

**STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI I PRODUKTU
TURYSTYCZNEGO OBSZARU OBJĘTEGO DZIAŁANIEM
STOWARZYSZENIA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA
„KASZUBSKA DROGA”**

Opracowano na zlecenie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania
„Kaszubska Droga”

STYCZEŃ 2012

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
PODSTAWOWE INFORMACJE O STRATEGII	
1. Ogólny cel strategii	6
2. Główne założenia strategii	6
3. Powiązanie strategii z kluczowymi dokumentami dotyczącymi rozwoju turystyki na poziomie regionalnym (wojewódzkim)	7
4. Metodologia oraz struktura dokumentu	9
CZĘŚĆ ANALITYCZNO - DIAGNOSTYCZNA	
I. Miejsce turystyki w strategiach rozwoju gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” oraz w Lokalnej Strategii Rozwoju obszaru objętego działaniem LGD „Kaszubska Droga”	12
II. Analiza i inwentaryzacja zasobów turystycznych obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” (audyt turystyczny)	21
1. Szczegółowa charakterystyka obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga”	21
2. Główne obszary potencjalnych problemów związanych z rozwojem turystyki na obszarze działania LGD „Kaszubska Droga”	51
3. Analiza SWOT	54
4. Diagnoza stanu obecnego obszaru objętego działaniem Lokalnej Grupy Działania „Kaszubska Droga” pod kątem rozwoju turystyki	56
CZĘŚĆ STRATEGICZNA	
1. Wizja i misja obszaru działania LGD „Kaszubska Droga” pod kątem rozwoju turystyki	60
2. Cele rozwoju turystyki na obszarze LGD „Kaszubska Droga”	61
3. Ogólne trendy w turystyce	63
4. Produkt turystyczny (definicje)	64
5. Odbiorcy oferty turystycznej obszaru działania LGD „Kaszubska Droga”	66
6. Propozycja zintegrowanych produktów turystycznych na obszarze działania LGD „Kaszubska Droga”	68
WDROŻENIE STRATEGII	
1. Partnerstwo i współpraca we wdrażaniu strategii	84
2. Określenie inwestycji twardych i miękkich niezbędnych do wdrażania strategii	85
3. Budowa marki obszaru	88
4. Promocja i marketing wewnętrzny	91
5. Dystrybucja oferty turystycznej	93
6. Finansowanie przedsięwzięć związanych z wdrażaniem zapisów ze strategii	94
7. Monitoring wdrażania strategii	97
Zakończenie	102

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego
działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga”
na lata 2012-2017”

Załączniki.....	103
Bibliografia.....	107

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

WSTĘP

Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego na obszarze objętym działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017 powstała na zlecenie tegoż stowarzyszenia. Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” prowadzi swoją działalność od marca 2008 roku, a została powołana przez członków założycieli na Walnym Zebraniu Członków w grudniu 2007 roku. Stowarzyszenie powstało m.in. dla realizacji zakładanych wcześniej celów i wskazanych ostatecznie w programie LEADER w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 i jego działalność jest z tego źródła finansowana.

Działalność stowarzyszenia opiera się na oddolnym, partnerskim podejściu w realizacji inicjatyw i zadań określonych w Lokalnej Strategii Rozwoju. Tego typu podejście zakłada ścisłą współpracę partnerów sektora społecznego, samorządowego i gospodarczego na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Rozwój tych obszarów, aktywizacja mieszkańców i trwała poprawa jakości życia jest bowiem głównym celem Lokalnych Grup Działania. Do realizacji tego celu wykorzystywane są zasoby danego terenu: kapitał społeczny, walory przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe. Jednym z czynników rozwoju lokalnego jest rozwój turystyki.

Obszar objęty działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” to pięć gmin wiejskich powiatu wejherowskiego w województwie pomorskim: Linia, Luzino, Łęczyce, Szemud i Wejherowo. Dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze północnych Kaszub sprawia, że jest to teren o dużych zasobach i potencjale turystycznym. Jednakże do tej pory turystyka nie była tu rozwijana w sposób zintegrowany i systematyczny. LGD „Kaszubska Droga” sformułowała wizję oraz cele ogólne Lokalnej Strategii Rozwoju, które odnoszą się jednoznacznie do rozwoju turystyki w oparciu o własne zasoby oraz aktywizację mieszkańców. Istnienie jednostki organizacyjnej, która obejmuje obszar większy niż jedna gmina, ale tworzący pewną całość, stwarza możliwości skutecznego i rzeczywistego rozwoju turystyki, z różnorodną i kompleksową ofertą. Turystyka jest sektorem gospodarki ściśle związanym z usługami, i to m.in. od poziomu tychże usług zależy popyt w tej dziedzinie. Dlatego tam, gdzie turystyka jest rozwijana w oparciu o własne zasoby, tak ważna jest akceptacja i zaangażowanie mieszkańców. Strategie rozwoju turystyki w regionie tworzone są zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego. Ten natomiast zakłada, iż różne dziedziny gospodarki (w tym turystyka) będą rozwijane w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym oraz społeczno-kulturowym.¹ Tak, aby przyszłe pokolenia też mogły korzystać z dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego danego miejsca i realizowały swoje potrzeby, a obecnie żyjący mieszkańcy nie mieli poczucia wyobcowania i lekceważenia.

¹ Zaręba D. „Ekoturystyka”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010, s.37

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Niniejszy dokument jest swego rodzaju drogowskazem dla LGD „Kaszubska Droga” oraz innych instytucji, które mogą mieć wpływ na kształt turystyki na obszarze wspomnianych pięciu gmin powiatu wejherowskiego. Strategia została opracowana zgodnie z zasadami turystyki zrównoważonej. Podstawą do zaproponowanych kierunków rozwoju były zasoby przyrodniczo-kulturowe i społeczne wskazanych gmin Powiatu Wejherowskiego. Zintegrowany, przemyślany i prowadzony w sposób systematyczny rozwój turystyki na tym terenie stwarza realną szansę przyciągnięcia turystów oraz podniesienia poziomu życia mieszkańców, a także wyraźnego zaakcentowania atrakcyjności tego obszaru na turystycznej mapie Polski.

PODSTAWOWE INFORMACJE O STRATEGII

1. Ogólny cel strategii

Celem powstania niniejszego dokumentu jest ukierunkowanie rozwoju turystyki na obszarze działania LGD „Kaszubska Droga” zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz wzrost liczby turystów. Dotychczas nie funkcjonował żaden dokument dotyczący zintegrowanego rozwoju turystyki obejmujący wszystkie pięć gmin. Każda gmina niezależnie realizowała bądź realizuje własne wizje związane z przyjmowaniem turystów. Objęcie dokumentem planistycznym obszaru większego niż pojedyncza gmina stwarza realne szanse powodzenia założonych celów ogólnych i szczegółowych związanych z rozwojem turystyki. Zadaniem strategii jest przedstawienie całościowej koncepcji rozwoju zintegrowanych produktów turystycznych w konkretnej perspektywie czasowej.

Strategia porządkuje także wiedzę związaną z potencjałem turystycznym na obszarze LGD „Kaszubska Droga”. W tym celu przeprowadzona została inwentaryzacja zasobów i walorów turystycznych (audyt) oraz sporządzona analiza SWOT. Jasno określona wizja obszaru oraz przedstawione koncepcje wdrażania strategii czynią ten dokument nie tylko użytecznym dla lokalnych decydentów w temacie rozwoju turystyki na terenie LGD „Kaszubska Droga”, ale także wiarygodnym w staraniu się o zewnętrzne środki na realizację zadań i rekomendacji zawartych w strategii.

Strategia rozwoju turystyki na poziomie regionalnym jest jednym z podstawowych instrumentów zarządzania turystyką na danym obszarze.

2. Główne założenia strategii

Konstruowaniu strategii towarzyszyły konkretne założenia. Z jednej strony dotyczyły one zasad, które obowiązują przy tworzeniu jakichkolwiek strategii rozwoju turystyki. Z drugiej strony były to założenia dotyczące poniższego dokumentu.

Do pierwszej grupy należą:

- przedmiotem opracowania jest turystyka rynkowa (czyli sprzedaż na wolnym rynku usług turystycznych, wykreowanych poprzez stworzenie konkretnych produktów turystycznych),
- wybór metody partycypacyjnej; wyraźne podkreślenie konieczności współpracy i współdziałania wszystkich podmiotów zainteresowanych rozwojem turystyki na danym obszarze,
- ujęcie produktowe; w dokumencie zaproponowane zostaną produkty turystyczne, czyli twory posiadające rdzeń produktu (związany z zaspokojeniem potrzeb

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

podstawowych, które zdecydowały o nabyciu produktu), produkt rzeczywisty (składniki warunkujące realizację wyjazdu, jak przejazdy, noclegi, wyżywienie) oraz produkt poszerzony (elementy decydujące o wyróżnieniu produktu z innych ofert na rynku),

- przenikanie się różnych form turystyki na jednym obszarze,
- przyjęcie zasady selektywności (konieczność wyboru, które walory turystyczne są „mocną stroną” obszaru, na których warto się skupić w sferze inwestycji i promocji)²
- stworzenie dokumentu według zasad rozwoju turystyki zrównoważonej

Natomiast założenia wynikające wyłącznie z obszaru działania LGD „Kaszubska Droga” to:

- strategia będzie zgodna z zapisami i założeniami zawartymi w Lokalnej Strategii Rozwoju oraz w strategiach rozwoju poszczególnych gmin,
- zaproponowane produkty turystyczne będą zgodne ze specyfiką społeczną obszaru oraz będą wykorzystywały lokalne dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe;
- wdrożenie propozycji zawartych w strategii do 2017 roku jest w pełni realne.

3. Powiązanie strategii z kluczowymi dokumentami dotyczącymi rozwoju turystyki na poziomie regionalnym (wojewódzkim)

Kluczowym dokumentem dotyczącym rozwoju turystyki w województwie pomorskim jest „Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Pomorskim na lata 2004-2013”. W części obejmującej bilans strategiczny rozwoju turystyki w woj. pomorskim wyróżniono obszary problemowe dla mniejszych regionów. I chociaż strategia powstała w 2004 roku, wiele problemów dotyczących Ziemi Wejherowskiej jest wciąż aktualnych. Wówczas wymienione zostały następujące obszary problemowe dla Ziemi Wejherowskiej i powiatu gdańskiego:

- „brak informacji na temat atrakcji, bazy turystycznej;
- słaby wizerunek obszaru Ziemi Wejherowskiej;
- niedostateczna współpraca z przyległymi powiatami (puckim, lęborskim), w tym wykorzystanie ruchu turystycznego nad morzem przy słabej pogodzie, uzupełnienie oferty aspektami kulturowymi czy turystyki specjalistycznej;
- bariera finansowa - brak środków na finansowanie działań marketingowych, w tym na kształtowanie wizerunku;
- brak dużej, ciekawej imprezy, która wypromowałaby region;

² Koncepcja założeń za: Gołębowski G. (red.), „Kompedium wiedzy o turystyce”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009, s.398-400

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

- brak identyfikacji produktów - oferty regionu;
- brak perspektywicznego myślenia decydentów w samorządach.”³

Na podstawie audytu turystycznego całego województwa sformułowano analizę SWOT. Mocne strony i szanse to m.in. bogate i różnorodne środowisko przyrodnicze i antropogeniczne (w tym kulturowe), zwiększająca się świadomość samorządów dotycząca korzyści z rozwoju turystyki, intensywna budowa systemu zarządzania turystyką przez lokalne organizacje turystyczne, możliwości finansowania przedsięwzięć turystycznych z funduszy unijnych.

Misją województwa pomorskiego w zakresie turystyki są takie działania, które będą zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju, wykorzystają w pełni potencjał dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, umocnią tożsamość mieszkańców oraz będą wpierać rozwój obszarów strukturalnie słabych, w tym wiejskich.

Określono sześć Priorytetów rozwoju turystyki w województwie pomorskim:

1. Rozwój partnerstwa i współpracy na rzecz spójnego systemu zarządzania
2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oraz poprawa dostępności transportowej dla turystyki
3. Tworzenie markowych produktów turystycznych
4. Opracowanie i wdrażanie koncepcji monitoringu rynku turystycznego
5. Tworzenie spójnej promocji oraz zintegrowanego systemu informacji turystycznej
6. Rozwój kapitału ludzkiego oparty na wiedzy i przedsiębiorczości skierowany na wzrost jakości usług turystycznych.

Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru LGD „Kaszubska Droga” została opracowana – w swej części merytorycznej – zgodnie z powyższymi zapisami ze strategii rozwoju turystyki w województwie pomorskim. Oczywiście, skala obszaru jest dużo mniejsza, dlatego propozycje rozwoju turystyki na obszarze działania LGD „Kaszubska Droga” są ściśle dostosowane do lokalnej specyfiki przyrodniczo-kulturowej i społecznej.

³ Wanagos M. (red.), „Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Pomorskim na lata 2004-2013”, Urząd Marszałkowski województwa Pomorskiego, Gdańsk 2004, s. 19

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

4. Metodologia oraz struktura dokumentu

Metody badawcze wykorzystane podczas zbierania materiałów do niniejszej strategii rozwoju turystyki to badania jakościowe oraz ilościowe. Zastosowano także metodę ekspercko-społeczną, polegającą na przeprowadzeniu konsultacji społecznych (rozmowy z lokalnymi aktywistami i decydentami oraz prezentacja multimedialna).

W pracy nad dokumentem wykorzystane zostały następujące źródła informacji:

- źródła wtórne, takie jak Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Kaszubska Droga” oraz strategie rozwoju poszczególnych gmin; materiały promocyjno-informacyjne wydane przez LGD oraz urzędy gmin (mapy, foldery, ulotki, albumy, mini-przewodniki), strony internetowe LGD „Kaszubska Droga”, gmin oraz Nadleśnictwa Strzebielino;
- źródła pierwotne, takie jak wywiady ankietowe (z przedstawicielami urzędów gmin, lokalnymi aktywistami, przedsiębiorcami, mieszkańcami), wywiady swobodne z mieszkańcami obszaru LGD „Kaszubska Droga”, wizja lokalna.

W sumie zgromadzono materiał ankietowy na reprezentatywnej grupie przedstawicieli trzech sektorów: publicznego, prywatnego i społecznego z obszaru działania LGD „Kaszubska Droga”. Inwentaryzacja zasobów turystycznych oraz koncepcja produktów turystycznych została zaprezentowana na jednym spotkaniu z członkami Rady poszczególnych gmin.

Propozycja kierunków rozwoju turystyki została poprzedzona analizą SWOT obszaru LGD „Kaszubska Droga”.

Dokument „Strategia Turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Lokalnej Grupy Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017” składa się z trzech głównych części.

Część pierwsza: analityczno – diagnostyczna, zawiera podstawowe informacje o strategii, diagnozę stanu obecnego w zakresie potencjału turystycznego (na podstawie audytu turystycznego – walory turystyczne: instytucjonalne, infrastrukturalne, przyrodnicze, kulturowe, społeczne), główne obszary problemów związane z rozwojem turystyki w mikroregionie (obszar objęty działaniem Stowarzyszenia LGD „Kaszubska Droga”) oraz analizę SWOT.

Część druga – strategiczna – obejmuje określenie wizji, misji oraz celów rozwoju turystyki na obszarze LGD „Kaszubska Droga”; segmentację rynku ze względu na odbiorcę oferty turystycznej; propozycję zintegrowanych produktów turystycznych dla obszaru LGD

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

„Kaszubska Droga”; określenie elementów warunkujących rozwój tychże produktów na obszarze działania Stowarzyszenia LGD „Kaszubska Droga”.

Część trzecia - wdrożenie strategii – obejmuje takie tematy jak: określenie inwestycji twardych i miękkich związanych z realizacją celów strategii; partnerstwo i współpraca aktorów regionalnych przy wdrażaniu strategii; promocja i budowa marki obszaru; dystrybucja, propozycje finansowania przedsięwzięć realizujących cele strategii.

CZĘŚĆ ANALITYCZNO - DIAGNOSTYCZNA

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

I. Miejsce turystyki w strategiach rozwoju gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” oraz w Lokalnej Strategii Rozwoju obszaru objętego działaniem LGD „Kaszubska Droga”

Poniżej przedstawione zostaną te zapisy w dokumentach, które bezpośrednio odnoszą się do turystyki.

Gmina Linia

Dla gminy Linia została opracowana „Strategia rozwoju gminy Linia do 2015 roku”. W dokumencie pojawiają się stwierdzenia świadczące o nadziejach, jakie gmina wiąże z rozwojem turystyki. W misji oraz przyszłym charakterze gminy upatruje się rosnącej roli turystyki i usług w dochodach mieszkańców. Turystyka będzie się rozwijać dzięki wykorzystaniu lokalnego potencjału przyrodniczego i kulturowego, a także sprzyjającym warunkom inwestycji i rozwijaniu przedsiębiorczości.

„Rozwój turystyki będzie się odbywał w oparciu o zespół rekreacyjny Potęgowo Niepoczołowice oraz zespół rekreacyjny Strzepcz – Lewinko – Miłoszewo. Rozwijać się będą: turystyka pobytowa, rowerowa, agroturizm, dostępne będą szlaki kajakowe.

Wizja rozwoju bazy turystycznej przedstawia się następująco:

- Zagospodarowane jeziora (sprzęt wodny, zarybienie, strzeżone plaże, itp.).
- Zagospodarowanie turystyczne rzeki Łęby (przystanie wodne, ścieżki rowerowe i spacerowe, itp.)
- Rozwinięta sieć kwater agroturystycznych wraz z atrakcjami (konie, pieczenie dzika i barana, wypożyczalnia rowerów).
- Zimowe trasy biegowe, wyciąg narciarski.
- Pensjonaty, ośrodki wypoczynkowe, hotele, z całym zapleczem gastronomicznym.
- Rozwój agroturystyki, coraz więcej rolników żyje z tej formy usług.
- Stałe doskonalenie bazy turystycznej w Potęgowie.”⁴

⁴ „Strategia rozwoju gminy Linia do 2015 roku”, s. 30-31

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Gmina Luzino

Gmina Luzino posiada „Strategię rozwoju gminy Luzino do 2015 roku”. W dokumencie są zapisy świadczące o tym, że rozwój turystyki jest jedną z dróg rozwoju gminy.

Przyszłościowa wizja gminy przewiduje rozwój turystyki:

„Rozwinie się turystyka i rekreacja w Gminie poprzez:

- utworzenie sztucznego zbiornika wodnego,
- opracowanie koncepcji i wykonanie ścieżek rowerowych, przyrodniczych, szlaków turystycznych związanych z okolicznymi atrakcjami: pomniki przyrody, zabytki przeszłości, pradolina Łeby i Redy,
- opracowanie szlaku turystycznego „Śladami przeszłości” - z wykorzystaniem tradycji regionalnych oraz odkryć archeologicznych,
- przygotowanie bogatej oferty kwater agroturystycznych,
- powołanie biura promocji Gminy i informacji turystycznej.”⁵

Wśród głównych celów strategicznych znalazły się dwa cele nawiązujące do rozwoju sektora turystyki:

„Rozwój sektora usług turystycznych:

- rozwój agroturystyki,
- budowa ścieżek turystycznych,
- dbałość o zachowanie czystości środowiska naturalnego,
- wykorzystanie regionalnych tradycji dla rozwoju turystyki, utworzenie punktu informacji turystycznej regionu, rozwój infrastruktury turystycznej.

Wypracowanie i promocja nowego wizerunku Gminy, dla pozyskania inwestorów, turystów i ludności osadniczej z miast:

- dążenie do zacieśnienia kontaktów z sąsiednimi Gminami przy jednoczesnym zachowaniu własnych tradycji kulturowych,
- opracowanie własnego folderu skierowanego do inwestorów i turystów, opracowania hasła promocyjnego Gminy,
- stworzenie oferty dla inwestycji mieszkaniowych na terenie Gminy, wykreowanie imprezy o zasięgu regionalnym w Luzinie.”⁶

⁵ „Strategia rozwoju gminy Luzino do roku 2015”, s. 20

⁶ Tamże, s. 27

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Gmina Łęczyce

W 2010 roku dla gminy Łęczyce została opracowana „Strategia rozwoju gminy Łęczyce na lata 2010-2025”. Podobnie jak w poprzednich gminach i tutaj docenia się znaczenie rozwoju turystyki w ogólnym rozwoju gminy. „Czynnikiem wspierającym rozwój turystyki będzie także nieduża odległość do morza oraz dużych jezior Pojezierza Kaszubskiego. Niezbędne są działania promujące walory turystyczne gminy oraz polityka podatkowa promująca rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej, szczególnie przy trasach do znanych, miejscowości nadmorskich takich jak: Łeba, Białogóra i Lubichowo. Ważne będą wspólne działania z gminami ościennymi. Dużą rolę odegra tutaj udział gminy w Lokalnej Grupie Działania „Kaszubska Droga”. Należy tworzyć ciągi turystyczne obejmujące obszar więcej niż jednej gminy. Wspólnym wyróżnikiem będzie tutaj kultura i tradycja kaszubska. Można by także wykorzystać złożoną historię tych terenów w celu aktywizacji turystyki „sentymentalnej” skierowanej do turystów niemieckich. Promocja tych działań mogłoby być efektywniejsza w partnerstwie z gminami niemieckimi.”⁷ To, na co warto zwrócić uwagę to świadomości konieczności współpracy w innymi gminami bądź organizacjami na rzecz efektywnego rozwoju turystyki. Wśród najważniejszych zadań inwestycyjnych i infrastrukturalnych wymienione zostały działania związane z poprawą stanu dróg. To bardzo istotna kwestia, także z punktu widzenia rozwoju turystyki.

Wśród celów strategicznych rozwoju gminy są trzy cele bezpośrednio związane z rozwojem turystyki: „Restrukturyzacja rolnictwa ze szczególnym wsparciem rozwoju agroturystyki i pozarolniczej działalności”, „Promocja i rozwój kultury i sportu” oraz „Promocja turystyki”.⁸

Dla celu pierwszego zaproponowano działania mające związek z rozwojem turystyki:

- wsparcie rozwoju agroturystyki i usług jej towarzyszących
- promocję produktów regionalnych
- aktywny udział w organizacji kursów i szkoleń mających na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych rolników oraz dających możliwości zdobycia zawodów pozarolniczych

Drugi cel – „Promocja turystyki” – ma zostać zrealizowany dzięki następującym działaniom:

- aktywna promocja walorów turystycznych gminy poprzez udział przedstawicieli gminy w targach i imprezach turystycznych
- pomoc w tworzeniu gospodarstw agroturystycznych
- wspieranie i tworzenie folderów tematycznych stron internetowych, wydawnictw i broszur

⁷ „Strategia rozwoju gminy Łęczyce na lata 2010-2025”, s. 52

⁸ Tamże, s.56-59

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego
działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga”
na lata 2012-2017”

- tworzenie tras turystyki pieszej i rowerowej
- pomoc w pozyskaniu środków na renowację zabytków
- promocja gminy poza granicami kraju także poprzez tworzenie partnerstw gmin
- zagospodarowanie turystyczne nurtu i terenów przybrzeżnych rzeki Łeby

Natomiast cel strategiczny „Promocja i rozwój kultury i sportu” obejmuje takie zaproponowane działania jak:

- wsparcie stowarzyszeń i zrzeszeń twórców ludowych
- organizacja i wsparcie imprez kulturalnych
- wspieranie tworzenia publikacji historycznych i promocyjnych
- utrzymywanie i kultywowanie zwyczajów i tradycji kaszubskich
- udział przedstawicieli gminy w targach i imprezach o randze ponadlokalnej w celu promocji gminy

Gmina Szemud

W gminie Szemud obowiązuje „Strategia zrównoważonego rozwoju gminy Szemud do 2015 roku”. Bezpośrednie odwołanie do turystyki znajduje się zarówno w wizji rozwoju gminy do 2015 roku, jak i w celach strategicznych.

Wizja rozwoju gminy podejmuje następujące tematy związane z turystyką:

- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów (dzięki temu ulegnie poprawie stan środowiska przyrodniczego w gminie);
- agroturystyka oraz usługi związane z obsługą ruchu turystycznego są wymieniane wśród głównych źródeł dochodu mieszkańców gminy;
- małe gospodarstwa będą pracowały na potrzeby własne, okolicznych mieszkańców oraz agroturystyki

Wśród celów strategicznych dwa odnoszą się bezpośrednio do kwestii związanych z rozwojem turystyki:

Cel strategiczny II – „Rozwój bazy materialnej dla usług turystycznych” poprzez:

- rozwój bazy turystycznej (parkingi przy jeziorach Kamień, Marchowy, Otałżyno, pola namiotowe, gastronomia, hotel lub zajazd z restauracją (np. nad jeź. Kamień), pola golfowe, kwatery agroturystyczne, itp.).
- stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju innych usług obsługujących ruch turystyczny (usługi motoryzacyjne, bankowe itp.)

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Cel strategiczny III – „Rozwój przedsiębiorczości jako głównego czynnika rozwoju” poprzez:

- tworzenie warunków zapewniających pozyskiwanie inwestorów dla realizacji i prowadzenia obiektów dla obsługi ruchu turystycznego, rekreacji i sportu, poprzez promocję gminy, politykę gospodarczą, podatkową, przestrzenną oraz pomoc w realizacji procesów inwestycyjnych
- zapewnienie bezpieczeństwa dla prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gminy oraz ochrony majątku mieszkańców i przyjezdnych⁹

Zapisy pozostałych celów strategicznych, dotyczące m.in. uporządkowania przestrzennego gminy, poprawy estetyki wsi, budowy nowych i modernizacja istniejących dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych oraz wsparcia rozwoju organizacji kulturalnych i innych organizacji pozarządowych sprzyjają rozwojowi turystyki w gminie i regionie.

Gmina Wejherowo

Kierunek rozwoju gminy wiejskiej Wejherowo określa „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wejherowo na lata 2006-2025”.

Turystyka i rekreacja wymieniona jest wśród podstawowych funkcji, jakie wykształciły się w gminie. Niemniej jest ona na ostatnim miejscu. Obecnie ruch turystyczny koncentruje się nad jeziorami, dokąd w sezonie letnim przyjeżdżają turyści weekendowi, przede wszystkim z Wejherowa i Trójmiasta.

W koncepcji rozwoju gminy Wejherowo turystyka zajmuje już dość istotne miejsce. Podobnie jak w innych gminach LGD „Kaszubska Droga” i tutaj dostrzeżono szanse rozwoju turystyki wiejskiej i aktywnej.

W strategii określone zostały cztery obszary, w których będzie się koncentrować działalności gminy. Obszaram przypisano, priorytety, cele oraz działania.

I. Obszar „ekologia”

W tym obszarze rozwój turystyki należy do celów pierwszorzędnych:

- A. Podjąć działania w kierunku wzrostu świadomości ekologicznej oraz uwypuklenia walorów turystycznych i przyrodniczych gminy.
- B. Wykorzystanie walorów przyrodniczych do rozwoju agroturystyki

⁹ Na podstawie: „Strategia zrównoważonego rozwoju gminy Szemud do 2015 roku”

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Działania związane z celami są następujące:

- A.1. Wskazanie na źródła dochodu gminy z wykorzystaniem walorów turystycznych i przyrodniczych
- B.1. Centrum agroturystyczne – jezioro Orle, rzeka Reda
- B.2. Edukacja właścicieli gospodarstw rolnych w zakresie warunków tworzenia i osiągania korzystnych efektów z działalności opartej na agroturystyce
- B.3. Promocja agroturystyki na szczeblu gminy w kraju i zagranicą

II. Obszar „infrastruktura”

W tym obszarze turystyka należy do jednego z celów pierwszorzędnych – „Podjąć działania w kierunku rozwoju infrastruktury turystycznej”

Działania związane z realizacją tego celu to:

- A. Rozbudowanie infrastruktury turystycznej wokół jezior (parkingi, pola namiotowe, kempingowe)
- B. Budowa szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, edukacyjnych)
- C. Umożliwienie rozwoju inwestycji hotelowych o wyższym standardzie

III. Obszar „gospodarka i przestrzeń”

W tym obszarze rozwój turystyki należy do priorytetu „Podjąć działania w kierunku wykorzystania dobrego położenia gminy”. Kierunek działania w tym priorytecie: „Lepiej wykorzystać istniejące zbiorniki wodne dla rozwoju turystyki”.

Natomiast cel pierwszorzędny to „Stworzyć spójny program promocji turystycznej i gospodarczej gminy”.

W ramach tego celu zaproponowano następujące działania:

- A. Większe wykorzystanie Internetu jako narzędzia informacji i promocji atrakcyjnych miejsc, terenów i obiektów (niekoniecznie całej gminy)
- B. Stworzenie lokalnych produktów markowych

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

C. Promocja dobrych warunków inwestycyjnych z otoczeniem biznesu¹⁰

Miejsce turystyki w Lokalnej Strategii Rozwoju stworzonej i realizowanej przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga”

Miejsce turystyki w rozwoju obszaru pięciu gmin wchodzących w skład LGD „Kaszubska Droga” jest znaczące i wyraźne podkreślone w Lokalnej Strategii Rozwoju. Obszar LGD „Kaszubska Droga” został zdiagnozowany w LSR jako atrakcyjny, o wysokim potencjale turystycznym. Podkreślone zostały w sposób szczególny walory przyrodnicze tych terenów. Bardziej szczegółowy opis i inwentaryzacja zasobów turystycznych będzie w dalszej części opracowania.

Wizja obszaru LGD „Kaszubska Droga” nawiązuje bezpośrednio do turystyki: „Kraina „Kaszubska Droga” to obszar przyjazny turystom, którego aktywni mieszkańcy promują kulturę kaszubską i realizują swoje marzenia w oparciu o miejscowe bogactwo”.

Główne cele LSR także nawiązują bezpośrednio i pośrednio do rozwoju turystyki:

- A. Pobudzenie aktywności mieszkańców
- B. Podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru w oparciu o własne zasoby
- C. Zachowanie dziedzictwa kaszubskiego i wiejskiej specyfiki obszaru¹¹

Do celów ogólnych zostały przyporządkowane cele szczegółowe i odpowiadające im przedsięwzięcia.

Ad. A.

Cele szczegółowe:

A.I. Wzrost aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców

A.II. Poprawa funkcjonowania lokalnych więzi społecznych

Przedsięwzięcia:

A.I.1. Organizacja szkoleń, kursów i innych działań edukacyjnych z zakresu turystyki, kultury i sportu, związanych z uzyskaniem nowych kompetencji i kwalifikacji

¹⁰ Koncepcje rozwoju za: „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wejherowo na lata 2006-2021”, s. 57-60

¹¹ „Lokalna Strategia Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Kaszubska Droga”, Przetoczyno 2011, s. 41

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

A.II.1. Organizacja festynów, turniejów sportowych i inne działania służące integracji mieszkańców

Ad. B

Cele szczegółowe:

B.I Poprawa wizerunku obszaru LGD

B.II. Zwiększenie ilości i dostępności oraz poprawa jakości lokalnej infrastruktury: kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej i turystycznej

Przedsięwzięcia:

B.I.1. Tworzenie i rozwój publikacji promujących obszar LGD

B.I.2. Organizacja imprez promujących obszar LGD

B.II.1. Tworzenie i wyznaczanie nowych szlaków turystycznych

B.II.2. Rozbudowa i modernizacja bazy noclegowej

B.II.3. Rozbudowa i modernizacja obiektów małej infrastruktury turystycznej

B.II.4. Zwiększenie ilości i rodzaju usług turystycznych

Ad. C

Cele szczegółowe:

C.I. Poprawa estetyki wsi

C.II. Zwiększenie ilości przedsięwzięć związanych z tradycją kaszubską

Przedsięwzięcia:

C.I.1. Zagospodarowanie centrów wsi

C.II.1. Tworzenie publikacji promujących kulturę kaszubską

C.II.2. Organizacja festynów i innych imprez okolicznościowych związanych z kulturą i dziedzictwem kaszubskim

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Jak można zauważyć, kwestie rozwoju turystyki obecne są w strategiach każdej z wymienionych powyżej gmin. Jako że są to gminy wiejskie, nacisk został położony na rozwój turystyki wiejskiej (szczególnie agroturystyki). Natomiast świadomość posiadanego bogactwa przyrodniczego, krajobrazowego i dziedzictwa kulturowego określiła wizję rozwoju turystyki ze względu na rodzaj – turystyki aktywnej, a następnie kulturowej. To, co bardzo istotne to docenienie roli współpracy z innymi gminami bądź ciałami organizacyjnymi oraz znaczenia sprzyjających warunków dla inwestycji.

Świadomość posiadanych walorów przyrodniczych i kulturowych zaważyła na określeniu celów ogólnych i szczegółowych Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Kaszubska Droga”. Ujęcie obszaru pięciu gmin jedną, kompleksową i zintegrowaną wizją rozwojową stwarza realne szanse powodzenia i rzeczywisty wzrost poziomu życia mieszkańców. Zapisy LSR świadczą dobitnie o tym, że poprzez umiejętne sterowanie rozwojem turystyki, opartym na lokalnych zasobach, można dążyć do rozwoju lokalnego, z którego skorzystają i mieszkańcy, i goście.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

II. Analiza i inwentaryzacja zasobów turystycznych obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” (audyt turystyczny)

Analiza i inwentaryzacja zasobów turystycznych obszaru LGD „Kaszubska Droga” obejmie zasoby turystyczne podstawowe i uzupełniające. W części wprowadzającej będą także zawarte informacje ogólne, uwarunkowania przestrzenne oraz dostępność komunikacyjna obszaru LGD „Kaszubska Droga”.

Do zasobów turystycznych podstawowych zaliczają się walory turystyczne naturalne i antropogeniczne, infrastruktura turystyczna, istniejące produkty turystyczne, obiekty rekreacyjno-sportowe.

Zasoby turystyczne uzupełniające obejmują obiekty kulturalne nie związane bezpośrednio z turystyką (np. domy kultury, biblioteki), organizacje społeczne i pozarządowe, przedsięwzięcia edukacyjne (np. ścieżki dydaktyczne).

Audyt turystyczny obszaru LGD „Kaszubska Droga” zostanie przeprowadzony na podstawie materiałów informacyjnych i promocyjnych zebranych z Urzędów Gmin, Lokalnej Grupy Działania „Kaszubska Droga”, obserwacji własnych, wizji lokalnych, stron internetowych.

1. Szczegółowa charakterystyka obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga”

A. Informacje ogólne i uwarunkowania przestrzenne

Obszar objęty działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” obejmuje pięć gmin powiatu wejherowskiego w województwie pomorskim. Te gminy to: Linia, Luzino, Łęczyce, Szemud i Wejherowo, usytuowane w południowej części powiatu. Obszar LGD leży w bezpośrednim sąsiedztwie Aglomeracji Trójmiejskiej.

Obszar LGD „Kaszubska Droga” jest zwarty terytorialnie. Jego powierzchnia wynosi 835,21 km². Największą gminą jest gmina Łęczyce (pow. 233 km²). Obszar objęty działaniem LGD „Kaszubska Droga” zamieszkuje 68 001 mieszkańców (stan na 31.12.2010). Najwięcej mieszkańców ma gmina Wejherowo – 21 654 osoby, najmniej gmina Linia – 6023 osoby.

Obszar LGD graniczy z gminami: Cewice, Nowa Wieś Lęborska (powiat lęborski); Kartuzy, Sierakowice, Przodkowo, Żukowo (powiat kartuski); Choczewo i Gniewino (powiat

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

wejherowski); Krokowa i Puck (powiat pucki) oraz Miastami: Wejherowo, Reda, Rumia i Gdynia. Wszystkie jednostki administracyjne znajdują się w województwie pomorskim.

Ryc.1 Położenie Lokalnej Grupy Działania „Kaszubska Droga” na tle województwa pomorskiego (źródło: Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Kaszubska Droga”)

B. Dostępność komunikacyjna obszaru LGD „Kaszubska Droga”

Rozwój turystyki uwarunkowany jest dostępnością komunikacyjną. Obszar objęty działaniem LGD „Kaszubska Droga” posiada dogodną sieć komunikacyjną. Nie bez znaczenia jest także położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Aglomeracji Trójmiejskiej.

Przez obszar trzech gmin LGD – Wejherowo, Luzino, Łęczyce - przebiega linia kolejowa łącząca Gdańsk ze Szczecinem. Kursuje Szybka Kolej Miejska, zapewniająca przewóz pasażerów. Na obszarze LGD funkcjonują stacje (przystanki) kolejowe: Gościcino Wejherowskie (gmina Wejherowo), Luzino (gmina Luzino), Strzebielino Morskie, Bożepole

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Wielkie, Godętowo (gmina Łęczyce). Także gminy przez które przebiega linia kolejowa mają bezpośrednie połączenie z Trójmiastem.

Przez obszar LGD „Kaszubska Droga” przebiega droga krajowa nr 6 relacji Łęgowo – Gdańsk – Szczecin. Podobnie jak linia kolejowa, krajowa „6” wiedzie przez gminy Wejherowo, Luzino, Łęczyce i stanowi – razem z trasą kolejową - oś komunikacyjną obszaru usytuowaną równoleżnikowo (Wschód – Zachód). Droga krajowa nr 6 posiada dobrej jakości nawierzchnię i zapewnia sprawny dojazd do miejscowości przez które przebiega i dalej – poprzez odchodzące drogi – do dalszych miejsc obszaru LGD. Trzeba zaznaczyć, że natężenie ruchu jest duże, co należy wiązać z faktem, że obszar LGD leży blisko Aglomeracji Trójmiejskiej (dojazdy do pracy z podmiejskich miejscowości, kontakty biznesowe).

Przez obszar LGD „Kaszubska Droga” przebiegają także dwie drogi wojewódzkie. Droga nr 218 relacji Gdańsk Osowa – Krokowa oraz droga nr 224 z Tczewa do Sopieszyna. Obydwie drogi przebiegają przez gminy Szemud i Wejherowo. Gęsta sieć dróg gminnych i powiatowych zapewnia dojazd do każdej miejscowości obszaru LGD, a także miejsc ważnych i atrakcyjnych z turystycznego punktu widzenia.

Transport publiczny (oprócz wspomnianego kolejowego) uzupełnia komunikacja autobusowa (PKS Wejherowo, komunikacja ZKM Gdynia, MZK Miasta Wejherowo – autobusy dojeżdżają do miejscowości położonych w gminach Wejherowo, Szemud – ZKM Gdynia, oraz Luzino). Funkcjonuje transport prywatny BOGUŚ BUS i inny.

Obszar LGD „Kaszubska Droga” położony jest w pobliżu Portu Lotniczego im. Lecha Wałęsy w Gdańsku – z Wejherowa do lotniska jest ok. 40 km. Port lotniczy realizuje loty pasażerskie krajowe i międzynarodowe. W Gdyni powstaje kolejny międzynarodowy port lotniczy. Bliskość międzynarodowego portu lotniczego oraz Trójmiasta jest poważnym atutem – obszar LGD może stać się celem ostatecznym destylacji turystycznych, ale także atrakcyjnym urozmaiceniem pobytu turystycznego w Trójmieście.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

C. Walory turystyczne obszaru LGD „Kaszubska Droga”

Zasadniczą częścią audytu turystycznego jest inwentaryzacja walorów turystycznych. Są one rdzeniem produktów turystycznych i miernikiem atrakcyjności turystycznej regionu. Inwentaryzacja walorów turystycznych określa potencjał danego regionu z punktu widzenia rozwoju turystyki.

Walory turystyczne to „...specyficzne cechy i elementy środowiska naturalnego oraz przejawy działalności człowieka, które stanowią przedmiot zainteresowania turystów.”¹² Walory turystyczne można podzielić na: wypoczynkowe, krajoznawcze i specjalistyczne.

C.1. Walory wypoczynkowe

Walory turystyczne wypoczynkowe umożliwiają regenerację sił i wypoczynek. Do tej grupy zalicza się przede wszystkim czyste środowisko przyrodnicze, ciszę, urozmaicone krajobrazy, nieurbanizowane tereny, piękne widoki. Ale także mogą to być miejscowości uzdrowiskowe, ośrodki życia kulturalnego, modne kurorty. Jednym słowem to tereny i miejsca służące rekreacji, wypoczynkowi i rozrywce.

Obszar LGD „Kaszubska Droga” posiada walory wypoczynkowe związane ze środowiskiem naturalnym. To bez wątpienia jeden z najważniejszych atutów tego terenu w kontekście rozwoju turystyki.

Wypoczynek i rekreację umożliwiają:

- **niski poziom urbanizacji**; obszar LGD „Kaszubska Droga” to tereny wiejskie, bez przemysłu;
- **cisza, spokój, czyste powietrze** (wydobycie żwiru i piachu na terenie gmin Szemud, Wejherowo oraz Linii powinno rozwijać się w sposób nieustannie kontrolowany tak, by nie zakłócić równowagi ekologicznej terenu oraz nie pogorszyć jakości życia mieszkańców);
- **wysoki poziom lesistości obszaru**; lasy stanowią tu 38,5% (dominujące gatunki to sosna, buk, dąb i świerk) co stwarza nie tylko korzystny mikroklimat, ale także umożliwia uprawianie aktywnych form rekreacji: spacerów, Nordic Walking, jazdy na rowerze, jazdy konnej, zimą narciarstwa biegowego; najbardziej zalesione gminy to Wejherowo (59%) i Łęczyce (prawie 54%), natomiast najmniej obszarów leśnych znajduje się w gminie Linia (37%);
- **urozmaicona rzeźba terenu**; to cenny walor krajobrazowy oraz rekreacyjny, umożliwiający uprawianie sportów oraz zachęcający do aktywności ruchowej;

¹² Gołębski G. (red.), „Kompedium wiedzy o turystyce”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009, s. 40

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

ukształtowanie powierzchni obszaru LGD „Kaszubska Droga” to pozostałość po ostatnim zlodowaceniu: wzniesienia morenowe, mozaika jezior, pól, łąk, lasów, doliny rzeczne, duże zróżnicowanie wysokości (można poczuć się jak w niskich górach);

- **bogata sieć wodna**; przez obszar LGD przepływają rzeki Łeba, Reda, Bolszewka i Gościcina – potencjalne trasy spływów kajakowych (Łeba); jest tu także 37 jezior.

Obecność takiej liczby jezior na obszarze pięciu gmin wymaga nieco szerszego wspomnienia, tym bardziej że są to zbiorniki wodne zróżnicowane pod względem ekosystemu oraz możliwości wykorzystania ich do celów turystycznych.

Do celów rekreacyjnych (plażowanie, kąpiele, uprawianie sportów wodnych) wykorzystywane są jeziora w gminach Linia, Wejherowo i Szemud: Czarne, Lewinko, Strzepskie, Orle, Zawiat, Bieszkowickie, Wyspowo, Borowo, Kamień, jeziora Marchowskie, Otałżyno. Mimo, iż funkcjonują tu kąpieliska infrastruktura jest niewystarczająca, brakuje odpowiedniego zagospodarowania turystycznego tych jezior. Problemem jest także brak wyznaczonych miejsc parkingowych. Turyści przyjeżdżający własnymi samochodami pozostawiają je w różnych miejscach, nierzadko podjeżdżając zbyt blisko jeziora. Problemem pozostają także śmieci, które pojawiają się zawsze w miejscach dużych skupisk ludzi.

Wysoki walor krajobrazowy posiada jezioro Czarne w gminie Szemud oraz jezioro Orle w gminie Wejherowo.

Na obszarze gmin Szemud i Wejherowo występują bezodpływowe jeziora lobeliowe i oligotroficzne – rezerwat wodny „Pełcznica”, obejmujący trzy cenne przyrodniczo jeziora: Pałsznik, Krypko i Wygoda. Znajdujące się tam także torfowiska, trzęsawiska i skupiska roślinności bagiennej są atrakcyjnym urozmaiceniem krajobrazu śródlęsnego oraz mają walory poznawcze.

Niewątpliwym walorem krajobrazowym obszaru LGD „Kaszubska Droga” jest mozaika pól, lasów, łąk, jezior oraz zabudowy wiejskiej nie zaburzająca harmonii krajobrazu typowego dla tych terenów (nie ma dużych skupisk architektonicznych „nie pasujących” to otoczenia przyrodniczo-kulturowego i krajobrazowego).

C.2. Walory krajoznawcze

Walory krajoznawcze dzielą się na przyrodnicze i antropogeniczne. Pierwsza grupa dzieli się na walory powstałe i istniejące bez ingerencji człowieka bądź z jego niewielkim wkładem; druga grupa to walory w pełni ukształtowane przez człowieka. Natomiast walory antropogeniczne to wytwory kultury materialnej i niematerialnej. Do tej kategorii zalicza się także walory współczesnych osiągnięć człowieka.¹³

C.2.1. Walory krajoznawcze przyrodnicze

C.2.1.1. Walory przyrodnicze powstałe bez ingerencji człowieka lub przy jego niewielkim udziale

Osobliwości flory i fauny

Teren objęty działaniem LGD „Kaszubska Droga” to obszar urozmaicony przyrodniczo – co już zostało przedstawione. Występują tu zarówno zbiorowiska wodne i roślinne charakterystyczne dla terenów bagiennych, jak i skupiska florystyczne typowe dla terenów podgórskich.

Osobliwości florystyczne to:

- bezodpływowe jeziora lobeliowe: Folwarczne, Trepczykowo, Morzyc, Kaleniaka oraz trzy inne bez nazwy;
- występowanie roślin charakterystycznych dla terenów górskich i podgórskich występujących w strefie krawędziowej Pojezierza Kaszubskiego (jest to największe skupisko takiej roślinności w północnej Polsce, większość roślin jest pod ochroną);
- roślinność bagienna, wrzosowiska, torfowiska (torfowe oczko wodne zwane Uroczyskiem Rusałki w gminie Szemud z bogatą florą i fauną: żmija czarna, żuraw, łabędź niemy)

Osobliwości faunistyczne:

- „Kraina Żurawia”; licznie występujący żuraw na tych terenach (wschodnia część obszaru LGD); na obszarze LGD „Kaszubska Droga” występuje wiele gatunków

¹³ Klasyfikacja walorów za: Gołębowski G. (red.), „Kompedium wiedzy o turystyce”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

ptaków, także chronionych (bocian czarny, głuszec) oraz rzadko występujących (sowy)

Pomniki przyrody

- głazy narzutowe; duża liczba głazów narzutowych występujących na obszarze LGD „Kaszubska Droga” to pozostałość po epoce glacialnej, można je spotkać w gminach Luzino (8 obiektów, w miejscowościach: Barłomino, Luzino, Tępcz), Łęczyce (3 obiekty, miejscowości: Porzecze, Kisewo, Witków), Szemud (Szemudzka Huta i Kamień) oraz Wejherowo (14 obiektów);
- drzewa i grupy drzew; ok. 170 drzew na terenie całej LGD, najwięcej pomników przyrody z tej kategorii znajduje się w gminie Luzino, natomiast w gminie Linia nie ma żadnego pomnika przyrody

Rezerваты przyrody

Na obszarze LGD „Kaszubska Droga” jest obecnie 11 rezerwatów przyrody, 7 jest projektowanych. Istniejące rezerваты przyrody to:

- „Szczelina Lechicka”
- „Żurawie Błota”
- „Paraszyńskie Wąwozy”
- „Pużyckie Łęgi”
- „Wielistowskie Łęgi”
- „Wielistowskie Źródłiska”
- „Długosz Królewski”
- „Gałęźna Góra”
- „Lewice”
- „Cisowa”
- „Pełcznica”

Planowane jest utworzenie kolejnych 7 rezerwatów:

- „Cedron”
- „Dolina Pieleszewska”
- „Dolina Zagórskiej Strugi”
- „Łąki nad jeziorem Orle”
- „Moroszka w Borowie”
- „Bagno borowo”
- „Zbocza pradoliny Redy-Łeby” (okolice Orla w gminie Wejherowo)

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Do najciekawszych – z punktu widzenia rozwoju turystyki – należą rezerwy „Pełcznica” w gminach Szemud i Wejherowo oraz rezerwat „Paraszyńskie Wąwozy” w gminie Łęczyce. Walory przyrodnicze i poznawcze rezerwatu „Pełcznica” zostały już opisane. Poza tymi rezerwat ten posiada także walor krajobrazowy: śródleśne jeziora porośnięte bagienną roślinnością (m.in. karłowate drzewa, wełnianka, torfowiska) wyglądają malowniczo. Poza tym przez rezerwat przebiega czerwony szlak PTTK „Szlak Wejherowski” z Sopotu do Wejherowa. Przez rezerwat prowadzi drogą leśną, dostępną dla turystów pieszych, rowerowych, konnych, narciarzy biegowych.

Rezerwat „Paraszyńskie Wąwozy” położony jest na północnym zboczu Paraszyńskiej Góry. Na obszarze rezerwatu występują liczne źródła strumieni otoczone ponad 100-letnim drzewostanem bukowym. W rezerwacie są skupiska roślin naczyniowych charakterystycznych dla terenów podgórskich (najliczniejsze skupiska w regionie). Wśród roślin rzadkich i chronionych występują m.in. paproć podrzeń żebrowiec, tojeść gajowa, przetacznik górki.

Specjalne Obszary Ochrony wpisane na listę NATURA 2000

Na obszarze LGD „Kaszubska Droga” znajduje się 6 obszarów włączonych do sieci NATURA 2000:

- „Białe Błoto” (częściowo gmina Linia)
- „Dolina Górnej Łeby” (częściowo w obszarze LGD, na terenie gminy Linia)
- „Kurze Grzędy” (częściowo w gminie Linia)
- „Mawra – Bagno Białe” (gmina Wejherowo)
- „Orle” (gmina Wejherowo)
- „Pełcznica” (wspólnie gminy Szemud i Wejherowo)

Planowane do włączenia w sieć Natura 2000 obszary to:

- Rezerwat „Pióropusznik nad Bolszewką” (część znalazłaby się na terenie gminy Luzino)
- „Bieszkowice moczary” (częściowo w gminie Szemud)
- „Lęgowisko mewy śmieszki” (gmina Szemud)
- „Paraszyńskie buczyny” (gmina Łęczyce)

Obszary Chronionego Krajobrazu:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Darżlubskiej (w północnej części gminy Wejherowo znajduje się ok. 41,2 km² tego Obszaru)
- Obszar Chronionego Krajobrazu Pradoliny Łeby-Redy;

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Na obszarze LGD „Kaszubska Droga” znajdują się także inne formy wielkoobszarowej ochrony przyrody - fragmenty dwóch parków krajobrazowych: Trójmiejskiego i Kaszubskiego.

Trójmiejski Park Krajobrazowy

W granicach LGD „Kaszubska Droga”, w gminach Szemud i Wejherowo znajduje się 2000 ha Parku (tzw. otulina), całkowita powierzchnia Parku wynosi 19 930 ha. Park obejmuje strefę krawędziową Pojezierza Kaszubskiego. Charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, licznymi ciekami wodnymi oraz wysoką lesistością – lasy zajmują ponad 90% powierzchni Parku. Wśród drzewostanów dominują buczyny, dęby, sosny, lipy i świerki. Zbiorowiska leśne tworzą grądy oraz łągi olszowo-jesionowe w dolinach rzecznych. Inne typy siedliskowe to łąki i torfowiska z roślinnością mszarową. Występuje tu wiele chronionych roślin, m.in. bagno zwyczajne, podrzeń żebrowiec, widłak wroniec, kalina koralowa.

Kaszubski Park Krajobrazowy

Na obszarze LGD „Kaszubska Droga”, w gminie Linia, znajduje się fragment Parku o powierzchni 1652 ha (całkowita powierzchnia wynosi 33 202 ha). Obszar Parku charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu (wzgórza morenowe, doliny rzeczne, równiny sandrowe – pozostałości po ostatnim zlodowaceniu) oraz rozbudowaną siecią wodną (liczne jeziora i rzeki). Szczególne walory przyrodnicze i krajobrazowe występują na odcinku przełomu rzeki Łeby (obszar Doliny Górnej Łeby zaliczony do sieci Natura 2000). Teren Parku jest ostoją ptaków wodno-błotnych.

Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Oliwsko-Darżlubskie”

To duży kompleks leśny, rozciągający się na terenie Nadleśnictw Gdańsk i Wejherowo, równoległe do wybrzeża morskiego. Znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie Aglomeracji Trójmiejskiej. Cechą charakterystyczną LKP jest duży udział starego drzewostanu oraz zróżnicowanie gatunkowe drzew. W obrębie LKP znajduje się 10 rezerwatów przyrody oraz 4 obszary chronionego krajobrazu.

Na obszarze LGD „Kaszubska Droga” znajduje się także 30 chronionych użytków ekologicznych. W sumie tereny podlegające ochronie prawnej stanowią 45,6% ogólnej powierzchni obszaru LGD. Fakt, iż prawie połowa obszaru LGD „Kaszubska Droga” to tereny cenne przyrodniczo świadczy o wysokiej atrakcyjności Ziemi Wejherowskiej oraz dużym potencjale rozwojowym w dziedzinie turystyki, w szczególności aktywnej.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

C.2.1.2. Walory przyrodnicze w pełni ukształtowane przez człowieka

Do tej grupy walorów przyrodniczych zalicza takie obiekty jak: zabytkowe aleje drzew i zabytkowe parki, ogrody botaniczne, parki dendrologiczne, ogrody zoologiczne, nieprzemysłowe hodowle zwierząt.

Na terenie LGD „Kaszubska Droga” do tej grupy należą:

Arboretum w Luzinie

Park dendrologiczny znajduje się w Luzinie, w bezpośrednim sąsiedztwie siedziby Nadleśnictwa Strzebielino. Nasadzono w nim drzewa i krzewy krajowe oraz aklimatyzowane. Obecnie jest ponad 100 gatunków. Teren arboretum jest zagospodarowany dla zwiedzających: są ławki, wytyczone ścieżki, wiata turystyczna oraz miejsce na ognisko. Park spełnia funkcję rekreacyjną i edukacyjną dla mieszkańców Luzina oraz przyjezdnych. Na terenie arboretum odbywają się lekcje przyrody, warsztaty, organizowane są konkursy i pogadanki na tematy przyrodnicze.

Aleja lipowa w gminie Łęczyce

Ponad 160-letnia aleja lipowa przy drodze z Nawcza do Dzieńcielca. Dzięki gęstemu nasadzeniu drzew aleja tworzy „zielony tunel” o wysokich walorach krajobrazowych.

Hodowle zwierząt

Na terenie gminy Łęczyce, w Strzebielinie znajduje się hodowla danieli, natomiast w Świetlinie zachowawcza hodowla koni rasy huculskiej. Daniele hodowane są także w Szemudzie. W gminie Wejherowo, w miejscowości Kniewo znajduje się farma strusi. Oprócz strusi są tu także emu, kozy, króliki, koń i lama. Na terenie farmy organizowane są imprezy integracyjne i okolicznościowe, można skosztować dania z mięsa strusiego i zjeść jajecznicę ze strusiego jaja. Organizowane są przejażdżki bryczką konną i zwiedzanie farmy z przewodnikiem (dla grup zorganizowanych). Adres strony internetowej: www.strusie-kniewo.com

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

C.2.2. Walory krajoznawcze antropogeniczne

Walory krajoznawcze antropogeniczne to stworzone przez człowieka obiekty kultury materialnej i niematerialnej. Można je ogólnie podzielić na:

- A. Zabytki architektury i budownictwa
- B. Zabytki kultury materialnej (przede wszystkim ludowej)
- C. Przejawy kultury niematerialnej (tradycje, obrzędy, zwyczaje, język itp.)
- D. Walory antropogeniczne pozostałe¹⁴

Ad. A Zabytki architektury i budownictwa

ZABYTKI ŚWIECKIE

Na obszarze działania LGD „Kaszubska Droga” do zabytków architektury świeckiej należą założenia dworskie i pałacowe, budynki użyteczności publicznej i gospodarcze, domy mieszkalne.

- *Zespół pałacowo – parkowy w Bożympolu Wielkim* (gmina Łęczycze); w skład zespołu wchodzi pałac, park, stodoła, założenie datuje się na II poł. XVIII wieku, obiekt wpisany do Krajowego Rejestru Zabytków;
- *Zespół dworsko-parkowy w Paraszynie* (gmina Łęczycze); z końca XVIII wieku; jest rzadkim przykładem założenia dworskiego powiązanego bezpośrednio z otwartym wnętrzem krajobrazowym, wykorzystującego walory krajobrazu naturalnego doliny Łeby; założenie posiada cechy świadomego działania kompozycyjnego – tak w postaci samej lokalizacji dworu, jak i sposobu zagospodarowania doliny, której kośne łąki są nawadniane systemem typu nasiąkowego stanowiącym zabytek techniki; obiekt wpisany do Krajowego Rejestru Zabytków;
- *Zespół dworsko-parkowy w Kochanowie* (gmina Luzino); założenie obejmuje dwór, park podworski oraz zabudowania gospodarcze, z końca XIX wieku; obiekt wpisany do ewidencji zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- *Zespół dworsko- parkowy w Sychowie i park w Wyszecinie* (gmina Luzino);
- *Zespół dworsko-parkowy w Górze* (gmina Wejherowo); park i budynek podworski;
- *Zespół dworsko-folwarczny w Godętowie* (gmina Łęczycze); z początku XIX wieku, dwór w kształcie podkowy, parki dworski, zabytkowa obora; obiekt wpisany do rejestru

¹⁴ Inspiracja podziału walorów antropogenicznych za: Gołembski G. (red.), „Kompedium wiedzy...”, s. 41

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

zabytków; obecnie w obiekcie mieści się hotel i restauracja „Pałac Godętowo” (www.palacgodetowo.pl);

- *Zespół dworsko-folwarczny w Bożympolu Małym* (gmina Łęczyce); z końca XVIII wieku;
- *Zespół dworsko-folwarczny w Witkowie* (gmina Łęczyce); XVIII-wieczny, przebudowany na początku XX wieku; dwór otacza kompleks zabudowań folwarcznych z początku XX wieku, do ciekawszych obiektów należy wieża zegarowa oraz dworski park krajobrazowy z licznym starodrzewiem;
- *Stajnia podworska w Robakowie*(gmina Luzino), XIX-wieczna;
- *Spichlerz szachulcowy w zagrodzie nr 3 w Dąbrówce* (gmina Luzino), z przełomu XVIII/XIX wieku; obiekt wpisany do Krajowego Rejestru Zabytków;
- *Grupa zabytkowych domów z początku XX wieku w Gościcinie, ul. Drzewiarza* (gmina Wejherowo)
- *Zespół domów mieszkalnych w Luzinie, ul. Kościelna, Lipowa oraz Ofiar Stutthofu*; z XIX i XX wieku; budynki wpisane do ewidencji zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- *Zespół ruralistyczny wsi w Górze* (gmina Wejherowo); założenie wiejskie z XIII wieku;
- *Układ wsi placowej o kształcie regularnego trójkąta w Milwinie* (gmina Luzino); rzadko spotykany na Pomorzu;

ZABYTKI SAKRALNE

Na obszarze LGD „Kaszubska Droga” do zabytkowych obiektów architektury sakralnej należą:

- *Kościół parafialny p.w. św. Wojciecha w Kielnie* (gmina Szemud); neogotycki, XIX-wieczny, z wyposażeniem pochodzącym z wcześniejszych świątyń, z bramą dzwonnicą; są tu także tablice upamiętniające sławnych Kaszubów pochodzących z kieleńskiej parafii; obiekt wpisany do Krajowego Rejestru Zabytków;
- *Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca w Luzinie*; XVIII-wieczny, przebudowany w I poł. XX wieku, z oryginalnym barokowym wyposażeniem; na dachu świątyni znajduje się chorągiewka z datą 1689 pochodząca z poprzedniego kościoła; wśród wyposażenia znajdują się XVIII-wieczne rzeźby oraz chrzcielnica; na południowej ścianie kościoła zawieszony jest zegar słoneczny; obiekt wpisany do Krajowego Rejestru Zabytków;
- *Kościół parafialny p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła w Brzeźnie Lęborskim* (gmina Łęczyce); dawna ewangelicka świątynia, wybudowana na początku XX wieku w stylu neogotyckim; świątynia o harmonijnie wyważonych proporcjach bryły, z bogato

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

wyposażonym wnętrzem; stanowi ciekawy przykład prowincjonalnej architektury sakralnej tych ziem z początku XX wieku; obiekt wpisany do Krajowego Rejestru Zabytków;

- *Kościół parafialny p.w. św. Mateusza Apostoła w Górze* (gmina Wejherowo); Góra to jeden z najstarszych ośrodków chrześcijaństwa na Pomorzu, parafia była tu już w XIII wieku; obecny kościół pochodzi z 1911 roku; neobarokowy, zachowało się barokowe wyposażenie z poprzednich kościołów (ołtarz, obrazy, rzeźby i dzwony); obiekt wpisany do Krajowego Rejestru Zabytków;
- *Kościół p.w. św. Izydora Rolnika w Świetlinie* (gmina Łęczyce); z początku XX wieku; kościół reprezentuje charakterystyczną formę architektoniczną o planie centralnym, charakterystyczną dla Pomorza Środkowego w okresie średniowiecza; obiekt wpisany do Krajowego Rejestru Zabytków;
- *Kościół p.w. św. Antoniego w Smażynie* (gmina Linia) z 1856 roku;
- *Kościół w Szemudzie* z XVIII-wiecznymi eksponatami;
- *Kościół pw. św. Marii Magdaleny w Strzeczcu* (gmina Linia); z I poł. XX wieku; zbudowany na miejscu dawnego XIX wiecznego kościoła; w obecnej świątyni znajdują się dwa barokowe ołtarze i zabytkowe rzeźby;
- *Kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Bolszewie* (gmina Wejherowo); neogotycki kościół z 1857 roku, pierwotnie ewangelicki; w 2003 roku do starej części została dobudowana nowa (prostopadle) i całość tworzy udane i ciekawe połączenie architektoniczne;
- *Kościół w Dzięcielcu* (gmina Łęczyce)
- *Przydrożna kapliczna w Luzinie*, ul. Kościelna, z I poł. XIX wieku; obiekt wpisany do Krajowego Rejestru Zabytków;
- *Kapliczka wotywna w Luzinie*, z 1955 roku, obiekt wpisany do Krajowego Rejestru Zabytków;
- *Neogotycki kościół w Luzinie*; z 1895 roku, pierwotnie ewangelicki, obecnie siedziba Gminnej Biblioteki Publicznej;
- *Cmentarz żydowski w Bolszewie* (gmina Wejherowo);
- *Liczne krzyże przydrożne*

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

ZABYTKI TECHNIKI ORAZ STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

Na obszarze LGD „Kaszubska Droga” zachowało się kilka ciekawych zabytków techniki. Należą do nich:

- *Stopa po nieistniejącym już wiatraku typu „Holender” w Pużycach* (gmina Łęczycze);
- *Wieża ciśnień z początku XX wieku przy nieczynnej stacji kolejowej Linia-Zakrzewo* (gmina Linia);
- *Młyn w Tłuczewie z początków XX wieku oraz w Smażynie z XIX wieku* (gmina Linia);
- *Młyn na rzece Łebie w Łęczycach; XIX-wieczny*
- *Wiadukt kolejowy w Karczemkach* (gmina Łęczycze) na nieczynnej linii kolejowej Kartuzy-Lębork;
- *Droga brukowana z Kamienia do Rumii* (gmina Szemud – Miasto Rumia); zabytkowa droga, niestety niszczący zabytek

Na obszarze działania LGD „Kaszubska Droga”, dzięki prowadzonym pracom wykopaliskowym i badaniom archeologicznym odkryto liczne świadectwa działalności człowieka w czasach prehistorycznych: osady, cmentarzyska, grodzisko, a nawet huty szkła. Do rejestru zabytków województwa pomorskiego wpisano 29 cmentarzysk, 5 osad, 3 huty szkła, 1 grodzisko.

Stanowiska archeologiczne to m.in.:

- *Cmentarzysko kurhanowe z X-XII wieku n.e. w Lewinie* (gmina Linia); zespół 16 ziemnych kurhanów z owalnymi lub prostokątnymi podstawami; grobowce różnią się długością i wysokością - niektóre są wysokie na 3 metry i mają bok podstawy długi na 25 m; przy kurhanach znajduje się tablica informacyjna, a do samego cmentarzyska prowadzą drogowskazy przez wsie Lewinko i Lewino;
- *Cmentarzysko kurhanowe kamienne w Tępczu* (gmina Luzino); cmentarzysko pochodzi z wczesnej epoki brązu;
- *Grodzisko w Będargowie* (gmina Szemud); dwuczłonowe grodzisko pochodzące z VIII-X wieku;
- *Grodzisko w Luzinie*; z IX wieku

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Ad. B Zabytki kultury materialnej (przede wszystkim ludowej)

Obszar objęty działaniem LGD „Kaszubska Droga” to teren północnych Kaszub. Mieszkańcy tego regionu wyróżniają się pod względem etnograficznym i kulturowym nie tylko na Pomorzu, ale i na tle całego kraju. Znamienne jest przywiązanie Kaszubów do kultury materialnej i niematerialnej: strojów, haftu, zwyczajów, języka (język nie jest jedynie reliktem, ale jest znany i używany przez Kaszubów). Pozwala to na zachowanie tożsamości kulturowej oraz silne odczuwanie własnej odrębności.

Przedstawione poniżej zabytki kultury materialnej są związane z odrębnością kulturową regionu – dziedzictwem żyjących tu Kaszubów:

- *Charakterystyczne chaty o konstrukcji szkieletowej (tzw. mur pruski), wypełnione gliną*; pojedyncze chałupy znajdują się w każdej z gmin LGD „Kaszubska Droga”
- *Piwniczki ziemne*
- *Gminna Izba Regionalna im. Remusa w Łebnie* (gmina Szemud); w dwóch pomieszczeniach zgromadzono ok. 1000 eksponatów o znaczeniu historycznym, będących świadectwem kultury materialnej Kaszubów; w Izbie odbywają się także zajęcia dla dzieci i młodzieży;
- *Haft kaszubski*; charakterystyczne motywy kwiatowe z kompozycją kolorystyczną opartą na siedmiu kolorach; o przywiązaniu do haftu kaszubskiego i jego randze świadczy m.in. fakt, iż istnieje wiele lokalnych szkół tego haftu i sztuka ta jest wciąż żywa;
- *Stroje kaszubskie*; obecnie stroje te noszone są przez członków zespołów folklorystycznych oraz przez młodzież szkolną podczas uroczystości regionalnych

Ad. C Przejawy kultury niematerialnej (język, tradycje, obrzędy, zwyczaje)

Jak już zostało to wspomniane powyżej, Kaszubi kultywują tradycje i zwyczaje kaszubskie. Odrębność kulturowa regionu jest jednym z głównych atutów w kontekście rozwoju turystyki - to, czego oczekuje turysta to doświadczenia właśnie tej różnorodności i oryginalności.

Jednakże do tej grupy należy także działalność osób nie związanych bezpośrednio z kulturą kaszubską, ale działających na tym terenie (np. w ramach organizacji społecznych, rozmaitych warsztatów, zielonych szkół etc.).

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Do tej grupy walorów antropogenicznych można zaliczyć takie przejawy kultury niematerialnej jak:

- *Język kaszubski*; używany przez mieszkańców, ale także nauczany w szkole (np. we wszystkich szkołach w gminie Szemud); język ten jest obecny w literaturze, poezji, pieśniach zespołów regionalnych
- *Kultywowane obrzędy i tradycje* związane ze świętami religijnymi oraz porami roku: Wielkanocą, Bożym Narodzeniem, Świętem Trzech Króli, Sobótkami (wigilia św. Jana); „ścinanie kani” (ptaka) – obrzęd ludowy związany z nocą świętojańską
- *Działalność folklorystycznych zespołów regionalnych*:
 - ✓ Kaszubski Zespół Regionalny „Koleczkowianie” z Koleczkowa (gmina Szemud);
 - ✓ Zespół Pieśni i Tańca „Kaszubska Rodzina” z Linii
 - ✓ Zespół „Kaszubscy Psoty” z gminy Wejherowo;
 - ✓ Taneczny Zespół Kaszubski Łęczyce (gmina Łęczyce);
 - ✓ Zespół „Luzińskie Dzwoneczki” z Luzina
- *Twórczość miejscowych artystów*:
 - ✓ Twórcy z gminy Linia: rogarstwo – Józef Kieliński, hafciarstwo – Stanisława Hinc, Edmund Szymikowski, rzeźba – Iwona Okrój i Zdzisław Bronk, wyroby z bursztynu – Jarosław Miotk;
 - ✓ Twórcy z gminy Luzino – Załącznik nr 1
 - ✓ Twórcy z gminy Łęczyce – Załącznik nr 2
 - ✓ Twórcy z gminy Szemud: malarstwo – Halina Szymańska, Elżbieta Bierko-Kornacka, Kinga Żórańska, Karina Treder, Brygida Popławka, Aleksandra Osiczko, Ewa Lewandowska, Arkadiusz Drawc, Wojciech Żychowicz hafciarstwo – Renata Sobolewska, rzeźba – Krzysztof Naczka, Zenon Gołąbek, Leszek Grzenia, Jerzy Rzepka
 - ✓ Twórcy z gminy Wejherowo – Załącznik nr 3
- *Działalność lokalnych organizacji społecznych*:
 - ✓ Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” (www.kaszubskadroga.pl);
 - ✓ Koła Gospodyń Wiejskich: działające we wszystkich gminach LGD „Kaszubska Droga”
 - ✓ Oddziały Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego funkcjonujące we wszystkich gminach LGD „Kaszubska Droga” (www.kaszubi.pl)
 - ✓ Fundacja Rozwoju Regionalnego „Bojana” z Bojana (gmina Szemud)

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

- *Działalność organizacji artystycznych:*
 - ✓ Teatr amatorski „Prostolinijny” (gmina Linia); wystawia sztuki kaszubskie;
 - ✓ Gminne Orkiestry Dęte (we wszystkich gminach)
 - ✓ Chór „Kaszubia” z Kielna (gmina Szemud); istnieje od ponad 100 lat;
 - ✓ Kabaret „Kuńda” (gmina Wejherowo)
 - ✓ Orkiestra Dęta gminy Wejherowo
 - ✓ Chór „Lutnia” z Luzina
 - ✓ Zespół Regionalny „Koleczkowanie” z Koleczkowa (gmina Szemud)
 - ✓ Chór „Jagiellonki” (gmina Szemud)

- *Imprezy cykliczne oraz inicjatywy społeczne, kulturalne i edukacyjne:*
 - ✓ Plenery rzeźbiarskie w Łebnie (gmina Szemud); rokrocznie odbywająca się impreza przy Wiejskim Ośrodku Kultury w Łebnie; organizatorem jest Gminna Izba Regionalna im. Remusa w Łebnie;
 - ✓ Plenery malarskie w gminie Szemud; odbywają się jesienią w różnych miejscowościach gminy Szemud;
 - ✓ Turnieje gry w Baškę i Lessa; w różnych miejscowościach obszaru LGD i w różnym czasie;
 - ✓ Wojewódzka Wystawa Haftu Kaszubskiego (czerwiec);
 - ✓ Przegląd Zespołów Kolędniczych i Jasełkowych (gmina Linia); konkurs odbywa się w grudniu;
 - ✓ Festiwal Pieśni Wielkopostnych w Kielnie (gmina Szemud); marzec
 - ✓ Łęczycka Biesiada Kaszubska (gmina Łęczyce); marzec
 - ✓ Dni Luzina; cykl imprez kulturalno-sportowych; maj
 - ✓ Kaszubskie Zielone Świątki w Zbychowie (gmina Wejherowo); maj
 - ✓ Festiwale kultury kaszubskiej odbywające się co roku w różnych miejscowościach gmin należących do LGD „Kaszubska Droga”
 - ✓ Zielona Szkoła „Geo-bio-wiśta-wio!” w Grabowcu (gmina Szemud); jest to oferta zajęć terenowych przyrodniczych na temat krajobrazu polodowcowego Pojezierza Kaszubskiego (prowadzi je p. Małgorzata Wypych)
 - ✓ Piknik historyczny (nie tylko tematyka historyczna, ale także promująca obszar LGD „Kaszubska Droga”) organizowany przez Lokalną Grupę Działania
 - ✓ Konkursy kulinarne na potrawy kaszubskie (organizator: LGD „Kaszubska Droga”)

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Ad. D Walory antropogeniczne pozostałe

Do tej grupy walorów zaliczone zostały miejsca pamięci, martyrologii, miejsca sakralne:

- *„Las Piaśnicki”* (gmina Wejherowo); miejsce martyrologii; od września 1939 do kwietnia 1940 roku hitlerowcy zamordowali w tym miejscu ok. 12 tysięcy mieszkańców Kaszub i Pomorza, głównie inteligencji; miejsce upamiętnia symboliczna kaplica ora zbiorowe mogiły;
- *Kościół – pomnik p.w. bł. Michała Kozala i jego towarzyszy w Nawczu* (gmina Łęczyce); świątynia zbudowana na fundamentach jednego z baraków więźniów ewakuowanych z obozu zagłady w Stutthofie;
- *Cmentarz w Nawczu* (gmina Łęczyce); spoczywają tu prochy 650 więźniów z obozu zagłady w Stutthofie; w początkach 1945 roku w Nawczu przebywało ok. 800 więźniów, dla których obóz w Nawczu był obozem docelowym po ewakuacji ze Stutthofu; na cmentarzu znajduje się pomnik oraz dwie tablice informacyjne; nekropolia znajduje się w połowie drogi z Nawcza do Kętrzyna w gminie Linia;
- *Cmentarz w Łówczu* (gmina Łęczyce); w 2 mogiłach zbiorowych pochowanych jest ok. 200 byłych więźniów obozu zagłady w Stutthofie; w okresie od lutego do marca 1945 roku przebywali w obozie docelowym w Łówczu i tu zmarli z chorób i wycieńczenia; nekropolia jest ogrodzona, znajduje się na niej obelisk;
- *Monaster Najświętszej Dziewicy na Grabowcu* (gmina Szemud); w klasztorze żyją siostry eremitki, to zakon klauzurowy, istnieje jednak możliwość uczestniczenia we Mszy Św.; monaster organizuje też spotkania modlitewne, dni skupienia i rekolekcje; ciekawa architektura zabudowań klasztornych nawiązuje do budownictwa szachulcowego (harmonizuje z otoczeniem przyrodniczym);
- *Cmentarz w Strzeczcu* (gmina Linia); znajdują się tu mogiły ofiar „Marszu Śmieci”, „sztutowiaków”;
- *Cmentarz i tablice pamiątkowe ofiar „Marszu Śmierci” – „sztutowiaków” w Łebnie* (gmina Szemud); w początkach 1945 roku, w okolicach Łebna życie straciło 36 więźniów „Marszu Śmierci”, pochowano ich w zbiorowej mogile

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

C.3. Walory specjalistyczne

Walory specjalistyczne to cechy środowiska przyrodniczego, które umożliwiają uprawianie turystyki kwalifikowanej (aktywnej). Na obszarze objętym działaniem LGD „Kaszubska Droga” – dzięki wyszczególnionym powyżej walorom przyrodniczym i krajobrazowym – można uprawiać turystykę wędrowską, rowerową, konną, narciarską biegową, a także sporty wodne: kajakarstwo, żeglarstwo i wędkarstwo (jako hobby i formę rekreacji).

D. Infrastruktura turystyczna

Infrastrukturę turystyczną stanowi baza noclegowa, gastronomiczna oraz istniejące produkty turystyczne. Ze względu na większą przejrzystość baza noclegowa i gastronomiczna zostanie przedstawiona w formie przyporządkowania do każdej z gmin obszaru LGD „Kaszubska Droga”.

Gmina Linia

Baza noclegowa:

- ✓ Gospodarstwo agroturystyczne „u Madzi”, Magdalena Kiełsińska, Strzepecz, www.umadzi.agrowakacje.pl
- ✓ Agroturystyka „Zacisze”, Maria Malinowska, Strzepecz, www.strzepecz-zacisze.pl
- ✓ Agroturystyka, Bronisława Bigus, Strzepecz, www.kaszuby.agrowakacje.pl
- ✓ Agroturystyka „Zielone Kaszuby”, Marzena i Zenon Kreft, Strzepecz, www.zielonekaszuby.republika.pl
- ✓ „Nasz domek”, Niepoczołowice-Folwark
- ✓ „Domek nad jeziorem”, Miłoszewo, www.nakaszubach.com
- ✓ Ośrodek Wczasowy „ETNA”, Kazimierz Miotk, Potęgowo

Baza gastronomiczna:

- ✓ Restauracja „Pod Łosiem”, Kazimierz Miotk, Potęgowo
- ✓ Pizzeria, Linia
- ✓ Pizzeria „Mercato”, Strzepecz
- ✓ „Karczma”, Grażyna Bronk, Kętrzyno
- ✓ „Grajan”, Grażyna Bronk, Potęgowo

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Gmina Luzino

Baza noclegowa:

- ✓ Hotel „Czardasz”, Luzino, www.czardasz.pl
- ✓ Gospodarstwo Agroturystyczne, Aurelia Piotrowska, Wyszecino
- ✓ Gospodarstwo Agroturystyczne, Jerzy Bargański, Barłomino
- ✓ Agroturystyka „Dom na Kaszubach”, Ewa Pobłocka, Wyszecino
- ✓ Agroturystyka „Zacisze”, Józef Krauze, Barłomino

Baza gastronomiczna:

- ✓ Restauracja przy hotelu „Czardasz”, Luzino
- ✓ Bar „Leon” Luzino
- ✓ „Kambuza” Luzino
- ✓ „Chata” Kębłowo
- ✓ Gospodarstwo Agroturystyczne, Jerzy Bargański, Barłomino
- ✓ Pizzeria „Sorento” Luzino
- ✓ Pizzeria „Maestro” Luzino

Gmina Łęczyce

Baza noclegowa:

- ✓ Leśne Schronisko „Łowcy przygód”, Porzecze (Łówcz Górny), www.porzecze.pl
- ✓ Dworek „Zielone Wzgórze”, Dąbrówka Wielka
- ✓ Dworek „Paraszyno”, Paraszyno (Strzebielino)
- ✓ Zajazd „Na Szlaku”, Strzebielino Osiedle
- ✓ Noclegi Bogdan Markowski, Bożepole Małe
- ✓ Zajazd „Odyniec”, Strzebielino
- ✓ Hotel - Pałac „Godętowo”, Godętowo, www.palacgodetowo.pl

Baza gastronomiczna:

- ✓ Restauracja w Pałacu w Godętowie
- ✓ Zajazd „Odyniec”, Strzebielino
- ✓ Oberża „Cztery Pory Roku” przy stacji paliw Oktan, Strzebielino

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Gmina Szemud

Baza noclegowa:

- ✓ „MARIOT” Maria Dampc, Jeleńska Huta
- ✓ „LAWENDA” Irena Kasprzak, Warzno
- ✓ „AGRO-KAMIEN” L.A. Kowalewscy , Kamień
- ✓ „Stajnia Delano” Agata Lenartowicz, Donimierz
- ✓ „LEWNOLANDIA” Maria Lewna, Kieleńska Huta
- ✓ Agroturystyka, Irena Piastowska, Szemud, www.nocleg-szemud.dzs.pl
- ✓ „HENRYK” Henryk Podchorodecki, Szemud
- ✓ „AGRO-MAR” Edmund Wentk, Warzno
- ✓ „TERESKA” Andrzej Sychowski, Szemud
- ✓ „Dwór Kaszubski MAGNAT” Luiza i Marcin Arasimowicz , Bojano, www.dwor-magnat.pl
- ✓ „Dom Wakacyjny” Aleksandra Figas – Dziecielska, Kamień
- ✓ „Jeleńska Chata” Gerhard Skelnik, Jeleńska Huta
- ✓ „POD LIPAMI” W.J. Parchem, Kowalewo
- ✓ „LEŚNA POLANA” Marzena Pranczk
- ✓ „MACIEJKA” Gospodarstwo Agroturystyczne, Anna i Krystian Wysoccy, Koleczkowo, www.maciejka.agro.pl
- ✓ Folwark „Dajak”, www.dajak.pl

Baza gastronomiczna:

- ✓ Restauracja „Gosia”, Kielno, www.restauracjagosia.pl
- ✓ Karczma „Pod strzechą”, Kielno
- ✓ Pizzeria „El Tomas”, Szemud, www.eltomas.pl
- ✓ Bar „Pod wierzbą”, Szemud, www.podwierzba.cba.pl
- ✓ Pizzeria „Bazylią”, Bojano, www.pizzeria.bazyliia.prv.pl

Gmina Wejherowo

Baza noclegowa:

- ✓ Hotel „Victoria”, Bolszewo, www.hotelvictoria.pl
- ✓ Ośrodek Wypoczynkowy „Kukułka”, Nowy Dwór Wejherowski
- ✓ Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy „Wodnik”, Bieszkowice
- ✓ Zajazd „Boss”, Łężyce
- ✓ Ośrodek Wypoczynkowy „Bingo”, Bieszkowice
- ✓ Schronisko harcerskie, Borowo

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

- ✓ Ośrodek „Faltom”, Nowy Dwór Wejherowski
- ✓ Domek Letniskowy „Ranczo”, Bieszkowice
- ✓ „Orlinek”, Orle
- ✓ „Villa Holma”, Zbychowo, www.holma.pl
- ✓ Agroturystyka „Agrohanka”, Kniewo, www.agrohanka.pl
- ✓ „Gościniec”, Gowino

Baza gastronomiczna:

- ✓ Restauracja przy hotelu „Victoria”, Bolszewo
- ✓ Stołówka w Ośrodku Wypoczynkowym „Bingo”, Bieszkowice
- ✓ „Wsi spokojna”, restauracja w „Gościńcu” w Gowinie
- ✓ Zajazd „Boss”, Łężyce
- ✓ Pizzeria „Szkłarnia Bolszewska”, Bolszewo
- ✓ Bar „Haliwaldi”, Bolszewo
- ✓ Bar „Szynk”, Zamostne
- ✓ „Sierra Golf Club”, Pętkowice
- ✓ Restauracja przy „Strusiej Farmie”, Kniewo
- ✓ Ośrodek „Faltom”, Nowy Dwór Wejherowski

Do infrastruktury turystycznej na obszarze LGD „Kaszubska Droga” zaliczyć można także:

- ✓ *Wiatę turystyczną oraz pole biwakowe* Paraszynek na terenie gminy Łężyce (korzystanie za zgodą Nadleśnictwa Strzebielino)
- ✓ *Ofertę Leśnego Schroniska „Łowcy Przygód”*, www.porzecze.pl; schronisko znajduje się na terenie gminy Łężyce, w Łowczu Górnym; położone jest w malowniczej Dolinie Paraszyńskiej, nad rzeką Łebą, otoczone wzniesieniami; schronisko ma bogatą ofertę wypoczynku skierowaną do dzieci, młodzieży i dorosłych: organizuje obozy zimowe i letnie, biwaki dla klas, imprezy Team Building; działalność schroniska została wpisana do rejestru Organizatorów i Pośredników Turystyki Województwa Pomorskiego.

Istniejące na obszarze LGD „Kaszubska Droga” produkty turystyczne to szlaki turystyczne i tematyczne oraz przewodnik turystyczny „Na kaszubskiej drodze”.

Przewodnik turystyczny „Na Kaszubskiej Drodze” obejmuje obszar działania LGD „Kaszubska Droga”. Z założenia dla aktywnych turystów, opisuje nie tylko walory przyrodnicze i kulturowe regionu, ale także szlaki turystyczne (piesze, rowerowe, Nordic Walking), ścieżki dydaktyczne oraz atrakcje w poszczególnych miejscowościach. Na końcu

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego
działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga”
na lata 2012-2017”

znajduje się rozdział opisujący dziedzictwo kulturowe tych ziem; przewodnik ma atrakcyjną szatę graficzną i jest przejrzysto skomponowany. Został wydany w grudniu 2011 roku.

Szlak turystyczno-przyrodniczy „Poczuj kaszubskiego ducha”; prezentuje dziedzictwo niematerialne i materialne Kaszubów; to szlak dla turystów pieszych, rowerowych i zmotoryzowanych, przebiega w całości na terenie gminy Linia; szlak łączy 13 sołectw, w każdej miejscowości jest mały obiekt rekreacyjno-turystyczny: placyk z ławkami, stojakami na rowery, tablicą informacyjną i dużą rzeźbą konkretnego kaszubskiego ducha; zarówno duch jak i opis tego ducha powstały na podstawie mitologii kaszubskiej według Aleksandra Labudy; w ramach środków pozyskanych na wytyczenie tego szlaku sfinansowano także witacze umieszczone na głównych drogach dojazdowych do gminy Linia; wydana została także mapa oraz mini-przewodnik „Poczuj kaszubskiego ducha”;

Szlaki turystyczne piesze i rowerowe wyznakowane na obszarze LGD „Kaszubska Droga” to:

a. Szlaki piesze:

- Czerwony szlak „Wejherowski” PTTK; z Wejherowa do Sopotu Kamiennego Potoku; prowadzi przez Lasy Wejherowosko-Chyłońskie, przebiega przy wszystkich większych jeziorach położonych w gminie Wejherowo: Zawiać, Bieszkowickie, Wyspowo, Borowo oraz przez rezerwat „Pełcznica”; całkowita długość szlaku: 50,6 km;
- Czarny szlak „Zagórskiej Strugi” PTTK; z Wejherowa do Gdynia Wzgórza św. Maksymiliana; przebiega przez teren gminy Wejherowo; całkowita długość szlaku: 56 km;
- Zielony szlak „Puszczy Darżlubskiej” PTTK; z Krokowej do Wejherowa; przebiega przez gminę Wejherowo, m.in. prowadzi przez „Las Piaśnicki”; całkowita długość szlaku: 38,3 km;
- Czerwony, zielony i żółty szlak pieszy wyznakowany przez Nadleśnictwo Strzebielino; przebiega na terenie gminy Łęczyce, wszystkie zaczynają się i kończą w Bożympolu Wielkim; długość każdego szlaku nie przekracza 10 km

b. Szlaki rowerowe:

- Szlak Leśniewo – Wejherowo; przebiega przez teren gminy Wejherowo; całkowita długość szlaku: 11,3 km;
- Szlak Darżlubie – Wejherowo; przebiega przez teren gminy Wejherowo; dł. szlaku: 15,9 km;

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

- „Trójmiejska ścieżka rowerowa” z Gdyni do Wejherowa; przebiega przez gminę Wejherowo, całkowita długość szlaku: 48,6 km;
 - Czarny szlak łącznikowy z Bożegopola Wielkiego do „Bruku Bartłomińskiego”; teren gminy Łęczyce; całkowita długość szlaku: 9,4 km;
 - Niebieski szlak – pętla Nadleśnictwa Strzebielino, zaczyna i kończy się w Łęczycach ; przebiega w całości przez teren gminy Łęczyce; całkowita długość szlaku: 37,6 km;
 - Szlak Rumia – Warszkowo; przebiega przez teren gminy Wejherowo; całkowita długość szlaku: 30 km;
 - Szlak pętla Rumia; przebiega przez teren gminy Wejherowo; całkowita długość szlaku: 17,6 km;
 - Czerwony szlak Łębork-Orle; przebiega przez teren gmin Łęczyce i Wejherowo; całkowita długość szlaku: 38,6 km;
 - Niebieski szlak Łębork – jezioro Krypko; biegnie przez gminy Łęczyce, Luzino i Wejherowo; całkowita długość szlaku: 52,5 km;
 - Zielony szlak Łębork – Dąbrówka Wielka; szlak przebiega na terenie gminy Łęczyce; całkowita długość szlaku: 11,7 km
- c. Szlaki konne:
- Szlak Wejherowo-Rybno; szlak przebiega na terenie gminy Wejherowo; całkowita długość szlaku: 17,6 km;
 - Pętla szlaków konnych Łęczyce; ponad dwudziestokilometrowa trasa została wytyczona przez Nadleśnictwo Gdańsk; według rekomendacji najlepiej rozpocząć i zakończyć wycieczkę w stadninie koni w Łęczycach;
- d. Trasy Nordic Walking:
- Trasa z Wejherowa do Gniewowa i Wyspowa (gmina Wejherowo);
 - Trasa Leśniczówka Miga – Orle – Piaśnica (gmina Wejherowo); trasa podzielona na dwa odcinki: Leśniczówka Miga – Orle i Orle – Las Piaśnicki; całkowita długość trasy: 10 km w jedną stronę

Na terenie gminy Linia zaproponowane zostały trasy wycieczkowe, jednakże nie są one oznakowane.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

E. Infrastruktura paraturystyczna

Do tej grupy zalicza się obiekty rekreacyjno-sportowe, kulturalne, edukacyjne – ścieżki dydaktyczne.

Na obszarze działania LGD „Kaszubska Droga” obiekty rekreacyjno-sportowe reprezentowane są przez:

- ✓ Kompleksy sportowe, boiska znajdujące się w każdej gminie, przy szkołach;
- ✓ Folwark „Dajak” w Koleczkowie (gmina Szemud); stadnina koni oraz organizator imprez okolicznościowych (chrzciny, wesela, imprezy firmowe); www.dajak.pl
- ✓ Ośrodek Rekreacyjno-Jeździecki „Lubiczówka” w Koleczkowie (gmina Szemud); oferta ośrodka obejmuje jazdę konną, imprezy okolicznościowe, integracyjne, kuligi; można się tu także zatrzymać podczas wycieczek pieszych, rowerowych i innych po okolicy; www.lubiczowka.pl
- ✓ Stadnina koni „Stajnia Delano” w Donimierzu (gmina Szemud);
- ✓ Stadnina koni w Łęczycach (gmina Wejherowo);
- ✓ Prestiżowy klub golfowy „Sierra Golf Club” w Pętkowicach (gmina Wejherowo), www.sierragolf.pl
- ✓ Częściowe zagospodarowanie do celów rekreacyjnych jeziora Zawiat (gmina Wejherowo).

Obiekty kulturalne to Gminne Biblioteki Publiczne oraz ośrodki kultury (gminne i wiejskie), funkcjonujące w każdej gminie.

Na obszarze działania LGD „Kaszubska Droga” są 4 ścieżki dydaktyczne oraz 1 ścieżka zdrowia.

- ✓ Ścieżka przyrodniczo-leśna „Okolice jeziora Orle” (gmina Wejherowo); całkowita długość ścieżki: 6 km, nie jest najlepiej oznakowana; prezentuje różne aspekty otaczającej jezioro Orle przyrody;
- ✓ Ścieżka przyrodniczo-leśna „Lasy Chyłońskie” (gmina Szemud – Miasto Gdynia); długość ścieżki: 2,5 km; ścieżka wytyczona w leśnictwie Cisowa w pobliżu szosy Gdynia Chylonia – Koleczkowo; ścieżka prezentuje przyrodę charakterystyczną dla strefy krawędziowej Wysoczyzny Gdańskiej;
- ✓ Ścieżka dydaktyczno-przyrodnicza przy gimnazjum w Łęczycach; ścieżka praktycznie nie oznakowana, do odnowienia;
- ✓ Leśna Ścieżka Edukacyjna „Wokół Rezerwatu” 2 km na południe od wsi Bożepole Wielkie (gmina Łęczycy); na ścieżce jest 11 stanowisk edukacyjnych omawiających

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

zagadnienia związane z ochroną przyrody, ochroną lasu przed zwierzyną oraz gospodarką łowiecką; ścieżką opiekuje się Nadleśnictwo Strzebielino, które wydało o niej przewodnik;¹⁵

- ✓ Ścieżka zdrowia „Las Luziński”; to dwie trasy rekreacyjno-sportowe wytyczone w lesie na północ od Luzina; jedna trasa została oznakowana na niebiesko (długość ok. 2 km), druga na czerwono (3,4 km); na trasach znajdują się sprzęty do ćwiczeń i miejsca odpoczynku; przy półn-zach. końcu trasy czerwonej znajduje się punkt widokowy na Pradolinę Łeby-Redy.

F. Materiały informacyjne i promocyjne

W tej części opracowania zostaną przedstawione istniejące już materiały informacyjne i promocyjne, związane z turystyką. Są to materiały w wersji elektronicznej lub drukowanej, wydane z inicjatywy samorządów lokalnych bądź lokalnych organizacji społecznych.

Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga:

- 1) Strona internetowa: www.kaszubskadroga.pl; strona informuje ogólnie o różnych aspektach działalności Stowarzyszenie LGD, w tym o kwestiach związanych z turystyką (szkolenia, imprezy);
- 2) Strona internetowa: www.nakaszubskiejdrodze.pl; to portal – informator stworzony z myślą o promocji obszaru LGD (zarówno wśród mieszkańców jak i gości); są tu zakładki przydatne każdemu turyście i odwiedzającemu te tereny: Baza noclegowa, Gastronomia, Sport i rekreacja, Miejsca przyrodnicze, Warto zobaczyć, Miejscowości, Inne; strona jest stale aktualizowana i uzupełniana;
- 3) Folder „Lokalne pasje i inspiracje”; wydawnictwo promuje mieszkających na obszarze LGD artystów i twórców oraz regionalną kuchnię bazującą na tradycyjnej kuchni kaszubskiej;
- 4) Folder „W krainie kaszubskich dróg”; folder turystyczny promujący walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe obszaru LGD „Kaszubska Droga”; atutem wydawnictwa jest duża liczba fotografii przedstawiających piękno Ziemi Wejherowskiej;

Z inicjatywy władz powiatu wejherowskiego i Stowarzyszenia Turystycznego „Ziemia Wejherowska” w 2007 roku został wydany atlas turystyczny Kaszub Północnych „Ziemia Wejherowska i okolice”. Szlaki piesze, rowerowe, konne i dydaktyczne”. Częścią atlasu jest także przewodnik krajoznawczy.

¹⁵ Opis szlaków (oprócz szlaku „Poczuj kaszubskiego ducha”) i ścieżek dydaktycznych za: Atlas turystyczny Kaszub Północnych „Ziemia Wejherowska i okolice”, Wyd. EKO-KAPIO, Gdańsk 2007 oraz stroną internetową www.gdansk.lasy.gov.pl

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Gmina Linia:

- 1) Na stronie internetowej Urzędu Gminy: www.gminalinia.com.pl jest zakładka „Turystyka”; są tu informacje na temat atrakcyjności turystycznej gminy, gospodarstw agroturystycznych, proponowanych tras wycieczkowych;
- 2) Mapa terenu gminy, folder i mini-przewodnik o szlaku „Poczuj kaszubskiego ducha”; zarówno mapa gminy jak i materiały informacyjne o szlaku mają atrakcyjną szatę graficzną i zawierają informacje o miejscowościach oraz o samych tytułowych duchach; mapa zawiera opisy w językach: polskim, kaszubskim i niemieckim, folder i przewodnik dodatkowo w rosyjskim;

Gmina Luzino:

- 3) Strona internetowa Urzędu Gminy: www.luzino.pl; na stronie można przeczytać ogólną charakterystykę obszaru gminy;
- 4) Mapa turystyczna „Gmina Luzino. Warto zobaczyć”; na mapie, obok planu gminy znajdują się zdjęcia ciekawych obiektów wraz z krótkimi opisami;

Gmina Łęczyce:

- 1) Strona internetowa Urzędu Gminy: www.leczyce.pl; są tu dwa działy związane z turystyką: „Turystyka” oraz „Historia”; w pierwszym dziale znajdują się opisy walorów przyrodniczych, szlaków rowerowych oraz tego, co warto zobaczyć; drugi dział opisuje pomniki, zabytki, miejsca martyrologii oraz najdawniejsze dzieje;
- 2) Folder „Gmina Łęczyce” promujący walory przyrodnicze i kulturowe gminy; jest tu także krótka charakterystyka gminy oraz opis zabytków; folder wydany w językach: polskim, angielskim, niemieckim;
- 3) Folder „Gmina Łęczyce”; zawiera krótkie opisy poszczególnych aspektów funkcjonowania gminy, na ostatniej stronie jest tekst Hymnu Łęczyckiego; atutem folderu jest duża liczba zdjęć ukazujących piękno tutejszej przyrody;
- 4) Mapa gminy Łęczyce

Gmina Szemud:

- 1) Strona internetowa Urzędu Gminy: www.szemud.pl; w zakładce „Informacje o gminie” można przeczytać m.in. charakterystykę gminy i informacje o kulturze, natomiast w temacie „turystyka” są odnośniki do stron internetowych innych organizacji opisujących walory turystyczne tych terenów;
- 2) Mapa gminy Szemud
- 3) Folder „Gmina Szemud Zaprasza”; folder opisujący walory gminy turystyczne gminy Szemud, z mnóstwem zdjęć;

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

- 4) Ulotka turystyczna „Welcome to Szemud Commune” w języku angielskim;
- 5) Zielona Szkoła „Geo-bio-wiśta-wio!”; książeczka edukacyjna do zajęć terenowych z krajobrazu polodowcowego Pojezierza Kaszubskiego (prowadzonych przez p. Małgorzatę Wypych z Grabowca);

Gmina Wejherowo:

- 1) Strona internetowa Urzędu Gminy: www.ug.wejherowo.pl; na stronie w dziale „O gminie” jest zakładka „Turystyka”, a w niej opis walorów turystycznych gminy oraz lista obiektów noclegowych;
- 2) Mapa gminy Wejherowo z mini-przewodnikiem na odwrotnej stronie;
- 3) Folder promocyjny gminy, z opisami i fotografiami;

Materiały i informacje promujące obszar LGD „Kaszubska Droga” znajdują się także na stronach:

- ✓ Nadleśnictwa Strzebielino: www.gdansk.lasy.gov.pl/rdlpgdansk/jednostki/strzebielino
- ✓ Stowarzyszenia Turystycznego „Ziemia Wejherowska”: www.ziemiawejherowska.eu

G. Projektowane produkty turystyczne

Inwentaryzacja zasobów turystycznych dotyczy z zasady istniejących już walorów, obiektów i produktów turystycznych. Jednakże nie można pominąć podjętych już przez lokalnych decydentów inicjatyw na rzecz rozwoju turystyki w regionie. W przypadku obszaru LGD „Kaszubska Droga” aktywność w tym kierunku jest znaczna. Projektowane produkty turystyczne to:

1. „Szlak Kaszubskich Legend”; to szlak turystyczno – przyrodniczy oparty na pomysłach istniejącego już szlaku „Poczuj kaszubskiego ducha”; to inicjatywa Lokalnej Grupy Działania oraz gmin wchodzących w jej skład; proponowana trasa będzie wiodła przez wszystkie gminy LGD: **Głazica** (gmina Szemud) – Łebno – Strzecz – Potęgowo – Nawcz – Łęczyce – Strzebielino – Luzino – Sychowo – Ustarbowo - **Gościcino** (gmina Wejherowo);
2. „Pomorskie Parki Nordic Walking” (akronim PPNW); projekt obejmujący obszar dwóch Lokalnych Grup Działania: „Kaszubska Droga” i „Bursztynowy Pasaż” (gminy: Linia, Luzino, Łęczyce, Szemud, Wejherowo oraz Choczewo, Gniewino, Krokowa, Miasto Łeba, Nowa Wieś Lęborska i Wicko; dotychczas znane są dwie trasy na obszarze LGD „Kaszubska Droga: Bożepole Wielkie – Chmieleniec – Kisewo –

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

- Świetlino – Bożepole Wielkie (gmina Łęczyce) oraz w Luzinie (gmina Luzino); celem projektu jest popularyzacja aktywnych form wypoczynku i promocja turystyki poprzez rozwój sieci tras do uprawiania dyscypliny Nordic Walking z wykorzystaniem walorów przyrodniczych terenu; parki NW będą posiadały odpowiednią infrastrukturę oraz umożliwią uprawianie innych dyscyplin sportowych (jogging, sike, Nordic Blading, narciarstwo biegowe i śladowe);
3. „Szlak wodno-rowerowy”; to inicjatywa czterech Lokalnych Grup Działania w ramach Projektu Współpracy (program projektowy dla Lokalnych Grup Działania): „Kaszubska Droga”, „Trzy Krajobrazy”, „Turystyczne Kaszuby” i „Partnerstwa Dorzecza Słupi”; w ramach projektu na obszarze LGD „Kaszubska Droga” powstanie stacja wodna na rzece Łebie w Porzeczcu (gmina Łęczyce); Łeba na obszarze LGD „Kaszubska Droga” jest rzeką o charakterze górskim i w aktualnie tworzonej strategii rozwoju turystyki kajakowej w województwie pomorskim znajdują się rekomendacje do uprawiania kajakarstwa górskiego na tym odcinku rzeki; stacja wodna będzie połączona szlakiem rowerowym z obszarem Stowarzyszenia LGD „Turystyczne Kaszuby” (szlak będzie biegł przez gminę Linia) lub z gminą Cewice (obszar działania Fundacji LGD „Partnerstwo Dorzecza Słupi”);
 4. „Pomorski Park Wodniacki”; to projekt LGD „Kaszubska Droga” którego celem jest budowa rekreacyjno-edukacyjnej bazy turystycznej przeznaczonej do aktywnego wypoczynku nad jeziorem Zawiat w Bieszkowicach (gmina Wejherowo); oferta będzie skierowana do mieszkańców oraz turystów, którzy będą mogli bezpiecznie i aktywnie wypoczywać nad wodą: korzystać z kąpieli, plażowania, uprawiać sporty wodne oraz nabyć umiejętności z zakresu nurkowania i ratownictwa wodnego; istnieje możliwość zrealizowania tego projektu na jeziorze Ustarbowo
 5. „Szlakiem Pstrąga Tęczowego”; tematyczny szlak rowerowy na terenie gminy Łęczyce, inicjatywa władz lokalnych; szlak będzie przebiegał na trasie: Bożepole Wielkie – Bożepole Małe - Rozłazino - Nawcz – Łówcz Górny – Paraszyno – Strzebielino Osiedle - Strzebielino – Bożepole Wielkie; celem projektu jest zwiększenie ruchu turystycznego w gminie; szlak będzie prowadził przez tereny atrakcyjne przyrodniczo i kulturowe, oprócz zagospodarowania i „małej infrastruktury” powstaną dwa obiekty: Izba Tradycji Rybactwa związanej z regionem Kaszub oraz Punkt Informacji Turystycznej (oba obiekty w Rozłazinie); w Strzebielinie Osiedlu powstanie wielofunkcyjne boisko sportowe oraz zostanie zagospodarowany teren na cele rekreacyjno-sportowe.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

2. Główne obszary potencjalnych problemów związanych z rozwojem turystyki na obszarze działania LGD „Kaszubska Droga”

Obszary problemów związanych z rozwojem turystyki w danym regionie można pogrupować w następujące sfery:

- a) sfera społeczno-gospodarcza
- b) sfera kulturowa
- c) sfera środowiska przyrodniczego
- d) sfera infrastrukturalna

Założeniem niniejszej strategii jest propozycja rozwoju turystyki na obszarze LGD „Kaszubska Droga” zgodna z zasadami turystyki zrównoważonej. Oznacza to, że gospodarka turystyczna nie powinna naruszyć integralności łańdów: społecznego, przyrodniczego, gospodarczego i przestrzennego. Niemniej w każdej sferze mogą pojawić się problemy rozwojowe, dlatego tak istotne jest aby je dostrzec i reagować odpowiednimi działaniami już na etapie początkowym.

Rozwój turystyki jest pozytywnym zjawiskiem, podnosi poziom życia mieszkańców, generuje zyski dla lokalnych przedsiębiorców i zwiększa wpływy finansowe z podatków dla samorządów. Zatrudnienie w tym sektorze gospodarki pozwala zmniejszyć stopę bezrobocia w regionie oraz jest alternatywą dla działalności rolniczej na terenach wiejskich. Jakże zatem obowiązują zasady rozwoju turystyki w każdej ze sfer aby zminimalizować ryzyko powstania problemów?

Sfera społeczno-gospodarcza:

- ✓ Z rozwoju turystyki korzysta w pierwszej kolejności lokalny rynek pracy; oznacza to, że takie działaniami jak: podnoszenie kwalifikacji zawodowych, różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, tworzenie nowych miejsc pracy objęci są w pierwszej kolejności mieszkańcy danego regionu;
- ✓ Prowadzone są konsultacje społeczne; aby turystyka mogła się rozwijać na danym obszarze musi istnieć zgoda społeczna na ten rozwój; oznacza to, że w dłuższej perspektywie czasowej żadne przedsięwzięcie turystyczne nie przetrwa, jeśli mieszkańcy nie będą go akceptowali; chodzi tu nie tylko o działania inwestycyjne, ale także o fakt przyjmowania turystów i akceptacji „obcego” na swoim terenie;
- ✓ Potrzeby turystów są zaspokojone; oferta turystyczna skierowana do turystów musi być zgodna z prawdą, rzetelna, zaspakając potrzeby turystów związane z wypoczynkiem i rekreacją, w tym poczucie bezpieczeństwa (ruch turystyczny może, ale nie musi generować działania przestępcze);
- ✓ Samorząd lokalny stwarza korzystne warunki pod inwestycje związane bezpośrednio i pośrednio z turystyką;

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

- ✓ Instytucje lokalne (władze, organizacje pozarządowe) promują i wspierają u mieszkańców regionu przedsiębiorczość związaną z turystyką;

Sfera kulturowa

- ✓ Rozwój turystyki promuje lokalne dziedzictwo kulturowe; to naczelna zasada rozwoju turystyki na poziomie regionalnym w kontekście wykorzystania zasobów kulturowych;
- ✓ Na potrzeby turystów kreuje się marki i produkty lokalne, jak najbardziej zbliżone do oryginału; w tej zasadzie chodzi o przygotowanie na sprzedaż i do celów promocyjnych produktów lokalnych, które będą możliwie najbardziej autentyczne, a nie przygotowane do masowej produkcji, kiczowate czy nieadekwatne do terenu (jak np. możliwość kupienia góralskiej ciupagi nad morzem);
- ✓ Lokalni decydenci wspierają ochronę dziedzictwa kulturowego regionu; podmioty turystyczne i mieszkańcy, którzy w swojej ofercie mają składniki dziedzictwa kulturowego powinni być wspierani w każdy możliwy sposób przez lokalne władze, organizacje pozarządowe, innych przedsiębiorców;

Sfera środowiska przyrodniczego

- ✓ Świadoma i możliwie najpełniejsza ochrona środowiska przyrodniczego; stan środowiska naturalnego wpływa nie tylko na jakość życia mieszkańców, ale także na popyt turystyczny; takie walory jak cisza, spokój, nieskażone środowisko przyrodnicze są we współczesnej turystyce jednym z podstawowych czynników decydujących o wyjeździe w dane miejsce;
- ✓ Edukacja ekologiczna mieszkańców; działania edukacyjne wśród mieszkańców wpłyną nie tylko na stan czystości gminy i lokalnego środowiska przyrodniczego, ale pozwolą także lepiej zrozumieć oczekiwania i zachowania ze strony turystów; obecnie coraz więcej turystów przenosi swoje nawyki związane np. z segregacją odpadów czy oszczędnością wody także na czas pobytu na wakacjach czy krótszym wypoczynku;

Sfera infrastrukturalna

- ✓ Zapewnienie sprawności i niezawodności funkcjonowania infrastruktury turystycznej; turystyka nie będzie się rozwijać na danym terenie bez odpowiedniej infrastruktury turystycznej – musi być ona pełna (nie tylko baza noclegowa i gastronomiczna, ale także „mała infrastruktura” przy szlakach, obiekty wypoczynkowe, sportowo-rekreacyjne);

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

- ✓ Zapewnienie dobrej jakości infrastruktury drogowej; dostępność komunikacyjna i stan dróg to bardzo ważne aspekty rozwoju turystyki w regionie; w sferze wizerunkowej (czyli w świadomości turysty) stan infrastruktury drogowej świadczy o skuteczności i zaradności samorządu lokalnego w rozwiązywaniu problemów (trzeba pamiętać, że turysta widzi tylko „wizytówki” gminy czy powiatu, jest krótko i nie zgłębia specyfiki życia codziennego mieszkańców danego regionu);
- ✓ Plany zagospodarowania przestrzennego uwzględniają rozwój turystyki w gminie i są tworzone zgodnie z koncepcją ładu przestrzennego; o atrakcyjności turystycznej danego miejsca decyduje m.in. taka forma zagospodarowania przestrzeni, która tworzy harmonijną całość pod względem architektonicznym i zgodności z otoczeniem przyrodniczym i kulturowym;

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

3. Analiza SWOT

Konstruując strategię rozwoju, w tym strategię rozwoju turystyki bardzo pomocą metodą, która służy ocenie strategicznej danej sytuacji jest analiza SWOT. W przypadku niniejszego opracowania ocenie podlegać będzie potencjał turystyczny obszaru LGD „Kaszubska Droga”. Struktura analizy SWOT podzielona jest na cztery części: mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia.

Analiza SWOT dotycząca obszaru LGD „Kaszubska Droga” powstała na podstawie badań i obserwacji zrealizowanych podczas pracy nad strategią.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<i>Bliskość Aglomeracji Trójmiejskiej</i>	<i>Niewykorzystanie możliwości rozwojowych związanych z bliskością miast</i>
<i>Dobra dostępność komunikacyjna (drogowa i kolejowa, bliskość lotniska)</i>	<i>Słabe wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych do rozwoju turystyki</i>
<i>Rozwinięta sieć dróg (droga krajowa, drogi wojewódzkie i wewnątrzpowiatowe)</i>	<i>Brak zintegrowanych produktów turystycznych</i>
<i>Wysokie walory wypoczynkowe regionu (cisza, spokój, czyste środowisko naturalne)</i>	<i>Niewypracowana spójna wizja rozwoju turystyki na obszarze LGD</i>
<i>Bogactwo przyrodnicze (osobliwości flory i fauny, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, Leśny Kompleks Promocyjny, obszary Natura 2000)</i>	<i>Brak spójnego systemu informacji turystycznej i strategii marketingowej</i>
<i>Piękne krajobrazy (urozmaicona rzeźba terenu, lasy, jeziora, łąki, rzeki)</i>	<i>Brak profesjonalnych kadr zajmujących się turystyką</i>
<i>Dziedzictwo kulturowe Kaszub (atrakcyjne i wciąż żywe kultywowane dziedzictwo kultury materialnej i niematerialnej Kaszubów)</i>	<i>Niski poziom zagospodarowania turystycznego obszaru (w tym jezior)</i>
<i>Obiekty archeologiczne (kurhany, grodziska)</i>	<i>Brak wypracowanego wizerunku turystycznego obszaru</i>
<i>Podjęmowane w zakresie turystyki inicjatywy lokalnych władz i organizacji (LGD „Kaszubska Droga”)</i>	<i>Niewykorzystane zasoby ludzkie (twórcy i artyści z obszaru LGD)</i>
<i>Rosnąca świadomość znaczenia współpracy lokalnych aktorów w zakresie rozwoju turystyki</i>	<i>Zaniedbane obiekty zabytkowe</i>
<i>Rozbudowana baza noclegowa i gastronomiczna</i>	

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p><i>Możliwość skorzystania z profesjonalnego doradztwa w zakresie rozwoju turystyki</i></p> <p><i>Dywersyfikacja źródeł finansowania przedsięwzięć turystycznych</i></p> <p><i>Bliskość Bałtyku – stworzenie oferty turystycznej na niepogodę dla wypoczywających nad morzem</i></p> <p><i>Trend wzrostowy w turystyce, w tym w turystyce weekendowej i wiejskiej</i></p> <p><i>Moda na zdrowy, aktywny tryb życia</i></p> <p><i>Wzrost liczby odbiorców przekazu informacji, (głównie dzięki Internetowi)</i></p> <p><i>Możliwość różnicowania gospodarstw rolnych w kierunku działalności nierolniczej</i></p> <p><i>Współpraca LGD „Kaszubska Droga” oraz władz lokalnych z partnerami w kraju i za granicą (wspólne projekty, transfer doświadczenia w zakresie rozwoju turystyki)</i></p>	<p><i>Rozwój konkurencyjnych ofert turystycznych w regionie</i></p> <p><i>Rozwój systemu podatkowego niesprzyjającego inwestycjom w turystyce</i></p> <p><i>W przyszłości ograniczenie możliwości korzystania ze środków unijnych</i></p> <p><i>Kryzys gospodarczy w kraju i w Europie</i></p> <p><i>Wydobycie kruszywa i jego transport z obszaru LGD mogą prowadzić do skażenia środowiska i pogorszenia jakości życia mieszkańców</i></p> <p><i>Ograniczenie połączeń komunikacyjnych transportu publicznego</i></p> <p><i>Zmiany preferencji turystów</i></p>

W niniejszej strategii rozwoju turystyki na obszarze LGD „Kaszubska Droga” zostaną zaproponowane kierunki rozwoju, które pozwolą możliwie najpełniej wykorzystać mocne strony i szanse tego obszaru, natomiast zminimalizują słabe strony i zagrożenia.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego
działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga”
na lata 2012-2017”

4. Diagnoza stanu obecnego obszaru objętego działaniem Lokalnej Grupy Działania „Kaszubska Droga” pod kątem rozwoju turystyki

Przedstawiona analiza i inwentaryzacja zasobów turystycznych obszaru LGD „Kaszubska Droga” umożliwi sformułowanie diagnozy – jaki jest potencjał turystyczny tych terenów i w jakim punkcie rozwojowym znajdują się one obecnie.

Województwo pomorskie należy do najatrakcyjniejszych destynacji turystycznych w kraju. Magnesem przyciągającym co roku tysiące turystów jest przede wszystkim Trójmiasto, wybrzeże Morza Bałtyckiego oraz Szwajcaria Kaszubska. W powszechnej świadomości Polaków Kaszuby to okolice Kościerzyny i Kartuz, obszar na północ od powiatu kartuskiego nie jest już tak jednoznacznie kojarzony z regionem kaszubskim.

Województwo pomorskie ma do zaoferowania dużo więcej niż tylko wybrzeże Bałtyku czy Trójmiasto. Opracowana w 2004 roku „Strategia Rozwoju Turystyki w województwie pomorskim na lata 2004-2013” określiła kierunki rozwoju oraz wskazała obszary problemowe poszczególnych mikroregionów, w tym Ziemi Wejherowskiej. Dziś, w 2011 roku można stwierdzić, że w każdym z tych obszarów problemowych dotyczących okolic Wejherowa „coś się dzieje”. Stopniowo, ale zauważalnie rosnąca aktywność samorządów lokalnych i instytucji oraz organizacji pozarządowych i społecznych w dziedzinie turystyki świadczy o zrozumieniu roli, jaką może odegrać ten sektor gospodarki w rozwoju lokalnym. Istniejąca infrastruktura turystyczna (baza noclegowa, gastronomiczna, rekreacyjno-sportowa) to z kolei przejaw przedsiębiorczości mieszkańców.

W strategiach rozwoju każdej z gmin należący do LGD „Kaszubska Droga” wśród celów rozwojowych znalazła się turystyka. Podkreślone zostały walory przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe tych terenów jako podstawa rozwoju turystyki wiejskiej – agroturystyki (wiejska przestrzeń społeczna i kulturowa, czyste środowisko przyrodnicze), aktywnej (pieszej, rowerowej i kajakowej) i kulturowej (dziedzictwo materialne i niematerialne Kaszubów). W strategiach znalazły się zapisy o konieczności współpracy z innymi gminami i instytucjami w zakresie rozwoju turystyki. Natomiast stwierdzenia dotyczące potrzeby tworzenia produktów markowych, promocji produktów regionalnych czy zagospodarowania terenów rekreacyjnych świadczą o wycuciu kierunku, w jakim powinien zmierzać rozwój turystyki na tym obszarze.

Cennym „zasobem” turystycznym jest Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga”. Cele i działania tego stowarzyszenia odnoszą się w sposób bezpośredni i pośredni do rozwoju turystyki. LGD obejmuje pięć gmin i jednocześnie koordynuje na tym terytorium inicjatywy związane z turystyką. Objęcie jednym „ciałem” organizacyjnym większego obszaru stwarza możliwości przedsięwzięć na większą skalę, zintegrowanych i ukierunkowanych. Zrealizowane dotychczas inicjatywy (imprezy lokalne, promocja regionu) i podjęte projekty (realizacja tematycznych szlaków turystycznych, parków Nordic Walking, wydanie

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

przewodnika turystycznego, budowa bazy wodniackiej nad jeziorem Zawiat) świadczą o efektywności i skutecznej realizacji celów, do jakich została powołana Lokalna Grupa Działania.

Inwentaryzacja walorów wypoczynkowych i krajoznawczych – przyrodniczych i antropogenicznych – pozwala na konstatację, iż jest to region o znaczącym potencjale rozwoju turystyki. Wspólne terytorium pięciu gmin tworzące kolisty obrys to obszar o bardzo urozmaiconym krajobrazie i różnorodnym środowisku przyrodniczym, ze świadectwami i przejawami kaszubskiej kultury materialnej i niematerialnej, z obiektami archeologicznymi najdawniejszych epok. Mimo, iż przez obszar LGD „Kaszubska Droga” przebiegają szlaki turystyczne (głównie wyznakowane przez PTTK i Nadleśnictwo Strzebielino) nie prezentują one całego tutejszego bogactwa przyrodniczego i kulturowego, ponadto nie są one produktem turystycznym zintegrowanym. Turysta przyjeżdżający obecnie w te okolice jest zdany sam na siebie, na własne zdolności organizacyjne. Pewnym wyjątkiem jest szlak turystyczno-przyrodniczy „Poczuj kaszubskiego ducha”, choć też nie jest to produkt zintegrowany. Trzeba jasno zaznaczyć, że właśnie zintegrowane produkty turystyczne cieszą się największym zainteresowaniem turystów i mają największą „siłę przebicia” na rynku usług turystycznych.

Podjęte już na tym obszarze inicjatywy nadały konkretny kierunek rozwojowi turystyki – wiodącą formą będzie turystyka aktywna. Biorąc pod uwagę specyfikę przyrodniczą (i kulturową także) tych terenów jest to trafny i uzasadniony kierunek rozwoju.

Baza noclegowa i gastronomiczna jest dość dobrze rozwinięta. Nacisk powinien zostać położony na rozwój agroturystyki, a w sferze gastronomii na serwowanie potraw regionalnych.

Zdecydowanie gorzej jest z obecnym zagospodarowaniem miejsc atrakcyjnych turystycznie – przede wszystkim jezior o walorach rekreacyjnych i wypoczynkowych. Brakuje „małej infrastruktury” (kosze na śmieci, wiaty turystyczne, ławki, przebieralnie, tablice informacyjne) oraz parkingów – odwiedzający pozostawiają swoje samochody gdziekolwiek, niszcząc tym samym środowisko przyrodnicze i harmonię otaczającego krajobrazu.

Stan czystości środowiska przyrodniczego w ocenie mieszkańców jest dostateczny lub słaby. Nie ma tu zanieczyszczeń na skalę przemysłową, wskazywane przez mieszkańców problemy dotyczyły w największej mierze dzikich wysypisk śmieci w lasach i przy poboczach dróg oraz braku odpowiedniego zagospodarowania miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych (jezior).

Niewykorzystanym zasobem społecznym na obszarze LGD „Kaszubska Droga” są twórcy i miejscowi artyści. Z ankiet przeprowadzonych z mieszkańcami poszczególnych gmin wynika,

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

iż wiele osób jest gotowych zaangażować się w poszczególne sfery związane z rozwojem turystyki. Jest to kapitał, którego nie można pominąć w rozwoju turystyki na tym terenie.

Zarówno Lokalna Grupa Działania jak i Gminy prowadzą działania promocyjne i informacyjne. Niemniej, w kontekście rozwoju turystyki na obszarze całej LGD „Kaszubska Droga” wymagana jest szersza i bardziej kompleksowa promocja.

CZĘŚĆ STRATEGICZNA

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

1. Wizja i misja obszaru działania LGD „Kaszubska Droga” pod kątem rozwoju turystyki

Nieodłącznymi elementami każdej strategii, w tym rozwoju turystyki, jest sformułowana wizja i misja. Wizja określa obraz regionu i zmian, jakie zaszły dzięki turystyce w określonej perspektywie czasowej. Misja natomiast definiuje cel nadrzędny i wartości, jakie będą towarzyszyć przy realizacji tego celu.

WIZJA

Obszar objęty działaniem Lokalnej Grupy Działania „Kaszubska Droga” w 2017 roku to miejsce przedsiębiorczych i zadowolonych z życia mieszkańców. Wysoka jakość usług turystycznych, gościnność gospodarzy oraz atrakcyjna oferta turystyczna sprawiają, że turyści powracają w te strony i polecają je innym. To region o rozpoznawalnej marce na turystycznej mapie Polski.

MISJA

Rozwój turystyki na obszarze działania Lokalnej Grupy Działania „Kaszubska Droga” będzie zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju, uwzględni interesy mieszkańców oraz specyfikę przyrodniczo-kulturową regionu. Przemyślana oferta turystyczna doprowadzi do poprawy jakości życia mieszkańców, stworzy nowe miejsca pracy oraz wzmocni lokalny kapitał społeczny.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego
działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga”
na lata 2012-2017”

2. Cele rozwoju turystyki na obszarze LGD „Kaszubska Droga”

Cele w dziedzinie turystyki, jakie powinny zostać osiągnięte dzięki wdrożeniu strategii można określić w formie celu strategicznego i celów pośrednich. Wynikające z nich cele operacyjne to działania związane z tworzeniem konkretnego produktu turystycznego regionu.¹⁶

Cel strategiczny wynika z przyjętej wizji regionu. W przypadku obszaru objętego działaniem LGD „Kaszubska Droga” celem strategicznym jest wykreowanie takich produktów turystycznych i marki regionu, które spowodują rzeczywisty rozwój lokalny, wykorzystają mocne strony regionu i szanse (określone w analizie SWOT oraz diagnozie obszaru LGD) oraz trwale zapiszą się w świadomości turystów w jednoznacznie pozytywnym świetle. Niniejszy dokument ma być drogą prowadzącą do osiągnięcia tego celu.

Na podstawie analizy SWOT i diagnozy zasobów turystycznych obszaru LGD „Kaszubska Droga” można stwierdzić, że do budowania oferty turystycznej powinny zostać wykorzystane lokalne (a nie importowane czy tworzone) zasoby przyrodniczo-krajobrazowe oraz kulturowe (dziedzictwo materialne i niematerialne Kaszubów, żyjący twórcy i artyści ludowi). To region posiadający doskonałe warunki do aktywnego wypoczynku, w zgodzie z naturą. Ponadto można tu stworzyć ofertę naprawdę urozmaiconą: aktywny wypoczynek uzupełniony poznawaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego (zwiedzanie, warsztaty, degustacje potraw).

Cele pośrednie dotyczą warunków do rozwoju turystyki. To grunt, na jakim będzie budowana oferta turystyczna regionu (poza obiektywnymi, istniejącymi już walorami i zasobami turystycznymi). Działania będą podejmowane w czterech sferach: gospodarczej, środowiskowej, społecznej i związanej z ruchem turystycznym.

Gospodarka:

- ✓ Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu,
- ✓ Poprawa infrastruktury technicznej,
- ✓ Ułatwienie dostępu do środków finansowych z Unii Europejskiej,
- ✓ Wspieranie lokalnego rynku pracy.

Społeczność lokalna:

- ✓ Aktywizacja przedsiębiorczości lokalnej w zakresie turystyki,
- ✓ Wzrost świadomości mieszkańców na temat posiadanych zasobów przyrodniczych i kulturowych (akcje promocyjne i informacyjne),

¹⁶ Koncepcja za: Gołębowski G. (red.), „Kompendium wiedzy o turystyce”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009, s. 404-406

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

- ✓ Rozwój współpracy między władzami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi i społecznymi oraz przedsiębiorcami,
- ✓ Działania pozwalające zachować specyfikę kulturową tych terenów (ochrona ginących zawodów, zwyczajów, tradycji).

Środowisko naturalne:

- ✓ Zachowanie naturalnych walorów przyrodniczych regionu,
- ✓ Kontrola i zrównoważona eksploatacja zasobów naturalnych (kruszców) obszaru,
- ✓ Integracja działań na rzecz ochrony lokalnego środowiska przyrodniczego (działania służące zmniejszeniu degradacji środowiska, śmieceniu).

Ruch turystyczny:

- ✓ Zwiększenie liczby turystów i odwiedzających,
- ✓ Przyjmowanie turystów znad wybrzeża Bałtyku w razie niepogody,
- ✓ Zwiększenie liczby turystów poza sezonem letnim,
- ✓ Zwiększenie liczby turystów powracających.

Następnym krokiem w rozwoju turystyki na obszarze LGD „Kaszubska Droga” będzie propozycja konkretnych produktów turystycznych (zintegrowanych i prostych) i działań związanych z ich funkcjonowaniem.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

3. Ogólne trendy w turystyce

Od pewnego czasu można zaobserwować w Polsce i Europie zmiany związane z wyjazdami turystycznymi. Ogólnie rzecz ujmując zmienia się model podróżowania, czas przeznaczony na podróże i oczekiwania turystów dotyczące przeżyć oraz poziomu usług. Już nie tylko turysta europejski, ale i polski ma konkretne wymagania związane z wyżej wymienionymi sferami. Rosnąca konieczność efektywnego gospodarowania wolnym czasem, wymagania dotyczące usług na najwyższym poziomie i oferty „skrojonej na miarę” czy ze strony podaźowej - coraz większa konkurencja na rynku usług turystycznych (i co za tym idzie coraz większy wybór ofert) to obecnie tendencje, z jakimi musi się liczyć twórca oferty turystycznej danego miejsca czy regionu. Ponadto coraz częściej turyści oczekują wykorzystania w obsłudze ruchu turystycznego zdobyczy cywilizacji: Internetu, elektronicznych form rezerwacji, wykorzystania multimedialnych form promocji i informacji.

Trendy istotne z punktu widzenia rozwoju turystyki na obszarze LGD „Kaszubska Droga” to:

- ✓ Wzrost znaczenia turystyki weekendowej (wyjazdy krótkoterminowe wykorzystujące wolne weekendy na regenerację sił);
- ✓ Wzrost liczby wyjazdów krótkoterminowych w ciągu roku (raczej więcej parodniowych wyjazdów niż jeden długi, np. trzytygodniowy);
- ✓ Rosnące zainteresowanie turystyką wiejską (wypoczynek w warunkach kulturowych polskiej wsi, w czystym środowisku przyrodniczym);
- ✓ Rosnący popyt na aktywne spędzanie czasu podczas wyjazdu turystycznego (aktywność ruchowa i poznawcza);
- ✓ Wzrost zainteresowania kontaktem z lokalną kulturą i mieszkańcami danego regionu
- ✓ Nastawienie na jakość wyjazdu i przeżycie nowych doświadczeń, odejście od bezrefleksyjnego „zaliczania” atrakcji;
- ✓ Rosnąca liczba wyjazdów indywidualnych lub w małych grupach i związana z tym możliwość dopasowania „na miarę” oferty turystycznej;
- ✓ Rosnący udział osób starszych (segmentu „Trzeciego Wieku”) w grupie podróżujących.

Obszar objęty działaniem LGD „Kaszubska Droga” posiada walory dzięki którym wykreowanie produktów turystycznych odpowiadających wyżej wymienionym trendom jest możliwe oraz stwarza realną szansę rozwoju turystyki na obszarze działania LGD „Kaszubska Droga”.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

4. Produkt turystyczny (definicje)

Przed propozycją konkretnych produktów turystycznych na obszarze LGD „Kaszubska Droga” konieczne jest wyjaśnienie czym jest produkt turystyczny. Jest to bowiem pojęcie wielorakie, które może powodować wiele nieporozumień.

Produkt turystyczny to „...pakiet składników materialnych i niematerialnych, opartych na możliwościach spędzenia czasu w miejscu docelowym. Pakiet jest postrzegany przez turystę jako przeżycie dostępne za określoną cenę.”¹⁷ Produkt turystyczny może być prosty, jednostkowy (np. pojedyncza usługa, przewodnik turystyczny) jak i złożony zintegrowany (np. impreza turystyczna, pakiet obejmujący wiele świadczeń). Do niematerialnych składników produktu turystycznego można zaliczyć na przykład czyste środowisko przyrodnicze, bezpieczeństwo w danym miejscu, przeżycia duchowe.

Specyfika produktu turystycznego powoduje, że można wyróżnić produkt idealny i rzeczywisty. Produkt idealny to wyobrażenie o wyjeździe, o tym co turysta zastanie i przeżyje w miejscu docelowym. To zespół wartości, których realizacja ma zaspokoić określone potrzeby. Natomiast produkt rzeczywisty to wszelkie zasoby i walory turystyczne, naturalne oraz stworzone przez człowieka, usługi i atrakcje, a także wszelka infrastruktura w miejscu docelowym. Wszystko to ma za zadanie umożliwić spędzenie wolnego czasu i zrealizować cel wyjazdu turystycznego. Produkt rzeczywisty powinien być jak najpełniej dostosowany do produktu idealnego, powinien odpowiadać wyobrażeniom turysty.

Produktem turystycznym mogą być:

- ✓ Rzecz (mapa, przewodnik, sprzęt turystyczny)
- ✓ Usługa (np. hotelarska, gastronomiczna)
- ✓ Wydarzenie (wyjątkowe, cykliczne, np. Dymarki Świętokrzyskie, Jarmark Dominikański w Gdańsku, festiwale)
- ✓ Impreza (oferowana w formie pakietu przez touroperatorów i agentów, np. wycieczki, wczasy, rajdy)
- ✓ Obiekt (np. zabytek, muzeum, jaskinia, ale także zagospodarowane turystycznie jezioro)
- ✓ Szlak (np. Szlak Orlich Gniazd, Cysterski)
- ✓ Obszar (produkt zdeterminowany geograficznie, wewnątrznie złożony, posiadający walory turystyczne; to np. park narodowy, region geograficzny, Wioska Tematyczna)

Na podstawie powyższego rozróżnienia można określić, iż produkty proste to rzeczy i usługi, natomiast złożone to pozostałe elementy klasyfikacji. Zintegrowany produkt turystyczny zawiera w sobie kilka powyższych produktów połączonych wspólną koncepcją i zarządzaniem.¹⁸ Działania instytucjonalne: samorządu terytorialnego, organizacji

¹⁷ Za: Gołębowski G. (red.), „Kompendium wiedzy...”, s. 25

¹⁸ Tamże, s.28

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

pozarządowych i przedsiębiorców turystycznych odnoszą się do oferty turystycznej obszaru i dotyczą współpracy w każdej sferze związanej z funkcjonowaniem i rozwojem produktów turystycznych regionu (zarządzanie, finansowanie, inwestowanie, promocja, sprzedaż, monitorowanie).

Złożony produkt turystyczny składa się z następujących elementów:

- ✓ Atrakcji i środowiska miejsca docelowego;
- ✓ Infrastruktury i usług miejsca docelowego (umożliwiają turystom pobyt i korzystanie z atrakcji): to baza noclegowa, gastronomiczna, transport w miejscu docelowym (np. wynajem samochodów i rowerów, taksówki, wyciągi narciarskie), aktywny wypoczynek (np. szkoły żeglarskie, stadniny koni), sieć sprzedaży detalicznej (sklepy, agencje turystyczne, pamiątki), oferty spędzenia wolnego czasu (np. warsztaty ceramiczne, rękodzielnicze, kulinarne, kursy językowe), inne usługi (wypożyczalnie sprzętu, punkty informacji turystycznej etc.);
- ✓ Dostępności komunikacyjnej miejsca docelowego;
- ✓ Wizerunku miejsca docelowego; postrzeganie potencjalnego miejsca wyjazdu turystycznego bardzo silnie wpływa na podjęcie decyzji o wyjeździe oraz rodzi związane z nim konkretne oczekiwania w świadomości turysty;
- ✓ Ceny, jaką płaci turysta za całość usług związanych z wyjazdem turystycznym.¹⁹

To, co warto wyraźnie zaznaczyć to pewien zbiór warunków jakie musi spełnić złożony produkt turystyczny aby zaistniał w świadomości odbiorców i nie był jedynie incydentem:

- ✓ *Oryginalność*; produkt turystyczny musi być stworzony „od początku” i odnosić się jak najpełniej do specyfiki regionu lub myśli przewodniej i kontekstu, jakim towarzyszyło jego powstawanie;
- ✓ *Standard funkcjonowania co do obszaru i czasu*; produkt nie może być incydentalny, muszą zostać określone obszarowe i czasowe ramy jego funkcjonowania;
- ✓ *Sprecyzowana grupa odbiorców*; produkt turystyczny jest skierowany do konkretnej grupy odbiorców;
- ✓ *Kompletność*; produkt musi w pełni funkcjonować pod względem merytorycznym, organizacyjnym i finansowym.²⁰

¹⁹ Tamże, s.26

²⁰ Na podstawie: „Program rozwoju produktów turystyki aktywnej i kulturowej w województwie mazowieckim”, Polska Agencja Rozwoju Turystyki, Warszawa 2008

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

5. Odbiorcy oferty turystycznej obszaru działania LGD „Kaszubska Droga”

Każda oferta rynkowa, w tym oferta turystyczna musi być skierowana do konkretnego odbiorcy (segmentu rynku). Inaczej znacząco maleje prawdopodobieństwo zakupu tej oferty. Segmentacji rynku turystycznego można dokonać w bardzo różny sposób, najczęściej jej kryteria dotyczą cech nabywców (demograficznych) oraz sposobu zachowań. To ostatnie kryterium – behawioralne – determinuje szczególnie mocno rodzaj uprawianej turystyki.

Na obszarze działania LGD „Kaszubska Droga” - jak zostało to już wielokrotnie zaznaczone – istnieją szczególnie dogodne warunki do rozwijania i uprawiania turystyki aktywnej i kulturowej, a ze względu na tereny na jakich się wypoczywa – turystyki wiejskiej. Idąc tym tropem można wyróżnić cechy charakterystyczne odbiorców (segmenty rynku) oferty każdego rodzaju turystyki.

Turysta aktywny

- ✓ Dorośli i młodzież w przedziale wiekowym 16-60 lat
- ✓ Raczej mieszkańcy miast i dużych miast
- ✓ Osoby lubiące ruch, sport, dbające o kondycję i zdrowie
- ✓ Osoby oczekujące czystego środowiska przyrodniczego
- ✓ Chętnie korzystający z innych atrakcji turystycznych
- ✓ Osoby podróżujące indywidualnie bądź w małych grupach
- ✓ „Turysta weekendowy”; wykorzystuje dni wolne od pracy na aktywny wypoczynek i poznawanie ciekawych miejsc

Turysta kulturowy

- ✓ Osoby dorosłe (18-65 r.ż.)
- ✓ Mieszkańcy zarówno terenów wiejskich jak i miast
- ✓ Osoby ceniące walory poznawcze odwiedzanych miejsc, umożliwiające przeżycia duchowe, nie lubiące „zaliczania” atrakcji a raczej dokładne poznanie jakiegoś aspektu kulturowego
- ✓ Planujący z góry program wyjazdu; osoby lubiące wiedzieć więcej o odwiedzanych miejscach
- ✓ Osoby oczekujące wysokiego standardu usług
- ✓ „Turysta weekendowy”, ale też korzystający z dłuższych pobytów

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Turysta rodzinny („wypoczynkowy”)

- ✓ To przede wszystkim rodziny z dziećmi (do 13 r.ż.) oraz osoby starsze
- ✓ Mieszkańcy miast i dużych miast
- ✓ Główny motyw wyjazdu to nieforsujący wypoczynek, regeneracja sił i relaks w przyjaznym i bezpiecznym otoczeniu zakwaterowania oraz na łonie czystego środowiska przyrodniczego
- ✓ Ten segment turystów bardzo chętnie korzysta z zakwaterowania w kwaterach wiejskich
- ✓ Osoby zainteresowane lokalnymi atrakcjami turystycznymi i różnorodnymi możliwościami spędzenia czasu wolnego
- ✓ Turysta korzystający raczej z dłuższych pobytów (co najmniej parodniowych)

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

6. Propozycja zintegrowanych produktów turystycznych na obszarze działania LGD „Kaszubska Droga”

Zaproponowane zintegrowane produkty turystyczne na obszarze LGD „Kaszubska Droga” będą wypadkową przeprowadzonych badań, analizy SWOT i diagnozy obszaru oraz planowanych przez lokalnych decydentów produktów turystycznych.

„KASZUBSKIE DROGI”

Pierwszy z proponowanych zintegrowanych produktów turystycznych wykorzystuje przede wszystkim walory przyrodnicze i krajobrazowe obszaru LGD „Kaszubska Droga”. Został pomyślany w głównej mierze dla turysty aktywnego. To jeden ogólny produkt turystyczny, integrujący w sobie poszczególne mniejsze inicjatywy. Korzystanie z tego produktu umożliwi uprawianie sportu i rekreacji na świeżym powietrzu, regenerację sił, wypoczynek, ale także poznawanie regionalnej kultury materialnej i niematerialnej.

Typ odbiorcy

Ten produkt jest przeznaczony przede wszystkim dla turysty aktywnego, ale także rodzinnego. Różnorodność zaproponowanych form i możliwości aktywnego spędzenia czasu zaspokoi oczekiwania zarówno wytrawnych sportowców, jak też osób o słabszej kondycji lub po prostu chcących nieforsownie wypocząć.

Obszar tematyczny i wizerunek

Motywy przewodnim tego produktu jest możliwość uprawiania sportu i rekreacji w otoczeniu czystego środowiska przyrodniczego i urozmaiconych krajobrazów. W sferze wizerunkowej to modny sposób spędzania wolnego czasu, krótki ale wartościowy i pożyteczny „wypad za miasto” (mieszkańcy Aglomeracji Trójmiejskiej), zrobienie czegoś dla siebie.

Rodzaj produktu

Produkt sieciowy, zintegrowany; składa się z wielu elementów (mniej złożonych produktów turystycznych i usług) połączonych wspólną koncepcją i zarządzaniem.

Dostępność komunikacyjna

Na obszar LGD „Kaszubska Droga” tam, gdzie będzie funkcjonować produkt będzie możliwy dojazd transportem własnym (samochodem bądź rowerem) lub publicznym (autobusy PKS, MZK, pociągi SKM).

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Atrakcje produktu

Możliwość uprawiania sportów letnich i zimowych oraz rekreacji na łonie czystego i urozmaiconego środowiska naturalnego. Uzupełnieniem walorów przyrodniczych będą zabytki kultury materialnej, budownictwo i architektura, możliwość skosztowania potrawy regionalnej. Docelowo w ramach produktu będą oferowane pakiety turystyczne, jak np. rajd Nordic Walking z usługą przewodnicką i ogniskiem na zakończenie imprezy.

Infrastruktura i usługi związane z produktem „Kaszubskie Drogi”

Noclegi

Oferta noclegowa będzie obejmować kwatery wiejskie, schroniska, ośrodki wypoczynkowe.

Gastronomia

Warto, by w obiektach położonych w obrębie tego produktu turystycznego była możliwość konsumpcji dań regionalnych, domowych. Ważne w tym przypadku jest nazewnictwo potraw – powinno być w języku kaszubskim lub z dodatkiem „po kaszubsku”.

Transport w miejscu docelowym

W przypadku tego produktu, skierowanego do turysty aktywnego, bardzo ważna jest możliwość wypożyczenia sprzętu sportowego i rekreacyjnego. Jeśli jest to szlak – co najmniej w kilku miejscach na szlaku, w przypadku obiektu punktowego (np. rekreacja nad jeziorem) – w tymże miejscu.

Oferta programowa

Oprócz wspomnianych wyżej pakietów możliwych do nabycia w ramach produktu „Kaszubskie Drogi” do stałej oferty programowej powinny zostać włączone takie zorganizowane wydarzenia jak: rajdy, wędrówki, wycieczki, zawody, biwaki, szkółki. Imprezy te powinny być cykliczne.

Sieć sprzedaży oferty

Docelowo najlepszym rozwiązaniem byłaby sprzedaż oferty poprzez lokalne biuro turystyczne. Na obszarze LGD „Kaszubska Droga” funkcjonuje Stowarzyszenie Turystyczne „Ziemia Wejherowska”, będące lokalną organizacją turystyczną. To ono mogłoby zająć się dystrybucją oferty.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Zagospodarowanie turystyczne

Mowa tu przede wszystkim o tzw. „małą infrastrukturę” przy szlakach i obiektach: tablice informacyjne, miejsca wypoczynkowe, kosze na śmieci, stojaki na rowery. Powinny być także wypożyczalnie rowerów.

Powyżej zostały przedstawione ogólne, wspólne elementy dla całego zintegrowanego produktu turystycznego „Kaszubskie Drogi”. Te składowe części produktu, które są właściwe dla jednego, poniżej przedstawionego produktu turystycznego, będą opisane. Pozostałe elementy jako wspólne nie będą powtarzane.

Takie zagadnienia jak promocja produktów turystycznych obszaru LGD „Kaszubska Droga”, dystrybucja i partnerstwo w zarządzaniu zostaną omówione w dalszej części dokumentu.

„Pomorskie Parki Nordic Walking”

Typ produktu: szlak

Przebieg tras

Trasy NW będą przebiegać przez wszystkie gminy LGD „Kaszubska Droga”. Obecnie znany jest przebieg jednej trasy na terenie gminy Łęczyce: Bożepole Wielkie, Chmieleniec – Kisewo – Świetlino – Bożepole Wielkie. Trasa NW powstanie także w Luzinie oraz w okolicach Jeziora Zawiat (gmina Wejherowo).

Propozycje przebiegu pozostałych tras:

- ✓ Okolice rezerwatu „Pełcznica” (gminy Szemud i Wejherowo)
- ✓ Okolice Grabowca (gmina Szemud)
- ✓ Grodzisko w Luzinie (gmina Luzino)
- ✓ Okolice kurhanów w Lewinie (gmina Linia)
- ✓ Okolice rezerwatu „Paraszyńskie Wąwozy” (gmina Łęczyce)
- ✓ Trasa Kamień – jez. Okuniewo (gmina Szemud, zabytkowa brukowana droga)

Obszar tematyczny i atrakcje produktu

Parki Nordic Walking umożliwią profesjonalne uprawianie tej dyscypliny sportowej. Trasy będą dostosowane do możliwości i oczekiwań osób o różnych preferencjach i możliwościach

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

(trasy łatwe, średnio trudne i trudne). Będą wiodły przez tereny atrakcyjne krajobrazowo i przyrodniczo. Trasy umożliwią też uprawianie innych dyscyplin sportowych: joggingu, skike, Nordic Blading (rolki i kije) – latem, oraz narciarstwa biegowego, śladowego i skitourowego zimą. Parki NW otrzymają certyfikaty Polskiej Federacji Nordic Walking.

Oferta programowa

Możliwość wzięcia udziału w zorganizowanych wędrówkach, z instruktorem. Imprezy typu rajdy zakończone ogniskiem, degustacją potraw regionalnych, zwiedzaniem obiektu.

„Mała Infrastruktura”

Parki NW będą wyposażone w niezbędną infrastrukturę - system oznakowań: tablicę ogólną Parku, tablicę pojedynczej trasy, tablicę z ćwiczeniami, tablicę pomiaru tętna i znaki kierunkowe. Trasy będą podzielone na: łatwą (zielona), średnią (czerwona) i trudną (czarna), w oparciu o kryteria tras do Nordic Walking Polskiej Federacji Nordic Walking. Wszystkie tablice będą w językach polskim i angielskim.

Na trasach powinny znajdować się miejsca wypoczynkowe i kosze na śmieci oraz wyposażalnie sprzętu – kijków do Nordic Walking.

„Szlakiem Pstrąga Tęczowego”

Typ produktu: szlak

Przebieg trasy

Szlak będzie przebiegał w całości na terenie gminy Łęczyce (Gmina Łęczyce jest pomysłodawcą utworzenia tego szlaku i wnioskodawcą o środki finansowe): Bożepole Wielkie – Bożepole Małe – Rozłazino – Nawcz – Łówcz Górny – Paraszyno – Strzebielino Osiedle – Strzebielino – Bożepole Wielkie (etap I)

Obszar tematyczny i atrakcje produktu

To tematyczny szlak rowerowy, prezentujący bogactwo przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe tych terenów (także związane z rybołówstwem) oraz miejsca związane z martyrologią (cmentarze w Nawczu). Na trasie powstaną dwa obiekty w Rozłazinie: Izba Tradycji Rybactwa związanej z regionem Kaszub oraz Punkt Informacji Turystycznej. Natomiast w Strzebielino Osiedlu powstanie wielofunkcyjne boisko sportowe oraz wybrany już teren zostanie zagospodarowany na cele rekreacyjno-sportowe.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Atrakcje na szlaku: zespoły dworsko-parkowe i dworsko-folwarczne w Bożympolu Wielkim, Małym oraz Paraszynie, cmentarze w Nawczu i Łówczu Górnym, kościół-pomnik w Nawczu, rezerwat przyrody „Paraszyńskie Wąwozy”, schronisko „Łowcy przygód” w Porzeczu.

Oferta programowa

Na szlaku będzie możliwość zwiedzania Izby Tradycji Rybactwa. W Izbie będzie także stacja wypoczynkowa. Obiekt będzie zlokalizowany w pobliżu zarybionych stawów, będzie możliwość uprawiania aktywnego wędkarstwa. Na szlaku powinny być organizowane różne imprezy, w szczególności rajdy rowerowe i zawody związane z wędkarstwem.

„Mała infrastruktura”

„Szlak Pstrąga Tęczowego” zostanie starannie obudowany „małą infrastrukturą”. Oznakowanie ścieżki rowerowej będzie następujące: znaki drogowe, tablice informacyjne, informacje kierunkowe, miejsca postojowe – informacyjne wyposażone w ławki, stoły, stojaki na rowery, kosze na śmieci oraz tablice informacyjne o punkcie, w którym znajduje się turysta i kierunek ciągu trasy wraz z atrakcjami turystycznymi znajdującymi się w pobliżu. Powinny być także wypożyczalnie rowerów.

Planowany termin wykonania I etapu „Szlaku Pstrąga Tęczowego” to 2012 rok.

„Pomorski Park Wodniacki”

Typ produktu: obiekt

Lokalizacja

„Pomorski Park Wodniacki” zostanie utworzony nad Jeziorem Zawiat w Bieszkowicach w gminie Wejherowo.

Obszar tematyczny i atrakcje produktu

„Pomorski Park Wodniacki” będzie rekreacyjno-edukacyjną bazą przeznaczoną do aktywnego wypoczynku. Odbiorcą oferty będą mieszkańcy obszaru LGD „Kaszubska Droga” oraz pobliskich miast i Trójmiasta. Baza umożliwi wypoczynek (plażowanie, bezpieczne kąpiele) i rekreacyjne uprawianie sportów wodnych. Odwiedzający będą mogli nabyć umiejętności z zakresu nurkowania i ratownictwa wodnego, a także pomaszerować wyznakowaną trasą Nordic Walking lub odbyć wycieczkę rowerową wokół jeziora Zawiat.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego
działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga”
na lata 2012-2017”

Infrastruktura obiektu

Infrastrukturę bazy będą stanowić:

- ✓ Wyznaczone miejsce do plażowania, z boiskiem do plażowej piłki siatkowej i placem zabaw dla dzieci
- ✓ Wypożyczalnia leżaków
- ✓ Wyznaczone i ograniczone bojami miejsca do kąpielii i nurkowania
- ✓ Przystań wodna z drewnianym pomostem
- ✓ Wypożyczalnia sprzętu pływającego
- ✓ Drewniany, mobilny budynek socjalno-szkoleniowy (będzie w nim salka szkoleniowa, szatnia, pokój dla instruktora, aneks kuchenny z węzłem sanitarnym, miejsce do udzielania pierwszej pomocy oraz łóżko do wypoczynku)
- ✓ Zostanie ustawiony drewniany witacz z dwiema tablicami informacyjnymi na temat „Pomorskiego Parku Wodniackiego” oraz otaczających walorów przyrodniczych

W bezpośrednim sąsiedztwie projektowanej bazy znajduje się pensjonat oraz bar szybkiej obsługi.

Termin realizacji nie jest znany, inwestycja wymaga bowiem planu zagospodarowania przestrzennego, sprawa jest w toku.

Szlaki rowerowe

Szlaki rowerowe będą stanowić najlepiej rozwiniętą sieć spośród wszystkich szlaków dla aktywnych. Jak zostało to już wielokrotnie podkreślone, obszar LGD „Kaszubska Droga” to tereny idealne do uprawiania turystyki rowerowej. Poza tym wielu mieszkańców wskazywało w badaniach na brak właśnie tras i ścieżek rowerowych. Ich zdaniem takowe powinny powstać i dla mieszkańców, i dla turystów.

Zaproponowane trasy rowerowe wiodą przez bardzo atrakcyjne tereny oraz zaczynają się i kończą w miejscowościach, w których znajduje się przystanek kolejowy. To udogodnienie dla gości, którzy postanowią zostawić samochód w domu i przyjechać pociągiem - z rowerem. Albo wprost rowerem, na przykład z miast Aglomeracji Trójmiejskiej.

Wspólna dla wszystkich szlaków będzie „mała infrastruktura” – na wszystkich szlakach powinny znaleźć się tablice informacyjne o atrakcjach turystycznych na szlaku i samym szlaku, miejsca wypoczynku (ławki, zadaszone wiaty), kosze na śmieci, stojaki na rowery przy atrakcjach turystycznych. W kilku co najmniej miejscowościach na każdej trasie powinny być wypożyczalnie rowerów.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Trasa I

Przebieg trasy

Luzino-Barłomino-Milwino-Smażyno-Łebno-Zblewo-Lewino-Strzecz-Tłuczewo-Osiek-Nawcz-Dzięciolec-Rozłazino-Godętowo- Łęczyce

Obszar tematyczny i atrakcje na szlaku

Szlak prezentuje różnorodność krajobrazów Ziemi Wejherowskiej oraz wiele zabytków i przejawów kultury materialnej mieszkańców. Te atrakcje to m.in.: młyny w Smażynie i Tłuczewie (XIX i XX wiek), układ wsi placowej w kształcie trójkąta w Milwinie, zabytkowe kościoły w Luzinie, Smażynie, Strzeczcu, kościół-pomnik w Nawczu, cmentarz w Nawczu, Gminna Izba Regionalna im. Remusa w Łebnie, zespół dworsko-folwarczny w Godętowie, kurhany w Lewinie.

Trasa II

Przebieg trasy

Gościcino – Bolszewo – Góra – Kniewo - Las Piaśnicki - Wejherowo

Obszar tematyczny i atrakcje na szlaku

Na szlaku znajdują się różnorodne atrakcje, przede wszystkim zabytki architektury sakralnej i świeckiej oraz Miejsce Pamięci: grupa zabytkowych domów w Gościcinie, zespół dworsko-folwarczny oraz zabytkowy kościół w Górze, zabytkowy kościół w Bolszewie, farma strusi w Kniewie oraz miejsce martyrologii w „Lesie Piaśnickim”.

Trasa III

Przebieg trasy

Gościcino – Gowino – Ustarbowo – rezerwat „Pełcznica” – Bieszkowice – Zbychowo – Gniewowo -Wejherowo

Obszar tematyczny i atrakcje na szlaku

Szlak typowo przyrodniczy, wiedzie w dużej mierze przez zalesione tereny, rezerwat „Pełcznica”, nad jeziorami.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Na zaproponowanych szlakach rowerowych można organizować imprezy (rajdy, zawody); krótsze odcinki mogą być składnikiem pakietu turystycznego (np. przejazd od-do, udział w warsztatach, poczęstunek).

Trasy kajakowe

Na obszarze działania LGD „Kaszubska Droga” rzeką atrakcyjną do organizacji spływów kajakowych jest Łeba.

Polecana trasa spływu: Miłoszewo – Tłuczewo – Porzecze (gminy Linia i Łęczyce)

Obszar tematyczny i atrakcje na szlaku

Na tym odcinku rzeka Łeba tworzy malownicze przełomy i ma charakter górskiej rzeki. Jest rekomendowana przez specjalistów od turystyki kwalifikowanej do uprawiania kajakarstwa górskiego.

Infrastruktura

Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” przystąpiła z innymi organizacjami LGD do realizacji projektu, w ramach którego w Porzeczcu powstanie stacja wodna; stacja będzie połączona szlakiem rowerowym z obszarem innych Lokalnych Grup Działania.

W Miłoszewie lub Tłuczewie powinny być wypożyczalnie kajaków.

Szlaki konne

Na obszarze LGD „Kaszubska Droga” stadniny koni są w Koleczkowie i Donimierzu (gmina Szemud) oraz w Łężycach (gmina Wejherowo). Szlaki konne powinny powstać w otoczeniu Koleczkowa i Donimierza, wokół Łężyc jest już wyznakowany szlak konny.

Szlaki piesze

Proponowane trasy szlaków pieszych to:

Trasa I

Bożepole Małe – Paraszyno - Łówcz Górny – Nawcz – Dzięcielec – Rozłazino – Jeżewo - Bożepole Wielkie

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Trasa II

Łebno -Jeleńska Huta - Kielneńska Huta – Kielno - Koleczkowo

Trasa III

Luzino – grodzisko w Luzinie

Obszar tematyczny i atrakcje na szlakach

Wędrując zaproponowanymi szlakami można poznać zabytki architektury, świeckie i sakralne, obiekty archeologiczne, zabytki kultury materialnej Kaszubów. Są tu także pomniki przyrody. Atrakcje na szlaku to m.in.: zespoły dworsko - parkowe w Bożympolu Wielkim, Małym i w Paraszynie, cmentarze w Nawczu i Łowczu Górnym, Gminna Izba Regionalna w Łebnie, kościoły w Kielnie i Dzięcielcu, grodzisko w Luzinie.

„Mała infrastruktura”

Na szlakach powinny być tablice informacyjne o szlaku i obiektach, przy których znajduje się turysta, miejsca odpoczynku (z zadaszoną wiatą chroniącą przed deszczem), kosze na śmieci.

Pozostałe propozycje

Leśne Schronisko „Łowcy Przygód”

Dane teleadresowe: Leśne Schronisko „Łowcy Przygód”, Porzecze, Łowcz Górny 21, 84-218 Łęczyce, tel.: (58) 676 26 04, www.porzecze.pl

Schronisko jest nie tylko miejscem noclegowym, przy nim działa agencja turystyczna „Łowcy przygód. Turystyka niekonwencjonalna”. Obiekt oferuje wypoczynek dla aktywnych: zimowiska i obozy letnie dla dzieci i młodzieży, biwaki dla klas, imprezy Team Building. To doskonała oferta wypoczynku zorganizowanego na łonie natury.

Elementy oferty Leśnego Schroniska „Łowcy Przygód” można włączyć do pakietów turystycznych w ramach produktu „Kaszubskie Drogi”.

„POCZUJ KASZUBSKIEGO DUCHA”

„Poczuj Kaszubskiego Ducha” to główny zintegrowany produkt turystyczny wykorzystujący dziedzictwo kultury materialnej i niematerialnej tej części Kaszub oraz jej walory przyrodnicze. Tytuł odnosi się do istniejącego już w gminie Linia szlaku turystyczno-przyrodniczego o tej samej nazwie. Proponowany produkt turystyczny będzie integrował zarówno szlaki tematyczne, jak i ofertę wypoczynku w warunkach kulturowych i przyrodniczych kaszubskiej wsi. Innym elementem będzie oferta programowa obejmująca poznawanie kultury niematerialnej i materialnej (uczestnictwo w warsztatach tematycznych, imprezach, festiwalach etc.).

Typ odbiorcy

Oferta w ramach produktu będzie skierowana przede wszystkim do turysty kulturowego i rodzinnego, w mniejszym stopniu aktywnego.

Obszar tematyczny i wizerunek

Korzystanie z oferty w ramach produktu pozwoli zaspokoić potrzeby poznawcze i duchowe turysty, będzie mieć także walor edukacyjny. Sprawi, że pobyt turystyczny na obszarze LGD „Kaszubska Droga” będzie efektywnie, różnorodnie i przyjemnie spędzonym czasem. W sferze wizerunkowej będzie oznaczał „inwestycję w siebie”, poszerzenie horyzontów poznawczych, łączenie przyjemnego z pożytecznym.

Rodzaj produktu

To zintegrowany produkt turystyczny, sieciowy. Łączy w sobie mniej złożone produkty turystyczne, różnorodne pod względem tematu i specyfiki.

Dostępność komunikacyjna

Aby skorzystać z oferty tego produktu turystycznego potrzebny będzie przede wszystkim transport własny, w dalszej kolejności publiczny.

Atrakcje produktu

Oferta w ramach tego zintegrowanego produktu turystycznego będzie obejmować szlaki prezentujące dziedzictwo materialne i niematerialne Kaszubów oraz zabytki sakralne, świeckie i architekturę miejscową. Oferta będzie różnorodna, oprócz biernego zwiedzania stworzy możliwość aktywnego uczestnictwa w warsztatach, bezpośrednich kontaktów z mieszkańcami, będzie mieć także walor edukacyjny. Pozwoli wypocząć w warunkach kaszubskiej wsi.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Infrastruktura i usługi związane z produktem „Poczuj Kaszubskiego Ducha”

Noclegi

W ramach tego produktu naczelną zasadą jest zakwaterowanie w kwaterach wiejskich. Jednakże powinny to być miejsca o wysokim standardzie usług (nie chodzi tu o bogactwo i przepych kwater, ale takie cechy jak czystość i schludność domostw, otwartość i życzliwość gospodarzy, tradycyjne jedzenie, podejście do turysty jak do gościa, a nie uciążliwego petenta, odpowiednio zaaranżowane i przygotowane pokoje oraz miejsca wypoczynku).

Gastronomia

Turyści korzystający z oferty tego produktu będą oczekiwać możliwości spożywania potraw regionalnych, domowych, naturalnych. Szczególnie rodziny z dziećmi i osoby starsze cenią zdrowe, domowe jedzenie.

Transport w miejscu docelowym

Transport własny. Docelowo oferta pakietowa poszczególnych mniej złożonych produktów powinna zawierać przejazdy zorganizowane, np. busem, bryczkami, wozami konnymi.

Oferta programowa

W ramach tego produktu turyści i goście będą mogli:

- ✓ Poznać pewien aspekt dziedzictwa kulturowego dzięki zwiedzeniu wybranego szlaku tematycznego
- ✓ Wypocząć w warunkach przyrodniczych i kulturowych kaszubskiej wsi
- ✓ Wziąć udział w warsztatach artystycznych i plenerach organizowanych przez lokalnych twórców, pokazach rzemiosła, warsztatach rękodzielniczych, kulinarnych, podstaw języka kaszubskiego i innych

Sieć sprzedaży oferty

Docelowo najlepszym rozwiązaniem, podobnie jak w przypadku produktu „Kaszubskie Drogi” byłaby sprzedaż oferty poprzez lokalne biuro turystyczne. Na obszarze LGD „Kaszubska Droga” funkcjonuje Stowarzyszenie Turystyczne „Ziemia Wejherowska”, będące lokalną organizacją turystyczną. To ono mogłoby zająć się dystrybucją oferty.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Zagospodarowanie turystyczne

W przypadku tego produktu istotna jest „mała infrastruktura”: tablice informacyjne o danym obiekcie w miejscach kluczowych na szlakach i miejsca odpoczynku.

„Szlak Legend Kaszubskich”

Typ produktu: szlak

Przebieg trasy

Głazica (gmina Szemud) – Łebno – Strzecz – Potęgowo – Nawcz – Łęczyce – Strzebielino – Luzino – Sychowo – Ustarbowo - Gościcino (gmina Wejherowo)

Obszar tematyczny i atrakcje produktu

Koncepcja produktu oparta jest na istniejącym w gminie Linia szlaku turystyczno - przyrodniczym „Poczuj Kaszubskiego Ducha”. „Szlak Legend Kaszubskich” będzie poprowadzony przez wszystkie gminy LGD „Kaszubska Droga”. Tematem przewodnim szlaku będzie dziedzictwo duchowe Kaszubów, ich wierzenia i legendy. W miejscowościach na szlaku będą obiekty (rzeźby lub inne formy artystyczne z opisem) z zagospodarowanym terenem, tablicami informacyjnymi i miejscami odpoczynku. Ciekawym i bardzo atrakcyjnym pomysłem są gry terenowe osnute na motywach legend kaszubskich. Trasy takich gier mogłyby zostać umiejscowione wokół wybranych miejscowości.

Atrakcje na szlaku

Poza wymienionymi obiektami związanymi z motywem przewodnim szlaku w miejscowościach znajdują się m.in. następujące atrakcje: Gminna Izba Regionalna w Łebnie, kościół w Strzecz, zagospodarowane jezioro Czarne w Potęgowie, kościół-pomnik w Nawczu, cmentarz – Miejsce Pamięci w Nawczu, arboretum w Luzinie oraz liczne zabytki Luzina, zespół dworsko-parkowy w Sychowie, XIX-wieczny młyn na Łebie w Łęczycach.

Oferta programowa

Oferta programowa tego szlaku mogłaby obejmować:

- ✓ Wycieczka po szlaku z przewodnikiem, zróżnicowanym środkiem transportu (busem, rowerami, bryczkami)
- ✓ Imprezy związane z tematem przewodnim szlaku: konkursy, imprezy artystyczne

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

„Mała infrastruktura”

Przy obiektach kluczowych związanych z tematem przewodnim produktu powinny być szczegółowe tablice opisujące miejsce (daną legendę, wierzenie etc.) oraz informacje ogólne o szlaku; standardem są miejsca wypoczynkowe i kosze na śmieci, powinny też być stojaki na rowery.

„Szlak zabytków sakralnych Ziemi Wejherowskiej”

Typ produktu: szlak

Przebieg trasy

Szlak obejmować będzie miejscowości, w których są zabytkowe kościoły, cmentarze – Miejsca Martyrologii („Las Piaśnicki”, Nawcz, Łówcz), cmentarz żydowski (Bolszewo) oraz Monastyr Sióstr Małych od Betlejem (Grabowiec, gmina Szemud).

Obszar tematyczny i atrakcje produktu

Tematem przewodnim szlaku będzie poznawanie dziedzictwa sakralnego: zabytkowych kościołów i kapliczek, historia tych obiektów, ale także Miejsca Pamięci związane z tragicznymi dziejami tych ziem w czasie II wojny światowej. Natomiast taki obiekt jak Monastyr Sióstr Małych od Betlejem w Grabowcu koło Szemuda jest atrakcją ze względu na położenie, architekturę i klauzurę Zakonu.

Oferta programowa

Turyści będą poszczególne atrakcje na szlaku zwiedzać z reguły indywidualnie, ale powinna być też możliwość wykupienia wycieczki po wybranych obiektach.

„Mała infrastruktura”

Przy obiektach powinny się znajdować tablice z opisami odwiedzanych miejsc i zabytków, miejsca odpoczynku, stojaki na rowery.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

„Stowarzyszenie Agroturystyczne”

Zaproponowane „Stowarzyszenie Agroturystyczne” nie jest typowym produktem turystycznym w rozumieniu przedstawionej powyżej klasyfikacji, choć można je określić jako produkt sieciowy. Na obszarze działania LGD „Kaszubska Droga” istnieje już sporo gospodarstw agroturystycznych, a sam obszar posiada wszelkie walory do rozwoju turystyki wiejskiej. Ten produkt turystyczny został włączony do wiodącego produktu „Poczuj Kaszubskiego Ducha”, gdyż jego oferta dotyczyć będzie dziedzictwa kultury materialnej i duchowej mieszkańców terenów wiejskich.

Rozwój turystyki wiejskiej jest wyraźnie zauważalny w Polsce od lat 90. ubiegłego wieku. Rośnie liczba turystów preferujących wypoczynek na wsi. Jednakże wraz ze wzrostem popularności „wczasów pod gruszą” można zauważyć wzrost wymagań, jakie turyści stawiają tej formie wypoczynku. Nie chodzi tu tylko o standard usług, ale także o wypełnienie czasu wolnego. Obecnie nocleg plus wyżywienie to za mało, by przyciągnąć turystę na wieś. Gospodarstwo agroturystyczne (to najbardziej popularne określenie kwatery wiejskiej, choć czasem niemające nic wspólnego z gospodarstwem rolnym) musi zaoferować coś więcej.

Proponowane „Stowarzyszenie Agroturystyczne” obejmowałoby sieć kwatery wiejskich z obszaru LGD „Kaszubska Droga”. Mogłyby zostać wypracowane wewnętrzne standardy dotyczące zakwaterowania, wyżywienia i innych sfer, jak na przykład wspólnego logo oznaczającego zakres jakichś usług. Inspiracją może być w tym przypadku podlaska marka „Kraina Żubra” i wymagania, jakie kwatery wiejskie muszą spełnić by mieć prawo używać to logo i znaleźć się w tej sieci. Przykład ten zostanie podany w części opracowania dotyczącej budowy marki.

„Stowarzyszenie Agroturystyczne” mogłoby dysponować ofertą możliwości spędzenia wolnego czasu skierowaną do gości. Skupiałoby nie tylko gospodarzy kwatery wiejskich, ale także współpracowałoby z lokalnymi twórcami i artystami, przedstawicielami ginących zawodów, osobami oferującymi swoje specyficzne umiejętności. Dzięki temu oferta turystyczna mogłaby obejmować – oprócz tradycyjnego noclegu i wyżywienia – także uczestnictwo w warsztatach twórczych, kulinarnych, pokazach ginącego rzemiosła, plenerach malarskich czy rzeźbiarskich. Przy tym powinny być opcje wyboru różnych kombinacji (szczególnie w sezonie) bądź gotowe do zakupu pakiety. Przykłady:

- ✓ „Artystyczny weekend” – nocleg plus wyżywienie oraz warsztaty ceramiczne, uczestnictwo w plenerze malarskim, nauka podstaw haftu kaszubskiego;
- ✓ „Kaszubskie smaki” – noclegi plus wyżywienie, warsztaty kulinarne, pokazy np. produkcji sera itp.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Oferta może być oczywiście kształtowana w dowolnych konfiguracjach proponowanych zajęć oraz czasowych (oferty weekendowe, tygodniowe), można dołączyć do niej na przykład zajęcia rekreacyjne: Nordic Walking, przejażdżki konne, zimą kuligi. Ważne, by zawierała także propozycje skierowane do dzieci.

Takie oferty pakietowe lub dające możliwości kombinacji – wyboru – mają większą siłę przebicia na rynku ofert turystycznych nie tylko ze względu na atrakcyjność (oferta jest różnorodna), ale także są postrzegane jako produkt profesjonalny, przemyślany, starannie przygotowany.

Niewykorzystanym zasobem społecznym, który warto włączyć do oferty turystycznej regionu są lokalni twórcy i artyści. W ramach ogólnego produktu „Poczuj Kaszubskiego Ducha” powinny być organizowane wydarzenia artystyczne i warsztaty z ich udziałem.

Do oferty turystycznej, w ramach zaproponowanych produktów turystycznych, warto włączyć także imprezy cykliczne, odbywające się w różnych miejscowościach obszaru działania LGD „Kaszubska Droga”. Zostały one wypisane w części dotyczącej audytu turystycznego. Imprezy można promować w ramach wszystkich zaproponowanych produktów turystycznych, jako urozmaicenie oferty.

WDROŻENIE STRATEGII

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Cześć analityczna i strategiczna dokumentu pozwoliły precyzyjnie poznać potencjał turystyczny obszaru LGD „Kaszubska Droga” oraz nakreślić kierunki rozwoju turystyki w regionie. Jednakże aby propozycje te nie stały się martwym zapisem na papierze, konieczne jest wdrożenie strategii. Poniższe rozdziały opisywać będą różne aspekty tematyczne związane z realizacją zapisów z dokumentu.

1. Partnerstwo i współpraca we wdrażaniu strategii

Zintegrowane zarządzanie rozwojem turystyki w regionie zakłada istnienie partnerstwa i współpracy pomiędzy lokalnymi aktorami. Strategiczny, systematyczny rozwój turystyki na danym obszarze jest możliwy bowiem tylko wtedy, gdy zostanie ustalona struktura organizacyjna zarządzająca procesami wdrażania strategii.

Podmioty, które będą zaangażowane we wdrażanie strategii to samorząd terytorialny, organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorcy. Powinny one podjąć współpracę na poziomie operacyjnym i strategicznym w ramach jednej struktury, która koordynowałaby cały proces.²¹ Wyłania się tu kwestia przywództwa. Nie może być ono narzucone odgórnie, ale uznawane przez wszystkie podmioty partnerskie. W praktyce często są to władze lokalne, które jako inwestor wydają środki budżetowe. W przypadku obszaru LGD „Kaszubska Droga” (czyli obszaru pięciu gmin i członkostwa tychże gmin w LGD) uzasadniona wydaje się propozycja, aby przywództwo objęła właśnie Lokalna Grupa Działania. Ta organizacja pozarządowa została powołana w celu rozwoju obszarów wiejskich pięciu gmin i podejmuje działania związane z aktywizacją mieszkańców, wykorzystaniem zasobów lokalnych do rozwoju turystyki oraz zachowania specyfiki kulturowej kaszubskiej wsi. Co prawda LGD nie dysponuje takimi środkami finansowymi jak samorząd lokalny, ale jest niewątpliwie organizacją mogącą koordynować proces wdrażania strategii.

Aby proces przebiegał sprawnie i prowadził do realizacji celów związanych z rozwojem turystyki na obszarze LGD „Kaszubska Droga”, musi zostać ustanowiony podział zadań i związanych z nimi działań pomiędzy poszczególne podmioty – partnerów. To ważne nie tylko z powodu konieczności wyboru podmiotu, który ma wiedzę, środki finansowe oraz zdolności organizacyjne by sprostać realizacji danego zadania, ale także chodzi o to, by uniknąć powielania tych samych zadań. Podział zadań powinien uwzględniać zadania operacyjne (wykonawcze) oraz strategiczne (konceptyjne).

Obszary tematyczne zadań operacyjnych to:

- ✓ Inwestycje twarde
- ✓ Inwestycje miękkie

²¹ Meyer B., Milewski D. (red.), „Strategia rozwoju turystyki w regionie”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009, s. 129

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

- ✓ Marketing i zarządzanie
- ✓ Monitoring wdrażania strategii

Zadania koncepcyjne dotyczą natomiast działań związanych z budową marki obszaru i rozwojem samych produktów turystycznych.

Jak zostało to już wcześniej zaproponowane koordynatorem wdrażania strategii powinna zostać Lokalna Grupa Działania. Powinien w jej ramach działać zespół ds. wdrażania strategii: przedstawiciele samorządu terytorialnego, przedsiębiorców (mieszkańców zainteresowanych rozwojem turystyki) oraz organizacji pozarządowych (w tym samej LGD). Osoby (także eksperci z zewnątrz) pracujące wcześniej z dokumentami strategicznymi i wdrażaniem ich mogłyby służyć doradztwem. Osobną kwestią jest ciążo w rodzaju Komitetu Monitorującego wdrażanie strategii. Nie chodzi tu o mnożenie bytów, ale o odpowiedni podział zadań i pracy w ramach zintegrowanego zarządzania rozwojem turystyki w regionie.

2. Określenie inwestycji twardych i miękkich niezbędnych do wdrażania strategii

Określenie konkretnych inwestycji twardych i miękkich oraz wskazanie podmiotów wykonawczych (sektorów) porządkuje podział zadań w ramach wdrażania strategii. Poniższe tabele będą zawierać zarówno ogólne propozycje, jak i bardziej szczegółowe dla obszaru LGD „Kaszubska Droga”.

Inwestycje twarde dotyczą budowy majątku trwałego rozumianego jako nowe obiekty typu budynki, drogi, urządzenia infrastrukturalne. Inwestycje miękkie to wydatki związane z podnoszeniem kwalifikacji, propagowaniem kultury, promocją, zagospodarowaniem otoczenia, renowacją dóbr kultury, budową szlaków, parkingów etc.²²

Zaproponowane inwestycje będą odnosić się do celów pośrednich i operacyjnych strategii (czyli tworzenia konkretnych produktów turystycznych). Propozycja wykonawcy jak i termin realizacji zadania będą miały charakter postulatywny i będą dotyczyć inwestycji miękkich. Inwestycje twarde będą realizowane w systemie ciągłym, w zależności od planów i możliwości budżetowych samorządu gminnego oraz aktywności sektora prywatnego. Generalnie zasada czasu realizacji inwestycji miękkich będzie taka: im wcześniejszy termin realizacji zadania tym pilniejsza potrzeba zrealizowania właśnie tego zadania. Wynika to z przyjętego w strategiach rozwoju turystyki założenia, że pewne jego aspekty w perspektywie czasowej powinny być wcześniej zrealizowane z punktu widzenia opłacalności ekonomicznej.

²² Koncepcja inwestycji twardych i miękkich: Gołębowski G. (red.), „Kompedium wiedzy...”, s. 412-413

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

INWESTYCJE TWARDE

<i>RODZAJ INWESTYCJI</i>	<i>LGD</i>	<i>SAMORZĄD LOKALNY</i>	<i>SEKTOR PRYWATNY</i>
Zaplecze gastronomiczne			x
Baza noclegowa			x
Ochrona środowiska		x	
Drogi gminne		x	
Infrastruktura usługowa		x	x
Infrastruktura techniczna		x	

INWESTYCJE MIĘKKIE

<i>RODZAJ INWESTYCJI</i>	<i>LGD, NGO</i>	<i>SAMORZĄD LOKALNY</i>	<i>SEKTOR PRYWATNY</i>	<i>CZAS REALIZACJI</i>
Zagospodarowanie jezior (niezależne i jako realizacja projektów turystycznych)	x	x	x	2013
Zagospodarowanie otoczenia (estetyzacja przestrzeni wiejskiej i pozostałej)		x		2015
Budowa szlaków i tras turystycznych	x	x		2013
Budowa bazy rekreacyjnej		x	x	2014
Adaptacja budynków na cele turystyczne (w ramach projektów tur., jako punkty IT, agencje turystyczne)	x	x	x	2013
Renowacja dóbr kultury (zabytkowe dwory)		x	x	2017
Budowa parkingów (także przy miejscach rekreacyjnych)		x		2013

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Promocja obszaru	x	x	x	w systemie ciągłym
Zasoby ludzkie (szkolenia, kursy na przewodników, instruktorów, obsługa IT, animatorów czasu wolnego)	x	x	x	w systemie ciągłym
Realizacja oferty turystycznej (dystrybucja, produkty pakietowe)	x		x	w systemie ciągłym

Warto zaznaczyć i uwypuklić rolę, jaką władze samorządowe mogą odegrać w stwarzaniu warunków do inwestycji dla sektora prywatnego. To z jednej strony informowanie o planach związanych z rozwojem turystyki, o istniejącej strategii. Z drugiej strony stworzenie systemu zachęt i warunków do większej opłacalności inwestycji.

Zachęcanie do inwestowania to m.in.:

- ✓ oferty sprzedaży gruntów i nieruchomości na określone cele, w tym turystyczno-rekreacyjne, wynikające z planu zagospodarowania przestrzennego;
- ✓ oferta preferencyjnych stawek podatków lokalnych;
- ✓ uporządkowanie wpisów do ksiąg wieczystych;
- ✓ przygotowanie specjalistów sporządzających wyceny majątku oraz wycenę przedsiębiorstw.

3. Budowa marki obszaru

Działaniom związanym z rozwojem turystyki na danym obszarze, kreowaniu produktów turystycznych musi towarzyszyć proces budowania marki i wizerunku. Marka – w ujęciu marketingowym – jest wyznacznikiem jakości produktu, to „...nazwa, pojęcie, znak, symbol, rysunek lub kombinacja tych elementów, stworzona w celu oznaczenia produktu lub usługi w celu odróżnienia od oferty konkurentów”.²³ Marka niesie za sobą pewne wartości, zespół cech, które postrzegane przez nabywców jako pożądane i cenne prowadzą do wyboru – zakupu tego a nie innego produktu. Tę sytuację można odnieść także do produktów turystycznych. Celem budowy marki turystycznej jest zaistnienie w świadomości turysty pozytywnych skojarzeń i w rezultacie chęci nabycia produktu turystycznego. Przy tym marka może dotyczyć całego obszaru jak i konkretnych produktów turystycznych i usług.

W przypadku niniejszej strategii budowa marki będzie dotyczyć przede wszystkim całego obszaru LGD „Kaszubska Droga”. Strategie wizerunkowe powinny być skierowane do odbiorców już wskazanych we wcześniejszej części dokumentu. Ponadto kryterium będzie tu także miejsce zamieszkania – przede wszystkim mieszkaniem Aglomeracji Trójmiejskiej. Skojarzenia, jakie będzie budzić w umysłach potencjalnych turystów będą jednoznacznie pozytywne:

- ✓ "Tak blisko a tak interesująco"
- ✓ Różnorodność form spędzania czasu wolnego
- ✓ Czyste środowisko naturalne
- ✓ Urozmaicone krajobrazy
- ✓ Bogata oferta turystyczna
- ✓ Dziedzictwo kulturowe Kaszub
- ✓ Wysoka jakość usług
- ✓ Unikatowość oferty turystycznej
- ✓ Prawdziwy wypoczynek
- ✓ Podtrzymanie zdrowia i kondycji
- ✓ Nabywanie nowych umiejętności

²³ Panasiuk A. (red.), „Marketing usług turystycznych”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005, s. 88

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Poniżej przedstawione zostaną przykłady polskich turystycznych produktów markowych – obszarowych i sieciowych.

„Kraina Żubra”

„Kraina Żubra” obejmuje swoim zasięgiem pięć powiatów wschodniej części województwa podlaskiego. To obszarowy produkt turystyczny. Tereny te są znane z bogatych walorów i zasobów przyrodniczych i kulturowych. Cechą wyróżniającą ten obszar jest zachowany krajobraz kulturowy podlaskiej wsi. W 2006 roku powstała Lokalna Grupa Działania „Puszcza Białowieska”, która podjęła decyzję o wykreowaniu produktu markowego „Kraina Żubra” opartego na dziedzictwie kulturowym regionu. Opracowane zostały zasady przyznawania znaku markowego „Krainy Żubra”. Znak ten miał służyć jako swoisty wyróżnik kwater świadczący o wysokiej jakości oferowanych usług, a w szczególności o zachowaniu i kultywowaniu tradycyjnej kultury regionalnej.

Kryteria oceny kwater to:

- ✓ elementy małej architektury decydujące o wiejskim charakterze obiektu
- ✓ tradycyjny ogród i sad
- ✓ tradycyjny, podlaski drewniany budynek
- ✓ regionalny wystrój wnętrza
- ✓ swojskie jedło i kuchnia regionalna
- ✓ sprzedaż bezpośrednia produktów regionalnych i lokalnych
- ✓ warsztaty rzemiosła tradycyjnego i pokazy tradycyjnego przetwórstwa żywności
- ✓ kultywowanie w gospodarstwie tradycji i obrzędów

Opracowany nowatorski system oceny pozwala na identyfikację obiektów turystyki wiejskiej, kultywujących tradycyjną kulturę regionu i informuje w czytelny sposób odbiorcę o zachowanych i kultywowanych regionalizmach.

Kwaterny wiejskie, które ubiegają się o możliwość posługiwania się znakiem markowym „Kraina Żubra” muszą spełniać wymagania zarówno wobec przepisów prawnych jak i wymogów Polskiej Federacji Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne” oraz „Białowieskiego Stowarzyszenia Agroturystycznego „Żubr”.²⁴

²⁴ Opracowanie na podstawie: „Marka wiejskiego produktu turystycznego. Inicjatywy i inspiracje”, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie, Kraków 2009, s.23-25

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

„Suwalszczyzna – kraina jak baśń”

To przykład obszarowego produktu turystycznego. Suwalszczyzna charakteryzuje się bardzo urozmaiconą rzeźbą terenu, związaną z ostatnim zlodowaczeniem: są tu wzgórza morenowe, głębokie rynny lodowcowe, wały ozów, nagromadzenie głazów narzutowych. Krajobraz łączy cechy terenów nizinnych i podgórskich. Znakiem „firmowym” jest czyste środowisko naturalne z rozległymi kompleksami leśnymi i jeziorami, uchodzącymi za najczystsze w kraju. Na Suwalszczyźnie jest najstarszy park krajobrazowy w Polsce – Suwalski Park Krajobrazowy oraz Wigierski Park Narodowy. Uzupełnieniem walorów naturalnych są liczne kulturowe atrakcje turystyczne, jak np. miasto Augustów, Cmentarzysko Jaćwingów, Kanał Augustowski, wiadukty w Stańczykach czy Wigierska Kolejka Wąskotorowa. Nacisk wizerunkowy został położony na możliwość doznań emocjonalnych i przeżyć duchowych związanych z atrakcyjnym środowiskiem przyrodniczym.

„Kraina Legend Świętokrzyskich”

Produkt turystyczny „Kraina Legend Świętokrzyskich” funkcjonuje na terenie gminy Bieliny w Górach Świętokrzyskich. Produkt powstał w 2006 roku z inicjatywy Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Wokół Łysej Góry”, obecnie zarządza nim instytucja kultury „Centrum Tradycji i Turystyki Gór Świętokrzyskich”. Produkt opiera się na powiązaniu walorów przyrodniczych i krajobrazowych Gór Świętokrzyskich oraz dziedzictwa kulturowego: gwary świętokrzyskiej, magii legend i wierzeń ludowych oraz unikatowym bogactwie historycznym Świętego Krzyża. Zasadniczym elementem tego produktu turystycznego są gry terenowe wykorzystujące legendy i podania świętokrzyskie. Mają charakter integracyjno-edukacyjny, organizowane są w tajemniczej scenerii krajobrazowej, dostarczają wrażeń a jednocześnie wymagają od uczestników zaangażowania współpracy grupowej. Podczas wędrowki uczestnicy gry spotykają ożywione postaci z legend. Na macie czekają niespodzianki. Gry terenowe są dostosowane do indywidualnych wymagań i zamówień uczestników, dwa razy w roku organizowane są otwarte (ogólnodostępne, bezpłatne) gry przy okazji turystycznych imprez w gminie. Produkt turystyczny „Kraina Legend Świętokrzyskich” posiada własne logo oraz hasło promocyjne (właśnie nazwa „kraina legend świętokrzyskich”).²⁵

Można by uznać, że powyżej opisane miejsca mogłyby promować się same. Jednakże to właśnie marka i odpowiednie strategie promocyjne uwarunkowały sukces tych przedsięwzięć. Markowe produkty turystyczne posiadają atrakcyjniejszy wizerunek zarówno w oczach turysty i przedsiębiorcy jak i mieszkańców oraz władz samorządowych. Ich rozwój aktywizuje społeczność lokalną, zwiększa przedsiębiorczość oraz wzmacnia identyfikację z regionem.

²⁵ Tamże, s. 27-30

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

4. Promocja i marketing wewnętrzny

Obszar działania LGD „Kaszubska Droga” posiada wszelkie predyspozycje, by stać się rozpoznawanym i uznanym ośrodkiem turystycznym na Pomorzu. Posiadane walory turystyczne są atrakcyjną bazą, na jakiej można rozwijać turystykę – z dużą szansą powodzenia. Jednakże sama realizacja zaproponowanych kierunków rozwoju produktów turystycznych nie wystarczy, niezbędna jest skuteczna i kompleksowa promocja.

Podstawowym zadaniem promocji jest „...dostarczenie na rynek informacji kreujących zapotrzebowanie na usługi turystyczne”.²⁶ Należy zwrócić uwagę na stwierdzenie, że nie chodzi tu tylko o dostarczenie informacji o produkcie, ale także o wytworzenie zapotrzebowania na niego. Skuteczna promocja to taka, która powoduje, że turysta chce nabyć ten a nie inny produkt: pojechać w konkretnie miejsce i spędzić tam swój wolny czas. W sferze ekonomicznej jest to związane z przeznaczeniem na ten cel pewnej puli pieniędzy.

W sferze promocji, podobnie jak w każdej innej związanej z rozwojem turystyki w regionie, współpraca pomiędzy różnymi sektorami daje spotęgowane efekty promocyjne i większą skuteczność. Na omawianym obszarze władze samorządowe pięciu gmin oraz Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” powinny wspólnie zająć się następującymi sferami promocji obszaru:

- ✓ promocja walorów i atrakcji turystycznych, przyrodniczych i kulturowych Ziemi Wejherowskiej;
- ✓ organizowanie lokalnego systemu informacji turystycznej
- ✓ organizacja imprez promocyjnych i wydawanie materiałów promujących region (zadanie przede wszystkim dla LGD);
- ✓ współpraca z branżą turystyczną w dziedzinie wspólnego promowania obszaru;
- ✓ opracowanie strategii marketingu wewnętrznego związanego z rozwojem turystyki w regionie.

Koncepcja promocji zakłada, iż odbiorca działań promocyjnych powinien otrzymać przekaz informacji na trzech różnych poziomach:

- ✓ *kognitywnym*; chodzi o uświadomienie istnienia produktu i korzyści, jakie może on przynieść, np.: niewielka odległość od miejsca zamieszkania turysty (w tym przypadku od Aglomeracji Trójmiejskiej), walory przyrodnicze, kulturowe produktu;
- ✓ *afektywnym*; chodzi o wzbudzenie pozytywnych emocji i uwierzenie w przekaz dzięki np. pięknym fotografiom, relacjom z wyjazdu;

²⁶ Panasiuk A. (red.), „Marketing usług turystycznych...”, s. 123

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

- ✓ *behavioralnym*; odbiorca powinien odpowiedzieć na informację zawartą w przekazie np. skontaktować się biurem turystycznym organizującym wycieczki w dany region lub skorzystać z kwater wiejskich wymienionych w materiale promocyjnym.²⁷

Zarówno Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” jak i władze wchodzących w jej skład gmin podjęły już działania promocyjne związane z regionem. Zostały one już wymienione w rozdziale F. „Materiały promocyjne i informacyjne” w części dotyczącej audytu turystycznego części analityczno-diagnostycznej strategii. W planowanych produktach turystycznych znalazł się natomiast przewodnik turystyczny „Na kaszubskiej drodze”, który opisuje obszar działania LGD „Kaszubska Droga” i w najbliższej przyszłości ma być dostępny. Ponadto funkcjonuje portal turystyczny www.nakaszubskiejdrodze.pl obejmujący obszar działania LGD „Kaszubska Droga”. Obydwie formy promocji obszaru to inicjatywa Lokalnej Grupy Działania. Inne formy promocji i zadania, które powinny dotyczyć całego obszaru objętego działaniem LGD „Kaszubska Droga” to:

- ✓ *stworzenie systemu identyfikacji wizualnej*; to podstawa rozpoznawalności regionu i kształtowania wizerunku; chodzi tu przede wszystkim o wypracowanie logo, sloganu reklamowego, kolorystyki elementów identyfikacji wizualnej; wykreowany system identyfikacji wizualnej powinien budzić w świadomości odbiorcy jednoznaczne pozytywne skojarzenia, roztaczać obietnice i wskazywać na charakter miejsca;
- ✓ *mapa obszaru*; oprócz wydanego przewodnika powinna być także dostępna mapa turystyczno-krajoznawcza tych terenów; każda gmina wydała mapę swojego obszaru, jednakże w perspektywie promocji obszaru pięciu gmin jako pewnej całości powinna zostać wydana jedna mapa; cechy charakterystyczne: przejrzystość i czytelność, atrakcyjna szata graficzna i obrazowe piktogramy, piękne fotografie, różne formaty (w tym kieszonkowy);
- ✓ *Punkty Informacji Turystycznej*; to miejsce pierwszego kontaktu turysty z regionem, zarówno indywidualnego jak i grupowego; do takiego Punktu zgłoszą się nie tylko turyści „nieprzygotowani” (którzy nie posiadają mapy, przewodnika, nie przeczytali zawczasu informacji na stronach internetowych), ale także ci którzy mają już pewną wiedzę lecz potrzebują bardziej szczegółowych lub/i aktualnych informacji; dlatego w PIT-ach powinien pracować przeszkolony personel, władający przynajmniej jednym językiem obcym (najlepiej angielskim) oraz mogący w każdej chwili sprawdzić np. stan wolnych miejsc w kwaterach; w Punktach Informacji Turystycznej turysta powinien mieć możliwość otrzymania bezpłatnych map obszaru, folderów, zakupu przewodnika lub wprost wykupienia pakietu turystycznego, wycieczki, udziału w lokalnej imprezie (to przykład współpracy takiego Punktu z lokalnym biurem turystycznym lub inną instytucją

²⁷ Koncepcja za: „Gołębki G. (red.), „Kompendium wiedzy...”, s. 416

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

organizująca ruch turystyczny i kształtującą oferty turystyczne na obszarze działania LGD „Kaszubska Droga”);

- ✓ *system informacji terenowej*; to wszelkiego rodzaju oznakowanie w terenie: witacze, drogowskazy do atrakcji turystycznych, oznakowanie szlaków, tablice informacyjne; system ten powinien posiadać ujednoliconą szatę graficzną, tak by nie wprowadzać chaosu informacyjnego i dezorientacji u turystów.

Powyższe formy promocji skierowane są do turystów oraz innych odbiorców strategii promocyjnych (przedsiębiorstw turystycznych, organizacji turystycznych, władz samorządowych wyższego szczebla). Niemniej ważny jest marketing wewnętrzny. Działania informacyjno-promocyjne skierowane do mieszkańców regionu umożliwiają przede wszystkim wzrost akceptacji działań związanych z rozwojem turystyki, a w dalszej kolejności prowadzą do aktywizacji w zakresie przedsiębiorczości opartej na turystyce. Społeczność lokalna przekonana o zasadności rozwoju turystyki w regionie i o rzeczywistym podniesieniu poziomu życia dzięki tej dziedzinie gospodarki będzie najlepszym sprzymierzeńcem działań podejmowanych przez samorządy i organizacje pozarządowe, przede wszystkim Lokalną Grupę Działania „Kaszubska Droga”.

5. Dystrybucja oferty turystycznej

Dystrybucja oferty turystycznej obszaru działania LGD „Kaszubska Droga” powinna odbywać się zarówno przez bezpośrednie jak i pośrednie kanały dystrybucji.

Do bezpośrednich kanałów dystrybucji należą media: prasa lokalna, lokalne radio i telewizja, Internet. Pierwszym i podstawowym odbiorcą oferty powinni być mieszkańcy Aglomeracji Trójmiejskiej oraz turyści wypoczywający latem nad morzem. Pośrednie kanały dystrybucji to przede wszystkim biura turystyczne i portale internetowe typu www.wakacje.pl.

W przypadku obszaru LGD „Kaszubska Droga” dystrybucja oferty turystycznej mogłaby być uzgodniona ze Stowarzyszeniem Turystycznym „Ziemia Wejherowska” jako Lokalną Organizacją Turystyczną. Docelowo powinno powstać lokalne biuro turystyczne (jako prywatny przedsiębiorca lub przedsiębiorstwo społeczne), które zajmowałoby się sprzedażą oferty. W dłuższej perspektywie czasowej bowiem tylko podmiot mający interes ekonomiczny jest w stanie sprawnie zarządzać ruchem turystycznym na danym obszarze. Poza tym lokalny touroperator zna dobrze specyfikę społeczną danego miejsca oraz ma możliwość wchodzenia w kontakty bezpośrednie z przedstawicielami różnych sektorów. Taka znajomość lokalnej specyfiki jest bardzo cenna w kształtowaniu turystyki w skali mikro.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Dystrybucja oferty turystycznej obszaru LGD mogłaby także odbywać się poprzez biura podróży z Trójmiasta, które specjalizują się w konkretnych rodzajach turystyki (kwalifikowanej, kulturowej) oraz organizują imprezy (wycieczki, objazdy, rajdy etc.) w skali regionalnej, np. Pomorza czy północnej Polski.

6. Finansowanie przedsięwzięć związanych z wdrażaniem zapisów ze strategii

W tym rozdziale zostaną zaproponowane programy i działania zewnętrzne w stosunku do instytucji obszaru LGD „Kaszubska Droga”. Wsparcie finansowe na realizację przedsięwzięć turystycznych można uzyskać zarówno z programów operacyjnych i unijnych funduszy strukturalnych, jak też w ramach konkursów ogłaszanych przez Ministerstwo Sportu i Turystyki oraz samorząd województwa pomorskiego.

Na początek warto wspomnieć o portalu internetowym www.zarabiamnaturystyce.pl. To kompendium wiedzy dla wszystkich (zarówno osób fizycznych jak i podmiotów prawnych), którzy chcą realizować przedsięwzięcia związane z turystyką. Na portalu została zgromadzona wiedza teoretyczna i praktyczna, m.in. są takie działy jak: „ABC Turystyki”, „Wiedza”, „Ciekawe wzory inwestycji”, „Środki unijne”. Na stronie w formie załącznika do pobrania jest także poradnik „Finansowanie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw turystycznych ze środków UE – praktyczny przewodnik”. Podsumowując – jest to wartościowa skarbnica wiedzy dotycząca rozwoju turystyki.

Wśród programów i działań finansujących przedsięwzięcia turystyczne należy wymienić:

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013

Oś Priorytetowa 6 „Turystyka i dziedzictwo kulturowe”

Głównym celem Osi jest efektywne i zrównoważone wykorzystanie potencjału przyrodniczego i kulturowego regionu dla rozwoju turystyki. Cele szczegółowe to:

- A. Podniesienie jakości publicznej infrastruktury turystycznej
- B. Rozwijanie systemu informacji turystycznej i kulturalnej oraz promocja sieciowych produktów turystycznych
- C. Poprawa atrakcyjności turystycznej miejsc o wysokich walorach kulturowych
- D. Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych regionu w rozwoju turystyki²⁸

Poszczególne cele szczegółowe zostały opisane jako obszary wsparcia, zostały także określone wytyczne preferowanych projektów. Minimalna wartość projektu w przypadku

²⁸ Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013”, s. 111

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

celu A. i C. nie może być niższa niż 1 mln EURO, celu B. – 100 tys. EURO, natomiast celu D. – 50 tys. EURO.

Beneficjentami projektów mogą być m.in.:

- ✓ Jednostki Samorządu Terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia
- ✓ administracja rządowa
- ✓ organizacje pozarządowe
- ✓ PGL Lasy Państwowe
- ✓ szkoły wyższe
- ✓ jednostki naukowe
- ✓ instytucje kultury
- ✓ partnerzy społeczni i gospodarczy
- ✓ przedsiębiorcy (wyłącznie podmioty wykonujące zadania JST/związku komunalnego lub podmiotów działających w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym).

Programy Operacyjne na lata 2007-2013

PO Innowacyjna Gospodarka
PO Infrastruktura i Środowisko
PO Rozwój Obszarów Wiejskich (w tym Oś 4 LEADER)
PO Kapitał Ludzki

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 (PROW) w sposób szczególny wspiera rozwój turystyki wiejskiej, której dedykowane są dwa działania Osi 3 oraz jedno działanie Osi 4:

- ✓ różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
- ✓ tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw
- ✓ wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju – „Małe Projekty”

PROW nie będzie tu szczegółowo omawiany – zleceniodawcą strategii jest bowiem lokalna grupa działania, ciało powołane do realizacji założeń i projektów z tego programu (podejście LEADER), dlatego podjęto założenie iż wiedza w tym zakresie jest pełna i wszechstronna.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Program Operacyjny Ryby 2007-2013

Podmioty z obszaru działania LGD „Kaszubska Droga” mogą realizować przedsięwzięcia z tego programu operacyjnego w ramach dwóch lokalnych grup rybackich: „Północnokaszubskiej” LGR oraz LGR „Pradolina Łeby”. Realizacji działań związanych z rozwojem turystyki służą zapisy Osi priorytetowej 4 „Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa”.

Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizmy Finansowe EOG

Nowy cykl programowania obejmuje lata 2009-2014. Pierwsze nabory wniosków w ramach obszarów tematycznych mają zostać uruchomione w pierwszej połowie 2012 roku. W przypadku niniejszej strategii i rozwoju turystyki w regionie na uwagę zasługują przede wszystkim obszary programowe Mechanizmu Finansowego EOG.

Środki finansowe na realizację przedsięwzięć turystycznych przyznaje także *Ministerstwo Sportu i Turystyki* – zwykle w ostatnim kwartale roku kalendarzowego ogłaszany jest konkurs.

Natomiast *Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego* ogłasza taki konkurs na początku roku kalendarzowego, zwykle w styczniu.

Nowy okres programowania związany z funduszami europejskimi przewidziany jest na lata 2014-2020.

Należy jeszcze raz podkreślić, iż lokalna grupa działania jako ciało składające się z wielu podmiotów i mające ponadlokalny obszar działania, ma większe szanse na uzyskanie dofinansowania projektów niż gdyby robił to pojedynczy podmiot. Oczywiście w kontekście rozwoju turystyki w regionie, tworzenia zintegrowanych, sieciowych produktów turystycznych, a nie punktowych.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

7. Monitoring wdrażania strategii

Nieodłącznym działaniem związanym z wdrażaniem strategii, w tym strategii rozwoju turystyki, jest monitoring. Pozwala on na bieżąco kontrolować czy strategia jest właściwie realizowana, zgodnie z zapisami. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości daje możliwość reagowania i weryfikacji przyjętych w strategii założeń.

Jako że inicjatorem powstania strategii rozwoju turystyki na obszarze pięciu gmin jest Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga”, to ta organizacja powinna – przynajmniej w początkowej fazie wdrażania strategii – monitorować realizację zapisów dokumentu. Najlepszym rozwiązaniem byłoby powołanie osobnego ciała – Komitetu Monitorującego. Komitet powinien składać się z przedstawicieli wszystkich sektorów tworzących LGD i przyjąć plan monitoringu wdrażania strategii – można w tym celu powołać „okrągły stół”.

Monitoring realizacji strategii rozwoju turystyki na obszarze działania LGD „Kaszubska Droga” będzie związany z analizą przyjętych wskaźników – tak na poziomie ogólnym jak i szczegółowym.

Wskaźniki ogólne odnoszą się do wizji obszaru działania LGD „Kaszubska Droga” w 2017 roku pod względem rozwoju turystyki. Oznacza to zarówno kondycję obszaru jako regionu turystycznego, jak też funkcjonowanie rozwiniętych zintegrowanych produktów turystycznych zaproponowanych w niniejszym dokumencie. Wskaźniki ogólne odnoszą się także do takich zagadnień jak:

- ✓ dochód generowany przez usługi turystyczne na jednego mieszkańca obszaru LGD „Kaszubska Droga”
- ✓ wydatki jednostek samorządowych oraz innych podmiotów, w szczególności gospodarczych, na rozwój i promocję turystyki (ogółem oraz na jednego mieszkańca)
- ✓ wartość inwestycji turystycznych na terenie obszaru LGD „Kaszubska Droga”
- ✓ liczba osób korzystających z usług turystycznych na obszarze LGD „Kaszubska Droga”
- ✓ liczba turystów na obszarze LGD „Kaszubska Droga”
- ✓ wydatki turystów na ww. obszarze
- ✓ liczba podmiotów gospodarczych działających w zakresie usług turystycznych na obszarze LGD „Kaszubska Droga” (w liczbach bezwzględnych oraz w stosunku do ogółu podmiotów gospodarczych).²⁹

²⁹ Na podstawie: „Strategia rozwoju turystyki w regionie...”, s. 133-134

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

Wskaźniki szczegółowe natomiast odnoszą się do zapisów matrycy logicznej Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) obszaru LGD „Kaszubska Droga” oraz do zaproponowanych inwestycji miękkich.

Podstawowym kierunkiem rozwoju obszaru objętego działaniem LGD „Kaszubska Droga” jest przyjęta w 2011 roku wersja ostateczna Lokalnej Strategii Rozwoju. Zaproponowane formy turystyki na ww. obszarze oraz kierunek rozwoju w tej dziedzinie jest zgodny z LSR.

LSR będzie wdrażana do 2014 roku. Do tego czasu muszą zostać osiągnięte przyjęte wskaźniki celów ogólnych i szczegółowych, w tym dotyczące turystyki. Dlatego monitoring realizacji strategii rozwoju turystyki powinien uwzględnić wskaźniki z LSR, natomiast przyjęcie dalszego wzrostu danego wskaźnika powinno zostać poprzedzone badaniami i analizą tzw. chłonności turystycznej oraz konsultacjami społecznymi.

Poniżej zostaną przedstawione te cele ogólne i szczegółowe oraz przypisane im wskaźniki z LSR, które powinny zostać uwzględnione w monitoringu realizacji strategii rozwoju turystyki na obszarze LGD „Kaszubska Droga”.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

<i>Cel ogólny: Pobudzenie aktywności mieszkańców</i>	
<i>Cele szczegółowe</i>	<i>Wskaźniki</i>
Cel szczegółowy I: Wzrost aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców	Liczba osób, które podniosły swoją wiedzę uzyskując stosowne certyfikaty ukończenia szkoleń, kursów i innych działań edukacyjnych - 400
Cel szczegółowy II: Poprawa funkcjonowania lokalnych więzi społecznych	Liczba spotkań związanych z realizacją nowych przedsięwzięć lokalnej społeczności służących oddolnym inicjatywom lokalnym - 60
<i>Przedsięwzięcia przyporządkowane do celu szczegółowego</i>	
Ad. I Organizacja szkoleń, kursów i innych działań edukacyjnych z zakresu turystyki, kultury i sportu, związanych z uzyskiwaniem nowych kompetencji i kwalifikacji	Liczba zrealizowanych projektów edukacyjnych -16
AD. II Organizacja festynów, turniejów sportowych i inne działania służące integracji mieszkańców	Liczba zrealizowanych projektów służących integracji mieszkańców - 12

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

<i>Cel ogólny: Podniesienie atrakcyjności turystycznej obszaru w oparciu o własne zasoby</i>	
<i>Cele szczegółowe</i>	<i>Wskaźniki</i>
Cel szczegółowy I: Poprawa wizerunku obszaru LGD	Liczba odbiorców publikacji i wydawnictw promujących obszar LGD w okresie 2009 – 2014 - 10000 Liczba uczestników wydarzeń związanych z promocją obszaru LGD osób w okresie 2009 – 2014 - 10000
Cel szczegółowy II: Zwiększenie ilości i dostępności oraz poprawa jakości lokalnej infrastruktury: kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej i turystycznej	Wzrost liczby osób korzystających z wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej o 10% Liczba utworzonych miejsc noclegowych – 20 Liczba uruchomionych nowych usług - 12
<i>Przedsięwzięcia przyporządkowane do celu szczegółowego</i>	
I.1.Tworzenie i rozwój publikacji promujących obszar LGD	Liczba nowych publikacji i wydawnictw promujących obszar LGD - 15
I.2. Organizacja imprez promujących obszar LGD	Liczba nowych imprez promujących obszar LGD - 6
II.1.Tworzenie i wyznaczenie nowych szlaków turystycznych	Liczba nowych wyznaczonych i oznakowanych szlaków turystycznych: pieszych, rowerowych, konnych, Nordic Walking itp. - 5
II.2. Rozbudowa i modernizacja bazy noclegowej	Liczba nowych miejsc noclegowych - 4
II.3. Rozbudowa i modernizacja obiektów małej infrastruktury turystycznej	Liczba wybudowanych, wyremontowanych lub wyposażonych obiektów małej infrastruktury kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej i turystycznej - 20
II.4. Zwiększenie ilości i rodzaju usług turystycznych	Liczba zrealizowanych zadań inwestycyjnych dotyczących uruchomienia nowych usług typu: przejazdy bryczkami, saniami, zaprzęgami jazda konna, sporty rekreacyjne i ekstremalne itp. - 2

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017”

<i>Cel ogólny: zachowanie dziedzictwa kaszubskiego i wiejskiej specyfiki obszaru</i>	
<i>Cele szczegółowe</i>	<i>Wskaźniki</i>
Cel szczegółowy I: Poprawa estetyki wsi	Do 2014 r. wzrost liczby osób pozytywnie oceniających estetykę swoich miejscowości o 10% w stosunku do roku 2011
Cel szczegółowy II: Zwiększenie ilości przedsięwzięć związanych z tradycją kaszubską	Liczba odbiorców publikacji promujących kulturę kaszubską - 5000 osób Liczba uczestników wydarzeń związanych z kulturą i dziedzictwem kaszubskim- 10000 osób
<i>Przedsięwzięcia przyporządkowane do celu szczegółowego</i>	
I.1. Zagospodarowanie centrów wsi	Liczba nowych lub zmodernizowanych centrów wsi - 20
II.1. Tworzenie publikacji promujących kulturę kaszubską	Liczba nowych publikacji promujących kulturę kaszubską - 18
II.2. Organizacja festynów i innych imprez okolicznościowych związanych z kulturą i dziedzictwem kaszubskim	Liczba nowych imprez związanych z kulturą i dziedzictwem kaszubskim - 24

ZAKOŃCZENIE

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga” na lata 2012-2017” jest dokumentem planistycznym, systematyzującym rozwój turystyki w regionie Ziemi Wejherowskiej. Wskazane kierunki rozwoju pozwalają w sposób pełny i kompleksowy wykorzystać zasoby przyrodniczo-kulturowe i społeczne. Są zgodne z założeniami Lokalnej Strategii Rozwoju. Niemniej, aby turystyka rzeczywiście była rozwijana i przynosiła wymierne korzyści mieszkańcom i satysfakcję turystom – współpraca między sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym musi być efektywna, stała i skoordynowana.

Obszar objęty działaniem LGD „Kaszubska Droga” ma wszelkie predyspozycje i walory, by stać się atrakcyjnym ośrodkiem turystycznym na Pomorzu. Nie tylko dzięki posiadanym walorom przyrodniczym i kulturowym, ale także aktywności mieszkańców i ich zgodzie na rozwój turystyki. Zaplanowane w Lokalnej Strategii Rozwoju działania informacyjno-promocyjne dotyczące obszaru LGD „Kaszubska Droga” wzmocnią dodatkowo poparcie mieszkańców dla tej sfery rozwoju regionu. Oby w 2017 roku wizja obszaru LGD „Kaszubska Droga” odpowiadała rzeczywistości.

Na zakończenie autorka pragnie podziękować wszystkim osobom mieszkającym bądź pracującym na obszarze działania Lokalnej Grupy Działania „Kaszubska Droga” za pomoc w realizacji zadania, jakim było stworzenie niniejszego dokumentu – bez ich pomocy i zaangażowania ta strategia nie powstałaby. To dobry znak na drodze wdrażania jej zapisów tak, by w 2017 roku wizja obszaru była zgodna z rzeczywistością.

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego
działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga”
na lata 2012-2017”

Załącznik nr 1

Artyści i Twórcy z Gminy Luzino

1	Animatorka kultury - Maria Wittstock, Luzino
2	Artysta-malarz, rzeźbiarz, fotografik - Marian Mielewczyk, Luzino
3	Artysta-rzeźbiarz - Małgorzata Kotłowska, Luzino
4	Artysta-rzeźbiarz, ceramik - Łucja Włodek-Jabłońska, Luzino
5	Brunon Szpica Muzyk-amator i kolekcjoner, gra i zbiera instrumenty miechowe, głównie akordeony
6	Choreograf, plastyczka - Krystyna Potrykus, Luzino
7	Fleciстка - Patrycja Szadkowska, Luzino
8	Fotografik - Dariusz Nadolski, Luzino
9	Fotografik - Roman Klinkosz, Luzino
10	FRANCISZEK OKUŃ Fotograf i muzyk-amator, gra na diabelskich skrzypcach, prezes Zespołu Folklorystycznego "Levino" w Lęborku
11	Głazurnik, mistrz Polski - Wojciech Kożyczkowski, Luzino
12	Hafciarki z Luzina: Krystyna Bargańska, Grażyna i Hanna Grubba, Regina Miotk, Maria Wittstock i Anna Zygarlicka
13	Haft krzyżkowy - Małgorzata Kunc, Luzino
14	Kowalstwo artystyczne - Waław Zygarlicki, Luzino
15	Malarz - Laura Wasilewska, Kębłowo
16	Muzyk i śpiewak-amator, gra na akordeonie, śpiewa po kaszubsku - Edmund Klas, Luzino
17	Muzyk, pedagog - Piotr Jędrzejczak, Luzino
18	Muzyk, pedagog, a zarazem opiekun zespołu dziecięcego "Luzińskie Dzwoneczki" - Alicja Klinkosz, Luzino
19	Muzyk-trębacz - Wojciech Brzozowski, Luzino
20	Operator kamery, dokumentuje życie społeczni kulturalne Gminy Luzino - Teofil Sierocki, Luzino
21	Pianistka - Julianna Kotłowska, Luzino
22	Pianistka, akordeonistka - Monika Wejer, Luzino
23	Pisarz, poeta, fotografik, kolekcjoner, założyciel Muzeum Regionalnego w Luzinie - Feliks Sikora, Luzino
24	Poeta kaszubski - Adam Hebel, Luzino
25	Publicysta kaszubski, poeta i pisarz - Rómk Dżerdżon, Luzino
26	Publicysta o historycznym zacięciu - Zbigniew Klotzke, Luzino
27	Redaktor radiowo-telewizyjny, menadżer kultury - Bartłomiej Kunc, Luzino
28	Reżyser i opiekun "Regionalnego Teatru Dramatycznego", bibliotekoznawca - Maria Krośnicka, Luzino
29	Reżyser teatru amatorskiego "Eksperyment" w Wejherowie - Wojciech Rybakowski, Kochanowo
30	Rzeźbiarz ludowy - ... Pieściuch, Sychowo
31	Rzeźbiarz ludowy - Zygmunt Sikora, Luzino
32	Rzeźbiarz-metaloplastyk - Ryszard Wasilewski, Kębłowo
33	Rzeźbiarz-snycerz - Andrzej Stankowski, Luzino
34	Rzeźbiarz-snycerz, renowacja mebli - Józef Patelczyk, Luzino
35	Saksofonista, wokalista gospel - Patryk Mudław, Luzino
36	Szydełkowanie - Ewa Langa i Anna Drabik, Luzino
37	Śpiewak - bas baryton - Mateusz Mielewczyk, Luzino
38	Wiolonczelistka - Monika Topp, Luzino

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego
działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga”
na lata 2012-2017”

Załącznik nr 2

Artyści i Twórcy z Gminy Łęczyce

L.p.	Imię i nazwisko	Adres	Twórczość
1.	Adam Baran	Łówcz 1, 84-218 Łęczyce Tel. 0 608 467 957	Rzeźba, płaskorzeźba, malarstwo
2.	Andrzej Lubocki	Nawcz 20, 84-218 Łęczyce Tel. (058) 572 88 34	Rzeźba, płaskorzeźba
3.	Bogusław Szczygieł	Ul. Długa 15/4, 84-218 Łęczyce Tel. (058) 678 92 93	Rzeźba
4.	Alfons Bistram	Ul. Kościuszki 29/4, 84-220 Strzebielino Tel. (058) 676 26 37	Malarstwo na płótnie
5.	Anita Orłowska	Ul. Szkolna 5, 84-218 Łęczyce Tel.	Obrazy ze skóry
6.	Teresa Albecka	Ul. Słowackiego 14, 84-220 Strzebielino Tel. (058) 676 23 54	Haft
7.	Bernadeta Pionka	Ul. Szkolna 1, 84-220 Strzebielino Tel. (058) 676 49 79	Haft
8.	Ewa Barszcz	Ul. Wybickiego 3, 84-220 Strzebielino Tel. (058) 676 26 76	Haft
9.	Renata Głowacka	Ul. Siewna 7, 84-220 Strzebielino Tel.	Prace z masy solnej, z gipsu
10.	Krystyna Wittke	Ul. Kościuszki 10, 84-220 Strzebielino Tel. (058) 676 24 23	Gobeliny
11.	Katarzyna Wittke	Ul. Kościuszki 10, 84-220 Strzebielino Tel. (058) 676 24 28	Haft Nie działa
12.	Ludwika Szeffe	Ul. Kościuszki 4, 84-220 Strzebielino Tel. (058) 676 26 46	Malarstwo
13.	Irena Kamińska	Ul. Wybickiego 19, 84-220 Strzebielino Tel. (058) 676 24 64	Prace w skórze Nie działa
14.	Danuta Bach	Nawcz 14, 84-218 Łęczyce Tel. (058) 572 88 31	Haft
15.	Adela Kreft	Łówcz Górny 9, 84-218 Łęczyce Tel. (058) 572 88 92	Haft
16.	Teresa Gawart	Ul. Osiedlowa 7, Rozłazino, 84- 218 Łęczyce Tel. (058) 678 99 11	Haft w obrazie
17.	Bogdan Karczewski	Ul. Poczтовая 4, 84-218 Łęczyce Tel. (058) 678 96 06	Rzeźba
18.	Janina Kwiatkowska	Ul. Osiedlowa 4/2, 84-214 Bożepole Wielkie Tel. (058) 678 97 95	Haft
19.	Teresa Malinowska	Ul. Rzeczna 9, Bożepole Małe, 84-214 Bożepole Wielkie Tel.	Prace na drutach, haft

„Strategia rozwoju turystyki i produktu turystycznego dla obszaru objętego
działaniem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga”
na lata 2012-2017”

20.	Urszula Schefke	Ul. Słowackiego 10, 84-220 Strzebielino Tel. (058) 676 26 56	Haft
21.	Ewa Klawikowska	Nawcz 23, 84-218 Łęczyce Tel. (058) 572 88 55	Haft
22.	Hanna Kłopotek	Ul. Długa 10/2, 84-218 Łęczyce Tel.	Haft w obrazie
23.	Judyta Littwin	Ul. Kolejarzy 25, 84-220 Strzebielino Tel. (058) 676 24 91	Figurki z gipsu Nie działa
24.	Pelagia Woźniak	Łówcz Górny 20, 84-218 Łęczyce Tel.	Haft
25.	Stefan Zalewski	Wysokie 18, 84-213 Brzeźno Lęb. Tel.	Wyroby w drzewie
26.	Wacław Orzechowski	Kaczkowo 37, 84-218 Łęczyce Tel.	Malarstwo
27.	Maria Maćkowiak	Leśna 1, 84-218 Łęczyce Tel. (058) 678 92 57	Haft, druty Nie działa
28.	Klara Knuth	Ul. Poczтовая 9, 84-218 Łęczyce Tel. (058) 678 92 39	Haft, szydełko, druty
29.	Władysława Piepiórka	Ul. Poczтовая 11, 84-218 Łęczyce Tel. (058) 678 96 95	Wszywa Nie działa

Załącznik nr 3

**Artyści i twórcy z Gminy Wejherowo (osoby miały swoje wernisaże
i wieczory poetyckie, recitale w BPGW w Bolszewie w latach
2005-2011)**

1. Bistram Alfons - Bolszewo
2. Bojarski Krzysztof - Bolszewo
3. Borowczak Dorota - Bolszewo
4. Breza Beata - Bolszewo
5. Browarczyk Grażyna - Bolszewo
6. Dzieńisz Krzysztof - Bolszewo
7. Gawęda Bożena - Gościcino
8. Giergińskie Andżelina, Anita, Lucyna - Góra
9. Lange Joanna Gabriela - Gościcino
10. Litka Teresa - Bolszewo
11. Littwin Katarzyna - Bolszewo
12. Mazurkiewicz Aleksandra - Gościcino
13. Miotke Marian - Orle
14. Myszk Dorota - Bolszewo
15. Orzechowska Dorota - Bolszewo
16. Pulik Maciej - Gościcino
17. Reszke Bożena - Gościcino
18. Roszman Magdalena - Bolszewo
19. Sadowska Anna Urszula - Bolszewo
20. Sobczak Natasza - Gościcino
21. Styn Julia - Gościcino
22. Sychowski Artur - Gościcino
23. Szachowska Celina - Bolszewo
24. Szczodrowska Teresa - Bolszewo
25. Wenta Aneta - Gościcino
26. Wenta Bogdan - Gościcino
27. Wenta Robert - Gościcino
28. Wilczyńska Lilia - Gościcino

Bibliografia:

1. *Lokalna Strategia Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Kaszubska Droga”, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kaszubska Droga”, Przetoczyno 2011*
2. *Strategia rozwoju gminy Linia do 2015 roku*, Urząd Gminy Linia, Linia 2000
3. *Strategia rozwoju gminy Luzino do 2015 roku*, Urząd Gminy Luzino, Luzino 2000
4. *Strategia rozwoju gminy Łęczyce na lata 2010-2025*, Urząd Gminy Łęczyce, Łęczyce 2010
5. *Strategia zrównoważonego rozwoju gminy Szemud do 2015 roku*, Urząd Gminy Szemud, Szemud 2000
6. *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wejherowo na lata 2006-2021*, Urząd Gminy Wejherowo, Wejherowo 2006
7. *Strategia rozwoju turystyki w województwie pomorskim na lata 2004-2013*, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2004
8. *Atlas turystyczny Kaszub Północnych „Ziemia Wejherowska i okolice”*, Wydawnictwo EKO-KAPIO, Gdańsk 2007
9. *Program rozwoju produktów turystyki aktywnej i kulturowej w województwie mazowieckim*, Polska Agencja Rozwoju Turystyki, Warszawa 2008
10. *Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013*, wersja uzupełniona, Gdańsk 2010
11. *Kompendium wiedzy o turystyce*, Gołębowski G. (red.), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009
12. *Strategie rozwoju turystyki w regionie*, Meyer B., Milewski D. (red.), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009
13. *Marketing usług turystycznych*, Panasiuk A. (red.), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005
14. *Ekoturystyka*, Zaręba D., Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010

15. *Marka wiejskiego produktu turystycznego. Inicjatywy i inspiracje*,
Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie,
Kraków 2009

16. *Strony internetowe*: www.kaszubskadroga.pl,
www.nakaszubskiejdrodze.pl, www.gminalinia.com.pl, www.luzino.pl,
www.leczyce.pl, www.szemud.pl, www.ug.wejherowo.pl,
www.gdansk.lasy.gov.pl/rdlpgdansk/jednostki/strzebielino